

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A közös hadsereg.

Budapest, október 15.

A közös hadügyminiszter — néhány formalitás hijján, mint amilyen például a delegáció összeülése — könnyedén átugrott az akadályokon. Olybá veheti, mintha költségvetését megszavazták volna — még pedig megszavazták akképen, hogy néki annak ellenében még a szokásos kurizálásokat sem kellett elvégeznie. A magyar parlamentnek a delegációba állított katonai szakértői úgy gondolták helyesnek, hogy a milliokat minden feltétel nélkül kell átadni a hadügyi vezetőségnek.

Mindenesetre, ha nem is poétikai, de publicisztikai tuzás lenne azt állítani, hogy a nemzet ezt az újabb fegyverletételt a felháborodás viharával fogja sújtani. A nemzet konstrukciója olyan, hogy bizonyos időkben csak lassan mozdul meg és csak lassan érezteti helytelenítését. Éppen ezért nyugodtak lehetnek a hadügyminiszter szállítói. Egyelőre még a mandátumuk sincs veszélyeztetve, nemhogy fejük forogna kockán.

Mind a mellett, ahol a nemzeti lelkiismeret még nem gubózta be magát teljesen, alkalmasint, ha nem is kiáltják, de legalább mormogják ezt a kérdést, meddig fognak még ilyen mederben folyni az események?

Bennünket bizonyára nem lehet azok közé számítani, kik a kormányra kerül

függetlenségi párttól nyomban azt követelték, hogy no most rögtön szedje le a csillagokat a mennyboltról, ráadásul pedig az önálló hadsereget és az önálló külügyi képviselőket! Igen jól tudjuk, hogy a rendszerváltozások néha hatalmasabbak minden pártprogramnál. De annyit minden tuzás nélkül el lehetett volna a nemzeti többségtől várni, hogy — hogy is mondjuk csak? — bizonyos nemzetiszinü mázzal vonja be a fekete-sárga eseményeket! Szent igaz, hogy ezzel a mázzal senkise lakott volna jól, de legalább valahogy jelképezte volna azt a törekvést, azt az irányt, azt a fölfogást, hogy még sem maradt minden régiben. Megváltozott az a gyalázatos, a technika színvonalára sülyedt eljárás, amelyet a régi szabadelvűpárt inaugurált és gyakorolt, hogy a közös költségeket minden mukkanás nélkül liferálták.

Hát ha előveszik a régi ujság-évfolyamokat, kikeresik a régi delegáció-nális vitákat és összehasonlítják a mai-val, azt fogják találni, hogy a két disputa úgy hasonlít egymáshoz, mint két vízcsöpp. Münnich Aurél, Szerb György, Hegedüs Sándor és a többi elhunyt nagyság éppen olyan argumentumokat maniólt, mint a milyeneket ma forgatnak. Kurucz kiruczczanások voltak akkor is, de a mikor szavazásra került a sor, megszavazták mindent — bizva a dinasztia jobb érzésében, bizva a hadsereg képességében, bizva a hadügyminiszter méltányosságában és bizva a pokol fész-

kes fenekében. Ma szakasztott ennek a színjátéknak vagyunk tanúi, azzal a különbséggel, hogy néhány naivabb szónok a „föntartott elvek“ köpönyegét teríti a megszavazott milliókra. S mindezt oly leplezetlenül teszik, mintha a szemérmesség nevü érzés végképen kipusztult volna.

Említettük, hogy senkise követelte a magyar vezényszó, vagy ehhez hasonló vivmány azonnal való megvalósítását. De vannak bizonyos apró reformok a kaszányán belül és kívül, melyek a nemzet és uralkodó között soha vita tárgya nem volt és csak a hadvezetőség megrögzött magyar ellenszenve tartja bennük az életet — ezeket az apróságokat ki lehetne igazítani, még sem igazítják ki. Vizrebocsátunk egy hadihajót és még ilyen alkalommal sem bontják ki a magyar zászlót, holott semmiféle reglement nem áll utjában. Szemére is lobbantják a hadvezetőségnek; de ez néhány mentegődő szó után, ad akta teszi az affért. Minek is erőltetné meg magát? Hiszen akármit beszélnek, az a beszéd be nem folyhat a szavazásra.

Delegációs határozatok utasítják erre vagy arra a hadvezetőséget. Utasítják például arra, hogy a magyar ipart a kvóta arányában részeltesse. A következő esztendőben pedig a lehető legnagyobb hidegvérrel jelenti, hogy félretolta a delegáció határozatát. És az efajta esetek hemzsegek; egyik-másik delegátus néhány kesernyészót ejt fe-

A haladás jegyében.

Irta: Fabula János.

(Utánnomás filoz.)

A kies Salzburgnak, amelyről már Goethe is megmondotta, hogy Európa egyik legszebb városa, számos nevezetessége, sokféle vonzóereje között ott vannak a főiskolai kurzusai, amelyeket szeptemberben rendez évek óta imár az ilyen szünidei tanfolyamokat szervező egyesület. Az egyesületnek Bécsben van a székhelye és a szünidei kurzusokat olyan városokban rendezik, amelyeknek nincs egyetemük és amelyeknek a közönsége igazi lelki gyönyörűséggel fogadja a tudományt és az emberi haladást szolgáló fölötté érdekes előadásokat. Salzburg kiválón alkalmas ezekre az előadásokra. A természet két kézzel mérte rá az áldást; városnak is, nyaralóhelynek is teli van száfélé szépséggel. Akik idejönnek előadónak és akik az idegenből jönnek közönségnek, az élet sok, sok lány rithmusát élvezhetik; a város harmónikus vonalait, a kertek, ligetek, vizek illatát. És nagyon alkalmas a Salzkammergut híres városa ezekre az előadásokra, mert csakugy, mint Tirolban, a salzburgi hercegségben is két világnézet áll egymással szemben: az egyik, amely félti az emberiséget a tudományos haladástól, a másik, amely csakis ebben látja az emberiség boldogabb jövődjét.

A salzburgi előadások az idén is, csakugy, mint más esztendőben, két hétre terjedtek és két csoportra oszlottak: a történet-bölcséleti és

a természettudományi csoportra. A történelmi kérdéseket, amelyek tárgyalásra kerültek, a legújabb kutatások fényével világították meg. Kromayer csernovitzi tanár Róma küzdelméről beszélt a világuralomért és beleszólt előadásaiba ama kutatások eredményét, amelyeket Hannibál háborúinak a színhelyén folytatott. A francia romantizizmusról, a német regéről és az arabs Ezeréveszaka regéről sok új dolgot hallott a kurzusok közönsége. Sieper, müncheni tanár, hat előadást szentelt Ruskinnak és az esztétikai kulturának. Ruskin és Morris a szépség apostolai és társadalmi, gazdasági paedagógiai téren újításokért küzdenek. Ruskin, a természet rajongó imádója, a művészetben és életünk berendezésében a visszatérést ajánlja a természethez. Átkot lát a mai élethajzában, a nyugodalmat a falusi életben képzelet el, alapos változást kíván a viszonyban, amely a munkás és alkalmazottja között van manapság. A természet, Ruskin szerint, más, mint szép, nem lehet. Ha körakást látunk valahol, elszomorodunk; de ha újra látjuk hosszú idő múltán, friss zöld nő ki belőle. A fa, amelyet kivágtak és amelyből talán deszkapadló lett valamely víz fölött, kivirágzik újra; ha nem is fakadnak rajta már a régi virágok, a moh, amely ellepi, szeliden-lágyan új élettel vonja be. Nagyon érdekesen ismertette Sieper Ruskin paedagógiai elveit: Az iskolák legyenek államiak; az emberek hadd kapjanak bennük egyforma kiképzést; a testi nevelésre nagy súlyt kell vetnünk; a zenét állítsuk be szintén a nevelés szolgálatába; képezzük a kedélyt, formáljuk az emberlelkeket; ismertessük meg mind a fiukat, mind a lányokat a szociális

nyomorúsággal. Osszuk fel az iskolákat három csoportra: városi, falusi és tengeri iskolákra. A tanulókat ne az elért eredmény, hanem ama buzgóság szerint jutalmazzuk, melyet a munkára fordítanak. A művészet legyen a nevelés egyik erős összetevője, mert egy-egy műalkotás akárhányszor többet mond vaskos történelmekenkönyveknél.

A természettudományi előadások során egy svéd professzor hat fejezetben beszélt kosmogonikus kérdésekről: a világegyetem kialakulásáról. Ebben a természettudományi csoportban sorra kerültek a modern tudományos kutatás nagy kérdései. Itten beszélt Erdmann, berlini tanár, a rádiumról és a rádiummal rokon testekről és előadásait kísérletekkel élénkítette. Itten esett szó a földrengések elméletéről, azután a kor izgató, nagy kérdéséről, a léghajózásról és a repülőgépről. A léghajózásról Jaeger, bécsi professzor tartott előadást és előadásai keretében bemutatta vetített képekben Renard és Krebs, Santos-Dumont léghajóit, azután a Zeppelin-féle és a Parseval őrnagy szerkesztette léghajót. A természettudományi csoport előadásából, amelyeket mind felsorolnom tulmenne egyetlen cikk keretén, külön hadd említem még föl Hueppe, prágai tanár ciklusát, aki a város- és lakás-higiéniáról beszélt. A háznsorát csakis szigorú építő-rendszabályokkal lehet lebírunk; a magánérdeknek hátra kell szorulnia a közérdekkel szemben. A modern lakás-higiéniá megkivánja, hogy az utcák szélessége egyforma legyen a házak magasságával. Mivel pedig a nagyvárosokban ezt a helyzetet megteremteni nem igen lehet, a városok belső részét

lette és mennek tovább, mechanizme szavazzák meg a rengeteg summákat. Ujjnyi haladást nem látunk a paritás felé, holott a közöstudgyi költségeket már ez a nemzeti delegáció akkora summával emelte fel, amennyiből ezerszámra lehetett volna a magyar iskolákat felállítani a nemzetiségi vidékeken.

Igen elnéző a többség munkája iránt az, ki azt mondja, hogy a szabadelvűpárt által félbenhagyott dolgot csak folytatja, sőt annak formáját megváltoztatni sem tartotta érdemesnek. Elnéző azért, mert a mai többségtől mást várt az ország; várta tőle azt, hogy az új Magyarország kiépítésének munkájához legalább hozzáfogjon. Jó lélekkel állapítható meg, hogy ez a munka még teljesen elvégzésre vár.

Budapest, október 15.

Wekerle és Andrássy tanácskozása. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter ma este a delegáció üléséhez felkereste Wekerle Sándor miniszterelnököt. Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Andrássy belügyminiszter és gróf Hadik János belügyi államtitkár fél héttől nyolcz óráig tanácskoztak együtt.

Közös miniszterek audienzián. A király báró Schönaich Ferencz közös hadügyminisztert ma délután 3 órakor külön kihallgatáson fogadta. A hadügyminiszter a tábornoki karban történő előléptetésekre vonatkozó javaslatát terjesztette a király elé.

Gróf Montecuccoli tengernagy, tengerészeti parancsnok, ma délután 4 órakor külön kihallgatáson volt öfelségénél. A kihallgatáson, mely félóra hosszat tartott, gróf Montecuccoli a haditengerészeti novemberi előléptetésekre vonatkozólag tett előterjesztést, melyet öfelsége jóváhagyott. — Öfelsége ma délután 4 órakor báró Aehrenthal közös külügyminisztert félóra hosszat tartó magánkihallgatáson fogadta.

Minisztertanács. A képviselőház minisztertanácsai termében ma délután egy órakor minisztertanács volt Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével, amelyen a kormánynak valamennyi a fővárosban időző tagja résztvett. A minisztertanács, amely háromnegyed óra hosszat tartott, folyó ügyekkel foglalkozott.

üzletek, irodák céljára kell fölhasználni; a lakások pedig kerüljenek ki a városok széleire és a távolságot hadd enyhítse az olcsó közlekedés.

A bölcselati előadások között az érdeklődés központjában állott W. Ostwald, szász egyetemi professzor sorozatos előadása a nagy emberekről (Ueber grosse Männer.) Ezek az előadásokon láttam, hogy milyen jeles intézmény ez a salzburgi vakációk kurzus. Hiszen fölösleges bővebben fejtegetni, hogy ritka az ilyen alkalom, amely nevezetes professzorokat hoz össze különböző országokból, akik a természettudományok, a história, a filozófia, meg a jog területein foglalkoznak a mi korunk égető kérdéseivel. Nemcsak salzburgiak, hanem Ausztria más vidékeiről, de idegen országokból is nagyon sokan hallgatták a salzburgi előadásokat. Ifjak és öregek, asszonyok és férfiak egyaránt. Az Ostwald professzor publikuma is látványosság számba ment; ifju egyetemi hallgatóktól kezdve idős hölgyekig képviselve volt ott minden életkor. A terem, a Mirabelgarten márványterme, megtelt zsufoltan hallgatókkal, akik között sokan, hölgyek is, buzgón jegyezték a kiváló és igen elmés professzor előadásait. Nem hallgattam végig valamennyi előadást, ezért csak néhány részletet jegyezhetek föl fejtegetéseiből. A nagy ember, mondja Ostwald, fölismerhető már az iskolában is arról a tulajdonságáról, hogy kevesli, amit ott előadnak. Azután arról a másiktól, hogy valamelyik tárgy iránt rendkívül fogékony, míg egynémely tárgy egyáltalán nem érdekli. Ne minősítsük ezt egyoldalúságnak és ne fojtsuk el ott, ahol látjuk, hanem ápoljuk és fejlesszük az ilyen különös mértékben egyetlen irányban megnyilatkozó hajlan-

Kossuth és Bosznia.

Budapest, október 15.

A párisi Le Temps hasábjain kerül ez a két név egymás mellé. A francia lap Budapestre küldött munkatársa megkérdezte Kossuth Ferenczet, hogy Bosznia és Herzegovina annexiójáról mi a véleménye és Kossuth állítólag úgy nyilatkozott, hogy a bekebelezett tartományok föltétlenül Magyarországhoz csatolandók. Az anektált tartományokat Ausztria nem kaphatja, mert hiszen a történelmi jog Magyarországhoz, az is lehetetlen, hogy ezek a területek mai függő helyzetükben maradjanak a két ország között. Egyedül lehető megoldás tehát az, hogy a föléledt történelmi jog alapján a visszaszerzett tartományokat, úgy, amint ezt a magyar koronázási hitlevél ígéri, a magyar koronához csatolják.

Nem tudjuk biztosan, hogy ez a nyilatkozat mennyire autentikus. Mi azt hisszük, hogy valódi, mert hiszen a Kossuth Lajos fiának, aki követi nagynevű apja tradícióit, nem is lehet más véleménye, mint ez. Bosznia a mienk, mert régen is a mienk volt és mert magyar fegyver, magyar véráldozat hódította meg. Az okkupációra tudvalevőleg csupa magyar ezredet küldöttek le. A mi fiaink vérezték el a boszniai mezőkön, magyar embereket terítettek le a kopár sziklák közül lött alattomos golyók. Azt a véráldozatot, amit a biháci, maglaji, doboji hősök hoztak, nem hagyhatjuk nyom nélkül elveszni. Bosznia a mienk és semmi esetre sem vagyunk hajlandók eltérni azt, hogy a telhetetlen Ausztria vele a maga testét hízalja.

Bizonyos azonban, hogy ez nem megy majd simán, Ausztria nem egy könnyen fog beleegyezni abba, hogy a közös zsákmány Magyarországhoz legyen. Ausztria képzelt jogokat formál az anektált tartományokhoz, azzal érvel, hogy annak a pénzáldozatnak, amibe az okkupáció és Bosznia harmincz éves méregdrága katonai kormányzata ke-

rült, a kvóta arányában ő viselte a nagyobbik részét. A kalmár eszejárása ez, aki azt hiszi, hogy mindent meg lehet venni pénzen. A kalmáré, aki nem tudja, hogy vannak nagyobb áldozatok is, mint a pénz. Ha ugyan, hogy osztrák garas csakugyan több gördült le Boszniába, mint magyar, ám fizessük ki az osztrákot. De a hódítás jogából és a történelmi jogból semmit sem engedhetünk anélkül, hogy gyalázatosan meg ne hazudtoljuk a magyar koronázási hitlevet. Pedig erre a hitlevélre a ma uralkodó magyar király is esküt tett.

Komplikálja Bosznia visszacsatolásának a kérdését az is, hogy ezt a tartományt Horvátország is a maga számára követeli s azt kívánja, hogy a magyar szent koronához való csatolás úgy történjék, hogy Boszniát és Herzegovinát Horvátországgal egyesítsék. A nagy-horvát hóbort törkiben a követelésben és már is megkezdték azt az aknamunkát, mely odalenn az anektált tartományokban a Horvátországgal való egyesülés útját előkészíti. Horvátbarát elemekből boszniai küldöttséget toboroztak, mely Budapesten jártában azt hirdette, hogy honfitársaik, a horvát testvérek baráti kebelére kívánkoznak. Ez volt az első, hangosabb közvélemény, mely az anektált tartományok benlakói részéről megnyilatkozott, holott a horvát nyelvű és horvát érzelmű népség aránylag kicsi frakció odalenn. De a horvátok siettek szót adni a maguk óhajlásának, míg a mohamedán törökök abszolút közönynyel néznek minden változást, a szerbek pedig titkos reménykedéssel Belgrád felé tekintgetnek, ahol szintén elég hatalmas az étvágy, hogy fölfalatozza egész Boszniát.

Természetes, hogy a horvát követelésből semmi sem lehet. Bosznia magyar jogon minden közvetítő faktor mellőzésével a szorosabb értelemben vett Magyarországot illeti meg. Jól tette Kossuth, hogyha ennek az igényünknek a külföld egyik legtekingetlyesebb orgánumában kifejezést adott. Boszniát nem engedhetjük elveszni, akár milyen igényekkel, háborus fenyegetéssel,

dóságot. A nagyságnak, hogy kifejlődjék: a természetből nyert képességen kívül szüksége van megfelelő milieure is. Nagy embereket, a statisztika tanúsága szerint, főképpen az u. n. középosztály produkál; az uralkodó házak, nemesi családok itt-ott katonai, vagy diplomáciai talentumot teremnek, de nem adnak az emberiségnek vezető szellemeket. Az alsó rétegekből erős akaratú, nagy energiájú emberek kerülnek ki nem egyszer, azonban nagy alkotásokra nem igen képesek, mert ifjúságuk kemény életküzdelemben telt el. Itt-ott vannak persze kivételek; Faraday is ilyen volt, a nagy fizikus, a szegény falusi kovács fia. Az igazi nagy ember előreviszi a világot és nekünk, a most élő nemzedéknek, szintén előre kell folyton pillantanunk, nem pedig hátra. Az öregeket tiszteljük, mert évek tapasztalását látjuk és tudjuk bennük. Az egyes ember szempontjából tiszteltemélők ők, de az emberiség szempontjából fontosabbak, akik utánunk következnek, mert ő bennük meglesz már az elkövetkező idők tapasztalása is. Iskolai nevelésünk hibája, hogy a rómaiakkal, görögökkel sokat foglalkozunk és akárhány intézményükről, mint tökéletesről beszélünk. A kor, amelyben ők éltek, az emberiség ifjukora, amely nem lehet követendő példa a mai emberiségnek. A multat ne tekintsük érinthetetlennek; használjuk fel belőle, amit lehet és alakítsuk át, ha így kívánja az élet szükségége. A nagy ember soha nem lehet konzervatív, a nagy ember forradalmi lélek. Új tüzeket át viszi az embereket új megismeréshez. Ne csodálkozzunk rajta, ha újítók az ifjúsághoz fordulnak a maguk új eszméivel; az ifjúság fogékonyabb irántuk, az öregek a maguk kitaposott, kényelmes utján halad-

nak, akaratuk is, szellemi erejük is kevésbé alkalmazkodik az új eszmék elfogadásához. Régen a nagy embernek meg kellett halnia, hogy halhatatlanná legyen. A nagy ember akkor gyorsabban haladt, mint a kor, amelyben élt. Most megfordult a viszony: korunk tudományos haladása akkora, hogy a nagy embereket megértjük, sőt, hogy ők akárhányszor, egyetlen nevezetes alkotásuk után a kortól elmaradnak. Példa ráé Volta és Berzelius esete, akik megérték, hogy a tudomány, amelyet korszakos eszmékkel szolgáltak, elhagyta őket, mire életük alkonyodóra tért. A nagy embereknek, mondja Ostwald, ifju korukban kellene alkalmat adnunk képességeik teljes kifejlesztésére. Husz és harmincz év között a kiváló ember igazán nagy dolgokat alkothat. Ha nagyon elfárasztja az életharc, később már kevesebbet várhatunk tőle...

Az ünnepi estén, amelyet a Mirabel-kert vendéglőjében rendeztek, ugyancsak Ostwald professzor tartotta az ünnepi beszédet. Őt a természettudományok fejlődése az emberiség haladásáról, az evolúzióról győzi meg. Két lélek takozik az emberben — örök igazság ez a mondás — a konzervatív lélek és a haladás szelleme. Sok az ingadozás az emberiség életútján, mondja Ostwald, mégis úgy látjuk, hogy az emberiség előrehalad a maga ösvényein. A szabad egyetemek a tudomány szabadságát szolgálják és a tudomány szabadsága az emberiség haladását szolgálja. A haladás szelleme, amely bennünk él, biztosíték arra nézve, hogy az övé lesz egykor a végső diadal.

vagy intrikával lép meg bennünket Horvátország, Szerbia, vagy Ausztria. Ezt a rendezést pedig most kell elvégezni mielőbb. Nemcsak azért, amit Kossuth a Le Temps munkatársa előtt mondott, hogy Bosznia lakosságának állampolgársági viszonyát tisztázni kell, hanem azért is, mert tartósabban nem tűrhethünk meg Ausztriával egy ilyen veszedelmes közös ügyet. Tisztázni kell, hogy Ferencz József az osztrák császár, vagy a magyar király szuverénitása jogán gyakorolja-e Boszniában a főhatalmat, mert hiszen neki, mint Ferencz Józsefnek, semmiféle szuverénitása nincs és még kevésbé van Ausztria és Magyarország között valamilyen közös szuverénitás. A függetlenségi párt örök szégyene volna, hogyha eltűrné azt, hogy az ő uralma idején vezessenek be egy ilyen, Magyarország állami függetlenségét elhomályosító új, zavaros közös ügyet.

A delegációból.

— A hadügyi költségvetés tárgyalása. —

Budapest, október 15.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma egész nap tárgyalta a hadügyi költségvetést, amelyet általánosságban már el is fogadott. De megszavazta a különböző tételeket is, úgy, hogy holnapra már csak a részleteknek még hátralevő része maradt.

A vitát Okolicsányi László előadó tartalmas szép beszéde vezette be, amelyben kiemelte, hogy a költségvetés egyes tételeinek vizsgálata alapján arra a tapasztalatra jut, hogy a hadsereg fejlesztése tekintetében ebben a költségvetésben semmiféle kezdeményező lépés nem történik. Bizonyos aggodalommal tölthet el mindenkit az a körülmény, hogy hadseregünk ezen a téren bizonyos stagnációra van kárthatva, de ez a következménye a jelenlegi politikai helyzetnek, mely a hadsereg fejlesztését egyelőre mindaddig kizárja, míg a hadsereg a maga berendezésében intézményszerűleg nem alkalmazkodik a magyar állameszme követelményeihez.

Gróf Zichy Miklós azonban hiába konstataulta örömmel, hogy eddig nem hangzott el német szó az albizottságban, mert bizony báró Schönauich, aki később szólalt föl, ma is éppen úgy németül beszélt a magyar delegátusokhoz, mintha még mindig a régi Tisza-gárda lenne ott.

Bakonyi Samu, Ugron Gábor, Bernáth Béla és Issekutz Győző határozottan követelték, hogy a nemzeti szellem előtt ne zárkózzék el a hadsereg, mire Schönauich — mint említettük — ékes német szóval megmagyarázta, hogy ez a politika, amibe ő nem avatkozik. Neki csak pénz és ujonctöbblet kell, hogy mit kapnak érte a magyarok, azzal nem törődik.

A válaszok tárgyalásánál az ipari szállítások körül volt nagyobb vita, amelyet Chorin Ferencz alapos beszéde nyitott meg. Nyomatékosan követelte, hogy a hadsereg gazdasági részében is érvényesüljön a paritás és határozati javaslatot nyújtott be, hogy a hadügyminiszter jövőre terjeszsen elő kimutatást a tervezett szállításokról.

Szterényi József államtitkár az ipari szállításokra vonatkozólag kiemeli, hogy 1907-ben már sokkal jobb volt az eredmény, a magyar ipar részesevé ekkor már 33.39 százalék volt, tehát már megközelítettük a kvótát. A magyar kormány különben ragaszkodik fog a szállításokban a kompenzációk rendszeréhez.

A többi válaszok közül a katonai nevelés-

ügyre vonatkozóan volt hosszabb vita, amely a délutáni ülésbe is átnyult.

A délutáni ülésben különben áttértek a részletes tárgyalásra és első sorban a hadsereg többszükségletére vonatkozó tételek kerültek sorra. Az első tétel a tisztai fizetések fölemeléséről szól, amely egészen simán ment keresztül. Issekutz Győző felszólalása után Wekerle Sándor miniszterelnök utalt arra, hogy ezt a kérdést a törvényhozás már elintézte, amikor a honvédtisztok fizetését fölemelte s az albizottság ezt az okfejtést honorálta is, amikor a tételt megszavazta. Elfogadták a többi különböző tételeket is.

Részletes tudósításunk a következő:

Barabas Béla elnök az ülést megnyitja, előterjesztést tesz a tárgyalás sorrendje tekintetében.

Az előadó.

Okolicsányi László előadó részletesen ismerteti a hadsereg 1909. évi költségvetését. A költségvetés egyes tételeinek vizsgálata alapján arra a tapasztalatra jut, hogy a hadsereg fejlesztése tekintetében ebben a költségvetésben semmiféle kezdeményező lépés nem történik. Bizonyos aggodalommal tölthet el mindenkit az a körülmény, hogy hadseregünk ezen a téren bizonyos stagnációra van kárthatva, de ez a következménye a jelenlegi politikai helyzetnek, mely a hadsereg fejlesztését egyelőre kizárja mindaddig, míg a hadsereg a maga berendezésében intézményszerűleg nem alkalmazkodik a magyar állameszme követelményeihez. Amidőn efeletti őszinte sajnálkozásának ad kifejezést, elismeréssel kell nyilatkoznia arról a másik irányról, amely a hadügyminiszter érdemének tudható be és ez az, hogy a hadügyminiszter a hadsereg szociális bajainak orvoslására behatóan és humánus módon gondoskodik. Ilyen a tisztikar anyagi helyzetének javítása, a tisztak szolgálati viszonyainak könnyítése az által, hogy az eddigi alkalmazásban volt törzstiszti vizsgálatok megszüntetése s helyett a hadtesti tanfolyamokban az elméleti kiképzés intenzívebben fog megtörténni. Javít a tisztak helyzetén némileg az is, hogy elvezénylések alkalmával pótállásokban fognak részesülni, lovasított századparancsnokok egy kincstári lovat is fognak kapni, a hadbírói vizsgát letett hadbíró-jelöltek teljes hadnagyi illetményben fognak részesülni. Szabályozza továbbá a hadügyminiszter a katonai állatorvosok szolgálati viszonyait s javítja a katonai orvosi tisztikar előléptetési viszonyait, gondoskodik emberséges módon az altisztekről is, emelni szándékozik az altiszti szolgálati jutalmidőjüket, végül megszünteti az altiszteknél a másodosztályú házasságokat.

A létszámra vonatkozólag az előadó megjegyzi, hogy az majdnem változatlan maradt az előző évihez képest, az eltérés alig számbavehető, amennyiben a havidíjak száma 75-el szaporodik, a legénység száma 33-mal csökken, a jóállomány 414-el emelkedik. Ezek után ajánlja a költségvetés elfogadását.

A hadsereg bírálata.

Gróf Zichy Miklós örömmel konstataálja, hogy az albizottság eddig meg lett kímélve német-nyelvű előterjesztéstől. Nem osztja az előadó nézetét, hogy a hadseregben semmi fejlesztés nem történt. Az előadó a létszámemelést is tagadja, de egy lélekzettel kénytelen elismerni, hogy mégis történt létszám-emelés.

Okolicsányi László: Hol?

Gróf Zichy Miklós: A lovaknál. (Derűtlenség.) Az előadó valóságos diabolikusokat zengett arról a módról, amelyvel a hadügyminiszter a tisztai fizetések emelésének kérdését megoldotta. Szóval erre vonatkozó megjegyzését fentartja magának akkorra, amikor ennek a tárgyalására kerül a sor.

Bakonyi Samu a költségvetést azon megállapodásnál fogva, mely a jelenlegi politikai helyzet alapján képezi, elfogadja ugyan, de ez nem érinti elvi álláspontját, melyet, mint a függetlenségi párt tagja elfoglal, nem jelenti a függetlenségi programtól való eltérést. Konstataálja, hogy a magyar nemzet mindenben megelégt ezen megállapodásból folyó kötelezettségeinek, de ezzel szemben nem tapasztalható oly mértékű közeledés a másik részről, mely lehetővé tette volna ezen kínos mozdulatlanságnak enyhítését, amelyet a hadseregére vonatkozólag az előadó kimutatott.

Báró Rudnyánszky József a felforgó nemzetközi viszonyokra való tekintettel a költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapján minden fentartás nélkül elfogadja.

Ugron Gábor szerint az 1867. XII. t.-cz.-be foglalt nemzeti jogok a hadsereg tekintetében nincsenek megvalósítva. A 67-es törvény az egységgel nem a közös hadsereget állapítja meg. A hadseregnek bizonyos tartózkodással kell a társadalomban élnie, de ebből nem következik, hogy attól vissza kell vonulnia. Noha kétségtelenül tapasztalható a hadügy-

minisztérium részéről bizonyos jóindulat, maguk a válaszok azt mutatják, hogy évről-évre inkább jóindulatu udvarias kitérésekkel, mint a kívánságok érdemben való elfogadásával igyekeznek a nemzetet megnyugtatni. Biztosítja a hadügyi vezetőséget, hogy az adott helyzetben, ha szükségessé válik a katonai erőnek érvényesítése, a magyar nemzet egy pillanatra sem fog habozni, hogy a maga erejét a hadsereg mögé állítsa és nyújtsa azt a támogatást, melynek segítségével a hadsereg kétségtelenül megszerzi a diadalt.

Bernát Béla szerint a magyar nemzetnek mint a múltban, úgy a jövőben is nagy politikai missziója lesz. Ezt a hivatását csak erős hadsereg birtokában tudja teljesíteni. A hadsereg erős csak akkor lesz, ha a nemzet lelkesedésére támaszkodhatik. Éppen a hadsereg harczképessége érdekében kívánja a nemzeti gondolat végrehajtását az egész vonalon.

Issekutz Győző szintén kívánja a 67-iki törvényben biztosított nemzeti jogok becsületes végrehajtását. Elismeri a hadvezetőség jóindulatát, de rámutat arra, hogy a haladás csak igen lassan megy előre. A külügyi helyzetet is figyelembe kell venni. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy különösen a déli államokban erős nemzeti érzések uralkodnak ezt a századot és hogy ezért különösen mi csak erős hadsereggel haladhatunk előre. Nem elegendő azonban a hadsereg fizikai ereje, hanem szükség van annak a morális erőre is. Ezt csak a nemzet lelkesedése adhatja meg, amelyet a hadvezetőség úgy szerezhet meg, hogy mielőbb megvalósítja a nemzet jogos kívánságait. Szóvá teszi a katonai élelmezés mai módját. Ez sem gyakorlati, sem katonai szempontból nem kielégítő.

A hadügyminiszter beszéde.

Báró Schönauich közös hadügyminiszter emelkedett fel szólásra ezután. Az általános vitán — úgy mond — fonáként húzódik végig az azon való sajnálkozás, hogy a teljes paritás helyreállítására vonatkozó intézkedések még mindig nem hajtották végre. A szónokok általában megállapították, hogy ennek oka a politikai helyzetben rejlik. Ezek a politikai viszonyok azonban amint ezt az egész világ tudja, hatalmomon kívül esnek. Ezért ezuttal arra kell szorítkoznom, hogy az az álláspontom nem változott, melyet már az előbbi ülésekre alkalmával körvonaloztam, nevezetesen, hogy elismerem, hogy itt bizonyos kérdések, amelyek jogosan felvetettek, megoldandók. Csak azt a reményemet fejezem ki, hogy a megoldás megtalálható lesz. (Helyeslés.)

Sajnálom, hogy e körülmények folytán az én eddigi hadügyminiszteri tevékenységem csak a hadsereg intenzív fejlesztésére szorítkozhatott és hogy az extenzív kiegészítők. Ugron delegátus urnak érdekes és tanulságos nyilatkozatai ezt a kérdést tárgyalták és ez irányban csak azt óhajtanám hangsúlyozni, hogy egy extenzív követelés felé való törekvés, amelynek teljén az ujonczkontingens felemeléséhez kellene vezetnie, nem annyira a csapatokra vonatkozik, hanem a hadsereg bizonyos beruházásokat szükségel, amelyek ezidőszent küssé elmaradtak. Én itt egy programot nem fejthetek ki; csak arra utalok, hogy a megerősítések kiterjedésükben meglehetősen nyertek, hogy a vartüzérség ereje azonban nem gyarapodott; utalok arra, hogy a technikai újítások a jelzőszolgálatban, a telegráf és hasonló szolgálatban jelentékeny, nagy változásokat mutathatnak fel és hogy ennek dacára a telegráf-csapatokat még teljesen nélkülözözzük. Ez két olyan pont, amelyek világgósságot vetnek arra, hogy a szaporítások miben nyilvánulnának meg. Ez a szaporítás ez idő szerint szükségeltetik, még a két éves katonai szolgálat bevezetése esetén is.

Még egy pontot óhajtanék érinteni, amely nagyon a szívemen fekszik: Ugron delegátus urnak a tisztikarnak a nemzethez és a helyőrségek lakosságához való viszonyára vonatkozó kijelentéseit illetőleg. Ez iránt nagyon érdeklődöm és ez irányban különböző jelentéseket kapok; általánosságban azonban meg kell állapítanom, hogy Magyarországon mindenütt jó viszony uralkodik a tisztikar és a lakosság közt. Ha ez a viszony nem különösen bensős, akkor ez a helyzet, amelynek idővel ki kell egyenlítődnie, régebbi viszonyokra vezetendő vissza. Mindenesetre meg kell állapítani, hogy minden tiszt, aki Magyarországra kerül, miután hosszabb ideig még nem időzött ott s ha eleinte kissé tartózkodóan is ítélte az ottani viszonyokról, utóbb nagyon kellemesen érzi magát Magyarországon és helyzetéről övének a legjobb értesítéseket küldi. Nagyon örülök a hazafias szavaknak, amelyek a hadsereg rendeltetéséről elhangzottak, nagyon örülök a bizalomnak, amely a hadseregtől elvárt szolgálatok irányában megnyilatkozott és teljesen egyetérték azokkal az urakkal, akik e bizalommal élnek; én magam, bárha a viszonyokat szigorúan mérlegetem, a legjobb bizalommal tekintek a jövőbe.

Az élelmezési szervezetről fenntartom magamnak, hogy majd a plénumban nyilatkozzam.

A költségvetést elfogadták.

Ezután az albizottság elfogadta a költségvetést általánosságban és részleteiben és áttért a válaszk tárgyalására.

Az első határozatot, amely a hadsereg elhelyezésére vonatkozik, valamint a másodikat, mely a pótlóvázásról szól, utóbbit az előadó módosításával elfogadták.

Az ipari szállítások.

Következett a harmadik, az ipari szállításokra vonatkozó határozatok tárgyalása.

Chorin Ferenc: Bevezetőleg kijelenti, hogy mindazt, ami az 1867-iki törvényekben biztosított paritásnak a hadseregben való teljes érvényesítése miatt a bizottság tagjai részéről az általános vitában felhozott, teljesen magáévá teszi. Vizsgálja kívánja, hogy a delegáció azon törekvése, mely szerint a paritás a hadsereg gazdasági részében is teljesen érvényesítendő, a multban mennyire valósult meg — és mit remélhetünk a jövőre nézve Magyarországon érdekében betervezett kimutatásokból. Utal arra, hogy a hadsereg 1909-iki költségvetése kiadásokban 383 millió koronát tüntet fel. Ebből a szőlő kutatásai szerinti ipari beszerzésekre 114 millió esik. Ehhez az építkezés költségeit hozzáadva, mely kerek összegben 16 millió tesz ki, az ipari szükségletekre fordított egész összeg évi 130 millió koronára rug. Sajnos, hogy az 1906. évi kimutatásokban nincs támpont az iránt, miként oszlottak meg a két ország közt az ipari beszerzések. Megállapítható azonban a kimutatásokból, hogy a közös hadsereg, a kvótától tekintve, 32,5 százalékot költött el Magyarországon. Levonva azon megrendeléseket, melyek külföldön történtek, a károsodás itt 1,600.000 korona. A teljes károsodás azonban ennél sokkal nagyobb. Nevezetesen a flotta-beszerzéseknél Magyarországra esett 14,7 százalék, itt a károsodás összesen 9,000.000 korona. Az összes károsodás tehát 11,500.000 koronára rug. A miniszter nem tett eleget a delegáció azon határozatának, hogy a zárszámadásokban tételről-tételre mutassa ki az ipari beszerzések összegeit és igazolja, hogy mely cikkből mennyi kompenzációt nyert Magyarország, vagy mely cikkek nem voltak itt beszerezhetők és miért. Annak sem tett eleget, hogy a lefolyt 1906—1907. évre vonatkozólag ilyen kimutatást terjeszzen a delegáció elé. Indokai pedig, melyeket a határozatok meg nem tartása iránt felhoz, nem helytállóak. Azt mondja ugyanis, hogy 40.000 koronára lett volna szükség évévből. Ez nagyon is túlzott összeg. Nem áll helyt a hadügyminiszternek azon állítása sem, hogy az ipari beszerzésekről szóló szerződések és kimutatások megvannak a magyar kereskedelmi minisztériumnál. Szólv utánaírt a dolognak és meggyőződött arról, hogy pl. a flottánál csak 15 millió beszerzés van ott kimutatva, holott az évi szükséglet 50 millió korona. Hasonló hízagokat állapít meg az ipari beszerzések egyéb ágaira vonatkozó kimutatásokban. Még nagyobb a károsodás az építkezések terén.

Nem mellőzheti hallgatással azt a kimutatást, melyet a tengerészet vezetője betervezett az 1907. évben történt ipari berendezésekről. Levonva a külföldön elköltött két milliót, 43,3 milliót tesz ki az összeg, amelyből Magyarországnak jutott 29,25, tehát a károsodás a flottánál 5,15 százalék. Az 1906-ik évben kötött megállapodás óta javulás állott be az ipari beszerzések terén, de még mindig nem olyan, mely a jogos érdekeket kielégítené és ezért nagy súlyt kell fektetni a kompenzációra, hogy végeredményben az egész megszavazott kvóta megtérüljön. Ez okból fenn kell tartani a hozott határozatokat egész terjedelmükben és követelni kell, hogy a hadügyminiszter, midőn betervezi évi költségvetését az 1910. évre, részletes kimutatást terjeszzen elő azon ipari beszerzésekről, melyekre a hadseregeknek előreláthatólag szüksége lesz, továbbá a felosztásról és a kompenzációról, melyet a Magyarországnak meg nem szerethető tételeknél fog eszközölni. Előterjesztett indítványához hozzáfűzi, hogy Magyarország áldozatkészsége abban a mértékben fog emelkedni, amelyben a hadsereg politikailag, szervezeten és közgazdaságilag közeledni fog a magyar államhoz (Helyeslés.) s ezért úgy véli, hogy a hadsereg vezetőisége érdekében cselekszik, midőn határozati javaslatát elfogadásra ajánlja. (Élénk helyeslés.)

Szterényi József államtitkár a kereskedelmi kormány részéről néhány felvilágosító megjegyzést óhajt tenni. Mintán az ipari megrendelésekre vonatkozó megállapodások 1906. őszén finalizáltak, ezeknek konzekvenciái nem bírálhatók meg az 1906. évi jelentés alapján, csak az 1907. évi eredmények fognak erre alapot nyújtani. Abban a kellemes helyzetben van, hogy jelentheti, miszerint az 1907-ik évi eredmény tetemesen föllümulja az eddigieket. A közös hadsereget illetően a helyzet az, hogy a közös hadsereg az 1907-ik évben 67 millió értékű iparcikket szerzett be s ebből Magyarországra esett 23,280.000 korona, vagyis 33,39 százalék. Az 1907-ik évben tehát teljesen közeledtünk a kvótához és elismeréssel adózik a kereskedelmi kormány részéről a hadsereg vezetőiségének azért a minuciózus pontosságáért, amelylyel igyekszik a megállapodásokat végrehaj-

tani. A hadügyminiszter kimutatásai kapcsán vezetett nyilvántartásokból nemcsak egyes beszerzési csoportokra lehet részletes tájékozást szerezni, hanem egyes iparcikkenként is meg lehet állapítani, mi szerzetett be Ausztriában és mi Magyarországon; eziránt egyébként a tárgyalások nincsenek még lezárva.

A tengerészetre vonatkozólag, miután ez a tengerészeti albizottság hatáskörébe tartozik, itt csak általánosságban utal arra a körülményre, hogy itt a helyzet tetemesen rosszabb és messze állunk Magyarországon a követelésétől, de jeleznie kell azt a jóakaratot, melyet a tengerészet parancsnoksága ebben a kérdésben tanúsít, különösen a kompenzáció tekintetében s előadja, hogy az idén az újabb torpedó-beszerzéseknél eltért a kvótászerű részese-déstől és 50 százalékot juttatott Magyarországnak, robbanó anyagoknál pedig, mely szállítás 2 milliót tesz ki, 70 százalékot meghaladó összeget kapott Magyarország.

A magyar kormány álláspontja, hogy a kompenzációhoz a maga teljes egészében ragaszkodik, mint azt a megállapodás világosan előírja. A megállapodás szerint meg kell adni a kvótászerű részese-dést az összes beszerzéseknél. Elismeréssel konstatálja, hogy a hadi vezetőség teljes mértékben törekszik arra, hogy a megállapodásokat megtartsa, a magyar kereskedelmi minisztérium pedig a maga ellenőrzési kötelezettségét a legteljesebb mértékben teljesíti és ismerni fogja kötelességét a jövőben is. (Élénk helyeslés.)

Báró Schönai közös hadügyminiszter hozzájárul Szterényi József államtitkár fejtegetéseivel és az ipari részletre nézve a haditengerészet kimutatására utal.

Okolicsányi László előadó helyesli Chorin Ferenc fejtegetéseit, azonban nem járul hozzá az általa benyújtott határozati javaslatához, mert nézete szerint az a kívánás, hogy a hadügyminiszter a következő évben megrendelendő cikkekre vonatkozólag előzetesen kimutatásokat adjon, a hadügyi kormányt az ajánlattevőkkel szemben kedvezőlenebb helyzetbe hozná. Arra kéri az albizottságot, hogy a harmadik határozatnak első pontja hatásgassék ki.

Chorin Ferenc köszönetet mond a kereskedelmiügyi államtitkárnak felvilágosításaiért és örömmel veszi tudomásul az államtitkár azon nyilatkozatát, hogy a kereskedelmi minisztérium ragaszkodik mindenben a kötött megállapodáshoz és gondoskodik annak pontos végrehajtásáról.

Öt percz szünet után

Gróf Zichy Miklós kifejti, hogy a Magyarországon felállítandó hadsereg-gyára vonatkozó határozat feltétlenül fentartandó. Magyar gyárokból eszközölt löszerszállításokra vonatkozólag felvilágosítást kér a hadügyminiszteről. Osztrák katonai szaklapokban minduntalan olyan panaszok hangzanak fel, hogy a magyar hadsereggyárakból szállított töltények 20 százaléka nem süll el. Kérde, mennyiben igazolt ez a panasz?

Hoitsy Pál utal arra, hogy a dolog természeténél fogva a magyar ipar részletetésénél nem minden kérdésre nézve nyilatkozhatik a hadügyminiszter részletesen. Utal a kartelek és összebeszerzések káros hatására a hadsereg megrendeléseit szempontjából.

Chorin Ferenc az előadó által felhozott azon indokokra való tekintettel, hogy az előre kívánt kimutatásokkal az osztrák delegáció féltékenysége fel ne idéztesék, visszavonja határozati javaslatát. Hoitsynak fejtegetéseire megjegyzi, hogy az általa említett bajokon segít a verseny.

Az albizottság az előadó javaslata értelmében határoz, kivéve a kimutatásokra vonatkozó utolsó pontot, amelynél az előadó módosításával szemben az albizottság többsége az eredeti javaslatot fogadja el.

Báró Schönai hadügyminiszter kijelenti, hogy gróf Zichy Miklósnak az az állítása, hogy a magyar löszergyárakban készült töltény nem mindegyike süll el, nem felel meg a valóságnak. Ha kifogásra volna ok, akkor az átvételt ellenőrző közegek bizonyára megtennék kötelezettségüket. Tessék a delegátus uraknak a dolgokról magukban a gyárakban meggyőződést szerezni. Vadásztöltényt egyik gyár sem készít.

Gróf Zichy Miklós a választ köszönettel tudomásul veszi.

A tisztképzés.

Okolicsányi László előadó ismerteti ezután a hadügyminiszter választát a negyedik határozatra, mely a katonai nevelő- és képzőintézetek növendékeinek létszámáról szól. Indítványozza, utasítsák a hadügyminiszter, hogy ezen intézetek tantervét a polgári középiskola tananyagával hozza kapcsolatba.

Szabó István helyesli az előadó felfogását.

Okolicsányi László megjegyzi, hogy indítványa a magyarországi intézetekre vonatkozik.

Szabó István ebben az értelemben hozzájárul a módosításhoz.

Thaly László köszönetét fejezi ki a hadügyminiszternek, hogy tavalyi kérését az orvosokat illetően teljesítette.

Miklós Ödön megállapítja, hogy a magyar elem a tisztképző intézetekben csökkenőben van. A Ludovika Akadémiában száz helyre csak 87 pályázó akad. Ennek egyik oka abban is rejlik, hogy az utóbbi időben a kitűnő sikerrel végzett önkénteseket nem nevezik ki tartalékos tisztékké. Felvilágosítást kér a hadügyminiszteről, micsoda elveket követ a tartalékos tiszték kinevezésénél? Kéri a hadügyminiszter, adjon felvilágosítást, hogy mi az álláspontja e jelenségek iránt.

Gróf Zichy Miklós: Teljes mértékben hozzájárul Miklós Ödön fejtegetéséhez. A bajnak azonban egy más oka is van, az, hogy a mi katonai intézeteink tervszerűleg nem a magyar élet centrumaiban, hanem mind nemzetiségi vidékeken lesznek elhelyezve. Amíg ezen a bajon nem segítünk s ezen intézeteket nem telepítjük ki magyar vidékekre, addig lényeges javulás elérhető nem lesz.

Bakonyi Samu: Hozzájárul az előadó és Szabó határozati javaslataihoz, amelyek egymást kiegészítik. Az intézetek elhelyezésének hibáiban kívül igen nagy bajnak tartja, hogy a műszaki hadapródiskolák és különösen, hogy a lovassági hadapródiskola egyáltalán nincsenek Magyarországon elhelyezve. Ezért fokozott nyomatékkal hangoztatja azon kívánalmat, hogy ezek a hadapródiskolák végre Magyarországon is létesíthessenek, vagy legalább a lovassági hadapródiskola ide helyeztessék.

Ugron Gábor: Az előadó javaslatát azon czél szempontjából, hogy katonai intézetek növendékeire nézve a polgári intézetekbe való átlépés lehetővé váljék, nem tartja egészen megfelelőnek és helyette a következő határozati javaslatot ajánlja: Utasítsák a hadügyminisztérium, hogy a katonai középiskolák növendékeinek a polgári középiskolákba való átlépése tárgyában és feltételei iránt az illetékes tanügyi minisztériumokkal hozzon létre megállapodást. Ezután az elnök az ülés folytatását délután fél öt órára tűzi ki.

A délutáni ülés.

A hadügyi albizottság délután fél ötkor folytatja ülését.

Barabás Béla elnök megnyitván az ülést, Szabó István kérdést intéz a hadügyminiszterhez aziránt, hogy az utolsó időben igen sok katoniorvos lépett ki a katonaság köréből. Ennek okaira nézve kér felvilágosítást.

Báró Schönai tábornagy, közös hadügyminiszter kifejti, hogy a magyar katonai orvosok arányszáma az ez év május havában kelt kimutatás óta javult és ma már közel 40 százalék. A hadügyi vezetőség odatörekszik, hogy ez az arány megfelelő viszonyban álljon az ülcenlétszámmal. Az a körülmény, hogy magyar egyetemen tanuló katonai orvosok kisebb számban kaptak stipendiumot alkalmasint onnan van, mert a stipendiumok a jobb minősítéssel bíróknak adatnak ki, ezek pedig legnagyobb részét külföldi egyetemeket látogatnak. A diákok tanszabadságát nem szabad korlátozni. Szabó delegátusnak a hadügyminiszter azzal válaszolt, hogy a sok katoniorvosnak a hadsereg kötelékéből való visszalépése a polgári életben jelentékenyen szaporodott fix állásokban leli magyarázatát, amelyek a stabilitás előnyével is bírnak. A hivatásos katoniorvosok, akik régebben stipendiumokat élveztek, szerződéses viszonyban állanak a katonai kincstárral, amennyiben amikor a katonai kincstár költségén folytatták tanulmányaikat, azt a kötelezettséget vállalták magukra, hogy hat évet át mint hivatásos katonai orvosok fognak működni. A hadügyi kormány a 60. § alapján eddig engedte a rang levetését, ennek oka abban található, hogy 285 stipendios orvos közül 1899-től 1906-ig összesen 17-en tették le a hat év letelte előtt rangjukat. Megjegyzendő még az is, hogy közülük sokan valóban méltánylandó okokat hoztak fel. Mint-hogy azonban az 1907. évben kinevezett 55 stipendista közül 13, 9 más szolgálatra köteles orvos közül három, 1908. évben kinevezett 28 stipendista közül négy mondott le rangjáról, igen nyíltan tapasztalható az a tendencia, hogy az állam költségén akarják magukat egyesek kiképeztetni, hogy azután kibújjanak elvállalt kötelezettségük alól.

Szabó István megnyugvással veszi tudomásul a hadügyminiszter választát.

Okolicsányi László előadó Miklós Ödönnek azon megjegyzésére, hogy a magyar elemnek a tanintézetekben való aránya ki nem elégíti, azt válaszolja, hogy őt sem elégíti ki, de azért kétségtelen, hogy az itt elért eredmények nem kicsinyelendők. Egyedül a hadapródiskoláknál tavalyról ez évre 5 százalékkal szaporodtak a magyar anyanyelvűek, az összes katonai intézeteknél pedig ez a szaporodás 3 százalékot tesz ki. Nem kicsinyelendő továbbá a magyar nyelvű oktatásnak a mostani kimutatásban feltüntetett eredménye sem. Amíg eddig a magyar szülők gyermekei a katonai intézetekben elefejtettek magyarul, most a helyzet az, hogy 165 IV. osztályt végzett hadapródiskolai növendék közül 146 tökéletesen beszél magyarul. Az előadó úgy Ugron Gábor, mint Szabó István határozati javaslatait elfogadja.

Báró Schönai tábornagy közös hadügyminiszter nem emel kifogást a Szabó delegátus által ajánlott határozati javaslat elfogadása ellen annál is

inkább, mert az abban kifejezésre jutó tendencia közel áll a megvalósuláshoz. Őt intézet parancsnoka magyar, a hét intézet közül kettőnek parancsnoka nem magyar ugyan, de valamennyien magyarul beszélnek. A 144 tanár közül 106 magyar állampolgár és 128 beszél magyarul. A dolog azért nem megy oly könnyen, mert egyes szakokra, így pl. nemrég a vegytan előadására, nehezen lehet magyar tanárt találni. Bakonyi delegátusnak a miniszter lovassági hadapródiskolára vonatkozó kezdeményezésére azzal válaszol, hogy a fiatal emberek oly nevelőintézeteket keresnek, ahol a költségek csekélyebbek. A lovassági hadapródiskolánál a tanítványoknak már a második esztendőben 400 koronányi lóátalányt kell fizetniük. A technikai iskolák kettősítését a miniszter annál kevésbé tartja helyesnek, minthogy e tekintetben a szükséglet nem nagy. Gróf Zichy Miklós delegátusnak az iskolák diszlokációjára vonatkozó kifogásaira a miniszter annak szükségére utal, hogy a tanintézetek lehetőleg a hadtestparancsnoki állomásokon helyezendők el. Hogy az egyéves önkéntesek egyelőre legnagyobb részét csak hadapródtiszthelyettesi rangot kapnak, amit Miklós delegátus hibáztatott, onnan származik, hogy e tekintetben nincs szükséglet. Az aktivizálást illetően, főleg a hadnagy rangban, különben is kelleltnél nagyobb a létszám.

A tantervről Hoffmann altábornagy meg fogja adni a szükséges felvilágosításokat.

Hoffmann Hugó altábornagy az új tanterv alapjaira nézve ad részletes felvilágosítást. Hangoztatja, hogy abban a testi fejlődésre a vívásban, lovaglásban, tornászásban való kiképzésre nagyobb súlyt fektetnek. Az osztrák és magyar iskolák tanterve között az anyanyelvtől eltekintve, alig van különbség, mert a tanczél ugyanaz. Ugron Gábor határozati javaslatát a hadügyi vezetőség magáévá teszi. Ebben az irányban a magyar kultuszminisztériummal már folytak tárgyalások és bizonyos megállapodás is jött létre.

Hoitsy Pál óhajtja, hogy azon fiatal emberek számára, akik érettségüket akarnak tenni, magában a katonai iskolában adassék erre mód. A katonai iskolák tanárait lehetne ezzel megbízni.

Hoffmann Hugó altábornagy: Ez már történik is. Különbözők is igen ritka eset.

Barabás elnök ezután mivel már senkinek kíván szólni, szavazásra bocsátja a kérdéseket. Az első pont, amelyre nézve kifogás nem tétetett, továbbra is fentartatott azon hozzáadással, amelyet az előadó javasolt. A második pont helyett az albizottság Ugron Gábor javaslatát fogadta el. Harmadik alpontként pedig Szabó István indítványát emelte határozatra.

A magyar nyelv a vezérkarban.

Okolicsányi László ismerteti az 5-ik pontot, amely a vezérkari tisztnek magyar nyelvben való jártasságára vonatkozik. Ismerteti a hadügyminiszter választását s ajánlja annak tudomásul vételét, a hozandó határozatban pedig annak kimondását, hogy a hadügyminiszter megfelelő módon intézkedik aziránt, hogy a vezérkar tisztjei mennél nagyobb számban bírják a magyar nyelvet és a legközelebbi országos bizottság elé az erre vonatkozó adatokat előterjessze.

Az albizottság az előadó javaslatát elfogadta. A hatodik pontnál az élelmező albizottság jelentése fog a jelentésbe iktattnál.

A 7-ik határozatra adott válasz a mult bizottságban nem újított meg. Az tehát elcsik.

Az ezrednyelv.

A 8-ik határozat az ezrednyelvek megállapítására vonatkozik. A miniszter válasza szerint e részben semmi változás nincs. Az előadó javasolja, hogy a hozandó határozatban arra kéressék fel a hadügyminiszter, hogy az e részben esetről-esetre történő változásokról annak idején tegyen jelentést.

Ezt el is fogadták.

A hadügyminiszter címe.

A 9-ik határozat a hadügyminiszter címére vonatkozik. Az erre vonatkozó válasz úgy szól, hogy amíg a kezdeményezett tárgyalások pozitív eredményre nem vezetnek, további intézkedés e tárgyban nem történhetik. A hadügyminiszter a magyar hivatalos közlönyben megjelent kinevezéséhez képest a magyar hatóságokkal való érintkezésben a közös hadügyminiszter címet használja. Indítványozza az előadó, hogy a válasz tudomásul vétessék és a határozat ne újított meg.

Ugron Gábor a határozat fentartása mellett szól. Amíg közös ügyek vannak, arra kell törekednünk, hogy Ausztriában és Magyarországon egyforma elnevezések használtsanak. Az nem helyes, hogy egyik államnak hivatalos okmányában valamely közös hivatalnak vagy méltóságnak messzebbmenő elnevezése legyen, mint amely a másikban használják. Mi az egyenjogú államiság alapján állunk. A hadsereg közös és nem birodalmi hadsereg. Két birodalom van: öfelségének magyar birodalma és az osztrák tartományokból álló birodalom. Az a név, hogy birodalmi miniszter a valóságnál sokkal többet

enged sejtetni és látszik mondan. Ez nem felel meg a két állami lét kifejezésének s ennek olyanféle magyarizációt lehetne adni, mintha Magyarország másodosztályú állam volna és Ausztria a birodalom, amely Magyarországot is magában foglalja. Ezért kéri a határozat fentartását.

Okolicsányi előadó hozzájárul Ugron indítványához és ennek értelmében a határozat fentartatik.

Következett a költségvetés részletes tárgyalása.

A tiszti fizetések felemelése.

A második tételről, amely a hadsereg többszükségletét foglalja magában, felszólal Issekutz Győző: A tiszti fizetések felemelésére vonatkozólag kijelenti, hogy a delegáció kompetenciáját csakis a költségek megszavazására vonatkozólag ismeri el. Mint tényt veszi azt, hogy a fizetés felemelése azon illetékes tényezőkhöz hozzájárulásával kéri, amelyeknek hatáskörébe az tartozik, mert maga a fizetésfelemelés oly szervezeti kérdés, melyre a delegációnak kompetenciája nincs intézkedni. A delegáció a maga részéről csak a megállapított szervezeteknek szavazhatja meg a költségeket.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Méltóztassék megengedni, hogy e tételről szót emeljek. Először is azon elvi kijelentéssel szemben, melyet Issekutz képviselőtársam előadott, hogy ez oly szervezeti kérdés, amely tulajdonképp a felségjogok körébe tartoznék, szembeállítom azt, hogy viszont vannak feladatok, amelyek ezt tisztán a törvényhozás hatáskörébe tartozó szervezeti kérdéseknek tekintik. (Ugy van!) Mivel a költségvetés az alkotmányosság kardinális kiegészítő részének kell tekintenem, részéről mindenestre inkább az utóbbi nézet felé hajlok, mintsem ezt oly szervezeti kérdésnek tekintsem, amelyre nem vonatkozhatók az 1867: XII. t.-cz. rendelkezései, mert azok a belső szervezet kérdéseire szorítkoznak.

De méltóztatik tudni, hogy ez olyan kérdés, melyre nézve a törvényhozás tagjai közt lényeges különbség van a felfogásban. Némelyek ezt, mások amaz vitatják, azt azonban, amit Issekutz képviselőtársam előhozott, senki sem vitatta, hogy a delegáció megajánlhatja-e, vagy nem a költségeket.

Tekintettel tehát arra, hogy ez oly differáló kérdés volt és másrészt oly kényes, melynél a mi bizottságunk határozata az osztrák bizottság határozataival kardinális merev ellentétben állottak: magasabb, politikai indokokból mi azt a kivezető utat kerestük és azt a mi törvényhozásunk már honorálta is, hogy miután a honvédségnek és a közös hadseregnek tisztjel egyforma illetékekkel láttatnak el, nehogy prejudikáljunk a törvényhozásnak, először a honvédség tiszti illetményeit állapítottuk meg törvényhozással és ezáltal, ha nem is közvetlenül, de közvetve honoráltuk a költségvetés alaptörvényében a honvédség szeptembertől elfogaladó szigorúbb álláspontot. (Helyeslés.) Honoráltuk úgy, hogy most meddő kérdés lenne a másik elvi álláspontnak külön fenntartása, vagy hangsúlyozása felől tárgyalni.

Miután tehát e részben nagy differencia volt és igen nehéz küzdelembe került, amíg ezzel elfennet álláspontokat először az elvi kérdés tekintetében, másodszor azon időpont tekintetében, hogy mikortól kezdve részesüljenek a tisztek a magasabb illetményben, ki lehetett egyenliten: igen kérem a bizottságot, hogy miután először az elvi álláspontra nézve a törvényhozás döntő hozzájárulását meg tudtuk szerezni, másodszor, miután a honvédség illetményeit már október 1-től megállapítottuk és tekintettel arra, hogy fontos politikai kérdések és ellentétek jutottak ezen megegyezés által nyugvópontra, méltóztassék az előterjesztéseket változatlanul elfogadni. (Helyeslés.)

Gróf Zichy Miklós magát a tételt nem támadja meg, de a tervezetben kifogásolni valók talál.

Thaly László ugyanazt akarta mondani, amit az imént a miniszterelnök mondott.

Chorin Ferencz készsággal megszavazza a tiszti fizetések emelésére vonatkozó tételt. A delegáció tavaly is kijelentette, hogy nem zárkózik el ezen követelés jogosságára és méltányosságára elöl, de követeli, hogy azon közjogi feltételek teljesítenek, amelyeket a magyar alkotmány megkíván. Ami az érdemet illeti, kétségtelenül áll az a tény, hogy a fizetésfelemelés szükséges, méltányos és meg nem tagadható. Rámutat a kérdésre azon oldalára, amelyet gróf Zichy Miklós is kiemelt s teljesen igazat ad, hogy a fizetésfelemelés csak palliatív eszköz. A tisztek nagyrésze önhibáján kívül kénytelen adósságokba keveredni. Kitér az Albrecht-alap kezelésére, amely alap önhibájukon kívül eladósodott tiszteknek rövid lejáratú kölcsönöket nyújt. Konstatálja, hogy a 30 éven át adott kölcsönökből csak 1% százalék vált kétséssé, ami fényesen bizonyíthatja a tisztek fizetési képességét és készségét. Majd fejtegeti azon módszereket, amelyek szerint a tiszti adósságok konvertálása keresztül volna vihető és fölkéri a hadügyminisztert, aki a tisztek helyzete iránt oly sok jóindulatot tanúsított, hogy e kérdés rendezése tárgyában folytasson tanácskozásokat nem tisztek bevonásával is és ha e kérdés megérett, terjeszsen erre vonatkozó javaslatot a delegáció elé.

Issekutz Győzőnek szavai értelmét helyreigazító felszólalása után Szabó István a fizetésfelemelés elkerülhetetlen szükségnek tartja és azzal kapcsolatosan megemlíti, hogy a fizetésfelemelés a kapitány rangnál nem tartja elegendőnek. Ugyancsak szükségesnek tartja a kadettok helyzetének a javítását.

Báró Schönalch tábornagy, közös hadügyminiszter: Maga sem helyesli semmiképpen a tiszt fizetésekkel eszközölt indokolatlan levonásokat, de utal arra, hogy pl. az élelmezési és egyenruházási célokra történő levonások maguknak a tiszteknek válnak előnyére. A legkellemetlenebb pontok egyike a tisztek adóterhe.

Széll Kálmán: Az adóterh egyáltalában (Derültség.)

Báró Schönalch közös hadügyminiszter: Az ebből származó bajok orvoslására egész sereg tervet merült fel, amelyek közül a miniszter néhányat felsorol, mindezek azonban eddig keresztülvihetetlennek bizonyultak. Ami a lakbér-pénzek elégtelenségét illeti, a miniszter utal a lakbér-pénzek időszaki rendezésére vonatkozó törvényes rendelkezésekre. A kilenczedik rangosztály fizetéseit illetően megjegyzi, hogy oly századosok, akik nem lépnek elő, a korpótlékok révén órnagyi nyugdíjat érhetnek el. A hadapródok részére, habár szerény mértékben, szintén gondoskodás történt a fizetésfelemelésre. Szükséges, hogy csak addig nyújtózzanak, amíg a takaró ér. (Derültség.)

A tételt elfogadják.

A legénység élelmezése.

A harmadik tételről gróf Zichy Miklós örömelel ad kifejezést afelett, hogy a hadügyminisztérium a legénység helyzetén nem a zsold emelésével segít, hanem olyképpen, hogy élelmezését javítja.

Hoitsy Pál elfogadja a tételt és arra kéri a hadügyi vezetőséget, hogy ne készpénzt adjanak a legénynek, hanem in natura adják meg neki azt, amire szüksége van.

Az ötödik tételről gróf Zichy Miklós a „hadsegregszolgálat” elnevezést kifogásolja, amely megalázó az altisztekre.

A nyolczadik tételről, amely a katonai igazságtügyi igazgatásra vonatkozik, gróf Zichy Miklós kérdést intéz a hadügyminiszterhez, mikor fog előadni a katonai perrendtartás kérdése.

Báró Schönalch tábornagy, közös hadügyminiszter kijelenti, hogy a katonai perrendtartás terveze már elkészült. Még csak egyes kérdésekről van szó, amelyeknek tekintetében a két kormány elédig nem foglalt állást.

A géppuska.

A kilenczedik tételről Bernáth Béla a géppuska kifejezést kifogásolja. A géppuskák beszerzésére előirányzott összeget nem tartja elegendőnek és véleménye szerint a felszerelés nagyobb mennyiségben kell, hogy történjen.

Hoitsy Pál azon véleményének ad kifejezést, hogy ha ezen géppuskák beszerzése szükséges, akkor azok minél előbb szereztessenek be.

Báró Schönalch tábornagy, közös hadügyminiszter Ugron delegátus kérdésére kijelenti, hogy a gépjegyek részére megszavazott hitelből 7.1 millió korona nem vétetett fel. A jelen költségvetésbe felvett részlet jelentéktelen. Hoitsy delegátusnak az egész szükséglet mielőbbi beszerzésére vonatkozó óhajával számolni fognak, annál is inkább, mert a miniszter azt hiszi, hogy a Schwarzlose-modell olyan, amelyhez fogható jobbat a közel jövőben aligha fognak megtalálni.

A csikótelepek.

Szabó István a tételt elfogadja. Elismeréssel adózik a csikótelepeken az utóbbi időben elért kiváló eredményekért.

Hoitsy Pál: Az intézményt nagyon drágának tartja. A továbbfejlesztéssel kellene kísérletezni, amely sokkal olcsóbb.

Thaly László Hoitsy álláspontjához csatlakozik. Gróf Semsey László Hoitsynak és Thalynek válaszul megjegyzi, hogy a katonai kincstár bizonyára nem örömet megy bele a telepek létesítésébe és szaporításába, de a magángazdaságok terén az élelmiszer-drágulás miatt az újabb időben beállott viszonyok kényszerítik a katonai kincstárt, hogy a telepek felállítására súlyt vessen.

Ugron Gábor: A tételt elfogadja, mert a hadseregnek biztosítania kell a maga részére a finomabb, jobb és nagyobb teljesítményekre képes loányagot a közszolgálat érdekében, különösen tekintettel az altisztek és tisztek számára nyújtandó kiválóbb minőségre.

Bacsák tábornok szakszerű felvilágosításai és Thaly László, valamint Ugron Gábor újabb megjegyzései után a tételt elfogadják.

A 15. tétel szintén vita nélkül fogadtatott el.

Liszlaki ügyek.

A 16. tételről, mely a műszaki tűzértség számára felvett többszükségletéről szól, Okolicsányi előadó után Hoitsy Pál szólalt fel. Utal a légelhajzásnak folyton növekedő nagy jelentőségére. A teljes sikert ugyan még nem lehetett elérni, de látnivaló, hogy a

probléma megoldása már nem soká késleltethető. Kérdi, hogy történt-e ezen a téren valami, foglalkozik-e a hadvezetés ezzel a problémával, mert ezt az egész hadsereg harcképességére nézve elsőrendű feladatnak tekintik.

Báró Schönauich tábornagy, hadügyminiszter mindenben helyesli Hoitsy delegátus fejtegetéseit. A hadseregnek ezen tárggyal foglalkozó tisztjei nemcsak kellő tudással, bátorsággal és kitartással bírnak a léghajózás problémájának kutatására, hanem már több irányban sikert is képesek felmutatni. Ha a jelen hadügyi költségvetés erre vonatkozólag külön tételt nem állít fel, ennek oka abban áll, hogy a hadsereg sürgősebb szükséglettel nagy összegeket igényelnek, míg a léghajózásnál csakis a fejlődés stádiumában lévő ügyről van szó. A tisztek körében különben egyesület alakult, amely nagy figyelemmel kíséri e kérdést. A miniszter egyelőre azon az állásponton áll, hogy magánsegítségrel volna jó a kísérletek folytatására szükséges összeget megszerelni.

Gróf Zichy Miklós kérdést intéz a hadvezetéshez, vajon a japán háború tanulságai közül mennyiben érvényesítették azt, amely laboru idején a harcászati vonalban való löszerpótlásra vonatkozik, amelyet a japánok igen nagy ügyességgel oldottak meg.

Báró Schönauich tábornagy, hadügyminiszter, gróf Zichy Miklós delegátus kívánságára felvilágosítással szolgál a harcászati vonalban való löszerpótlást illetően a gyalogságnál.

A tizennyolczadik tételnél Thaly László örömmel ismeri el, hogy a katonarvosok helyzetén az előléptetés gyorsításával segített a hadügyminiszter, kéri azonban, hogy azt a hátrányos megkülönböztetést, amely a szolgálati szabályzat értelmében a katonarvosokat sújtja, mielőbb megszüntessék.

Báró Schönauich tábornagy, hadügyminiszter kijelenti, hogy a katonarvosok helyzetét illetően a döntés csak a szolgálati szabályzat új átdolgozása kapcsán lesz keresztelvéhető, e munka különben máris folyamatban van.

Ezután a különböző tételre mind elfogadják. A rendes költségvetés tárgyalását holnap délelőtt 10 órakor folytatja az albizottság.

A delegációk tanácskozási rendje.

A magyar delegáció hadügyi albizottságának ülése ma délután 4 órakor tart ülést. Öt órakor a külügyi albizottság, 6 órakor pedig a tengerészeti albizottság tartja hitelesítési ülését. Szombaton, e hó 17-én délután az elhelyezési albizottság tart ülést és valószínű, hogy ugyancsak szombat délután tart ülést a zárszámadási bizottság is. Kedden, e hó 20-án délelőtt 10 órakor kezdődnek a plenáris ülések, amelyekre először a külügyi költségvetést tárgyalják.

Az osztrák delegáció munkarendje.

Az osztrák delegátusok hétfőn ismét Budapestre érkeznek. Az osztrák delegáció munkarendjét, mint a Budapesti Tudósító értesül, a következőképpen állapították meg: hétfőn délután három órakor: hadügyi albizottság, a hadügyi, esetleg a tengerészeti költségvetés tárgyalása; csütörtökön délután három órakor: külügyi és boszniai albizottság, a külügyminisztérium költségvetéséről szóló jelentés és a bosnyák költségvetés tárgyalása.

Budapest, október 15.

A román kereskedelmi szerződés. Bukarestből jelentik, hogy Románia megbízottai a kereskedelmi szerződési tárgyalásokra ma Bécsbe utaznak, ahol a tárgyalásokat jövő hétfőn megkezdik.

Bogdanovics patriárka a királynál. Bogdanovics Luczán görögkeleti szerb patriárka ma délelőtt fél tizenegy órakor kihallgatáson jelent meg a király előtt, hogy a patriárkai székben történt megerősítését a királynak megköszönje.

Békés vármegye az önálló bank mellett. Gyuláról jelentik, hogy Békés vármegye törvényhatósági bizottsága Döry Pál főispán elnöklésével ma tartotta őszi rendes közgyűlését, amelyen élénk vitát keltett az önálló nemzeti jegybank kérdése, amelyre nézve több vármegye átirata értelmében, továbbá Veres József orsz. képviselő és Pálffy Béla gyomai plébános felszólalásának hatása alatt a vármegye a külön magyar bank felállítását mellett foglalt állást és elhatározta, hogy ez iránt felir az országgyűléshez. Az előirányzott 1.5 százalékos pótdó kiadását a közgyűlés megtagadta és a közgaz-

gatási szükségletek fedezésére csupán 1.3 százalékos pótdó kiadását határozta el. Ezután az unjonnan szervezett ötödik ülnöki állás betöltése következett és a két jelölt közül nagy többséggel dr. Sztojanovits Szilárd gyulai járási szolgabíró, az ő helyére pedig Melis István közigazgatási gyakornokot választották meg.

Egy főispán lemondása. Nyiregyházáról táviratozzák: Tegnap törvényhatósági közgyűlés volt, amelyen Kállay András nyugalmazott főispán indítványára elhatározták, hogy Szabolcs vármegye közönsége felirbatban és küldöttségben kéri fogja a kormányt és a belügyminisztert, hasson oda, hogy gróf Vay Gábor főispán álljon el lemondási szándékától és maradjon meg állásában.

Vita a szabadtanításról. Az iskolán kívül való tanítás országos szervezéséről az Országos Közoktatási Tanács gróf Apponyi Albert miniszter elnöklésével ma délelőtt tíz órakor folytatta tanácskozását a Tudományos Akadémia termében.

A vita során dr. Spitzkó Lajos főigazgató a mai szabadtanítási mód megtartását kívánta; a főispánok elnöklésével szervezzenek megyei bizottságokat s az államnak csak protektori szerepe legyen. Dr. Weszely Ödön szerint a szabadtanítást a haszonnak és a kultúra élvezéséből eredő gyönyörűségnek gondolatra kell alapítani. A haszon az új választási törvényből folyik, a mely nagyobb jogot fűz az írni-olvasni tudáshoz. A szabadtanítás élére egy miniszteri tisztviselőt kell állítani, minden megkövetés nélkül. Dr. Klupathy Jenő ugy vélekedik, hogy a szabadtanítás országos szervezése szükséges, de még nincs itt az ideje. Tanfolyamok szervezésére van szükség, s a meglévő intézmények, mint az Uránia, az Erzsébet-népakadémia és Természettudományi Társulat működjön közre. Az iskolákkal is rendeztetni kellene tanfolyamokat a nép számára. Ezután még többen szóltak a kérdésközé. Végül gróf Apponyi Albert miniszter hosszabb beszédben foglalta össze a vita eredményét, azt találva, hogy sokkal nagyobb az egyértelműség, legalább az elvi kérdésekben, mint a vita elején hihető volt. Népünkben felbredt a tudás vágya nagyobb mértékben, mint valaha, a mi csak öröndetes jelenség. Fölbredt először — ezt sem kifogásolja — utilitarius irányban, de az absztrakt tudásvágy is nagyobb és ennek szolgálatában mindenféle olyan tényezők állanak, a melyekre éppen sággal nem kívánatos, hogy azok szolgálatának a tudásvágy kielégítését. Egy minden kritikán alul való ponyvairódalom a sajtó egy részének sajnos elfajulása. Nem a politikai irány szerint képviseli a sajtót, de erkölcsi nivója szerint, amely nemcsak politikai, de naphír rovatában is mutatkozik és a mely a sajtó egy részét oly színvonalra süllyeszti alá, amely azelőtt a magyar közéletben tapasztalható nem volt. Fölhasználják a népek tudásvágyát olyan szervezetek is, a melyek nem a társadalmi és nemzeti fölépülésnek és továbbhaladásnak, hanem a rombolásnak a munkáját akarják végezni. Az iskolán kívüli oktatásnak is az ipari, nem pedig a tendenciózus kulturát kell művelni. Fehér József főispán mondott köszönetet a miniszternek a jövő nemzedék nevében is, amely a ma elhintett maggyümölcsét fogja élvezni. Ezzel az értekezlet véget ért.

A nagyszerb propaganda. Zágrábról jelentik: A rendőrség tegnap házkutatást tartott az itteni szerb Szokol-egyesületben, azonban minden eredmény nélkül. A „Szerpsko Kolo” című lapot, amely Budiszavljevics képviselő tulajdona, tegnap elkobozták. Kossutics vizsgálóbíró, aki a nagyszerb propaganda pörben a vizsgálatot vezeti, Jaszenovácra utazott, ahol több letartóztatás várható. Jurisa joghallgató, aki tegnap töltötte ki 14 napi büntetését, melyet a bánt csufoló dalok énekléséért szabtak rá, Czrnkovic inzultálása miatt azonnal átadták az ügyészségnek.

A városi tisztviselők a kormánytól. Ma délelőtt az országgházban küldöttség tisztelgett Wekerle Sándor miniszterelnöknek. Városi tisztviselők voltak a küldöttség tagjai, akik a tegnap tartott értekezletükön elfogadott határozati javaslatot jöttek átnyújtani a miniszterelnöknek. A küldöttséget Lovász Márton országgyűlési képviselő vezette és résztvettek benne Szilassy Zoltán, Kelemen Samu és báró Mannsdorf Géza orszgy. képviselők.

Lovász Márton előadta, hogy a városi tisztviselők tegnap összegyűltek, hogy mostoha sorukról tanácskozzanak, most pedig megjelentek a miniszterelnök előtt, hogy tiszteletteljes kérelmüket kegyes jóindulatába ajánlják.

Wekerle Sándor miniszterelnök a következőképpen válaszolt:

Tisztelt uraim! Meg lehetnek győződve arról, hogy én a városok anyagi segítségét szívesen viselem, mert ezt a kérdést nemcsak szociális, hanem kulturális, nemzeti kérdésnek tekintem, mert hiszen a városok a magyar nemzeti kultúrának gócpontjai. Éppen ezért gondoskodtam arról, hogy az ország teherviselő képességének határai között módunkban legyen a városok anyagi helyzetén segíteni, már csak azért is, hogy a városi tisztviselőknek helyzetén segíthessünk. Én tehát a legjobb indulattal fogadom kérésüket és rajta leszek, hogy a belügyminiszterrel egyetértőleg, akit természetesen ebben a kérdésben a döntő szó illet, kérésüket lehetőleg teljesítsük.

A küldöttség hosszas éljenzéssel fogadta a miniszter válaszát. Ezután gróf Andrássy Gyula belügyminisztert keresték fel.

Lovász Márton orsz. képviselő tolmácsolta itt a küldöttség kérelmét.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a következőket felelte:

Tisztelt uraim! Az a két millió, amely a városok segélyezésére felvétel, a pénzügyi kormány költségvetésébe illesztett be, úgy, hogy arról, legalább az ügy mai stádiumában, csakis a pénzügyminiszterrel való közös eljárás alapján rendelkezhetem. Elvi alapokra ennek megosztását alig lehet helyezni, mert nagyon is csekély ez az összeg ahhoz, hogy megoldja azt, ami szemünk előtt lebegett. Ez egy részletfizetés, amelynél többet mai pénzügyi helyzetünk mellett nem lehetett felvenni. De hogy ezt miként fogjuk felosztani, arra vonatkozva ma még nyilatkozatot nem tehetek. A pénzügyminiszterrel kell előbb megállapodnom és akkor mindenestre tekintetbe veszem az önök kívánságát is, anélkül, hogy ma erre nézve ígéretet tehetnék. Kérem méltóztatásuk ezt egyelőre tudomásul venni.

A küldöttség lelkesen megéljenzte gróf Andrássy Gyula belügyminisztert, valamint gróf Hadik János belügyi államtitkárt, aki szintén megjelent a küldöttség fogadásánál.

A horvát-szerb koalíció ellen. Zágrábról jelentik, hogy dr. Starcevic Mile a „Hrvatska Sloboda”-ban igen élesen támadta meg a horvát-szerb koalíciót, mert a bosnyák kérdésben a horvát érdekek mellőzésével, tisztára szerb álláspontra helyezkedett. Különösen a horvát jogpárt ellen kelt ki igen élesen, amely a szerbek kedvéért most tartózkodik mindenféle nyilatkozattól. Azt mondja Starcevic, hogy a horvátoknak horvát és nem szerb politikára van szükségük, azért szét kell ugrasztani az egész koalíciót, mely most legkézzelfoghatóbban behizonyította, hogy nem szolgálja a horvát érdekeket.

Tüntetések Temesváron. A temesvári szociálisták már napok óta nagy agitációt fejtenek ki a választójogi reform tervezete ellen. Naponta utczai tüntetéseket rendeztek, de ezek a rendőrség tapintatos viselkedése folytán minden rendzavarás nélkül folytak le. Ma este nagyobb arányú tüntetést rendeztek és mintegy ötszáz főnyi tömeget vittek ki a vezérek az utcára, amely nagy lármával, zajongással, énekszóval járta be a várost és közben sűrűn abuzogolta a kormány tagjait. Főképp a Temesvárott lakó három országos képviselő, Steiner Ferencnek, Hajdu Frigyesnek és Dobroszlav Péternek lakása előtt öltött nagyobb mérvűket a zajongás. A képviselőkhez küldöttséget menesztettek fel, hogy megkérdezzék véleményüket a választói jog reformja ügyében. Amíg a küldöttség a képviselőknél járt, odakünn a tömeg hevesen zajongott és abuzogolt. A tüntetés a késő esti órákban ért véget.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Békés vármegye törvényhatósági bizottsága Döry Pál főispán elnöklésével ma tartotta őszi rendes közgyűlését, a melyen az előirányzott 1.5%-os pótdó kiadását a közgyűlés megtagadta és a közigazgatási szükségletek fedezésére csupán 1.3%-os pótdó kiadását határozta el. Ezután az unjonnan szervezett ötödik ülnöki állás betöltése következett és a két jelölt közül nagy többséggel dr. Sztojanovits Szilárd gyulai járási főszolgabíró, a helyére pedig Melis István közigazgatási gyakornokot választották meg. Élénk vitát keltett az önálló nemzeti jegybank kérdése, a melyre nézve több vármegye átirata értelmében, továbbá Veres József orsz. képviselő és Pálffy Béla gyomai plébános felszólalásának hatása alatt a vármegye a külön magyar bank felállítását mellett foglalt állást és elhatározta, hogy ez iránt felir az országgyűléshez. Élénk vitát keltett a vármegye szervezési szabályrendeletének módosítása, melyben erőlyes rendszabályok foglaltatnak, különösen a széksértési esetekre vonatkozólag — melyet végül csekély módosítással elfogad-

Péter király menekül.

— Vész hírek Szerbiából. —

Bédapest, október 15.

Riasztó hírek érkeztek ma Szerbiából. Belgrádi táviratok jelentése szerint, Péter király trónja megérintett s a szerbek uralkodója, ki véres királyi holttesten keresztül foglalta el a királyi széket, ugyanazon gyilkos elől kénytelen menekülni, mely szerencsétlen elődjének is kioltotta az életét. Ujabb táviratok megcáfollják ugyan e híreket, de aki a sorok között tud olvasni, az látja, hogy lent Szerbiában nincsen minden rendjén. A nagyzási lóhört úgy látszik teljesen megzavarta a jó szerbeket s erőnek erejével fejfel akarnak nekimenni a falnak. Mert bármint is tagadják az illetékes körök, Szerbiában ma az utca uralja a helyzetet. Néhány józan gondolkodású politikus, köztük Péter király is, minden eszközt felhasználtak arra, hogy Szerbiától elhárítsák a háboru veszedelmét, mely biztos katasztrófa elé vinné az országot. A királynak e törekvése azonban maga ellen zúdította az utcát, mely tudvalevőleg mindig tényező volt ebben a szerencsétlen országban. Néhány zavarosban halászni szerető politikus vezetése mellett Belgrád utcáin ma hangosabban követelik a háborút, mint bármikor s ha Péter király e követeléseknek nem enged, akkor uralkodásának napjai csakugyan meg vannak számlálva.

Ezt nagyon jól tudja a király is és több, mint valószínű, hogy foglalkozik a menekülés gondolatával, mert látja, hogy Szerbiában nem válogatósak az eszközökben, ha arról van szó, hogy valamely célnak szolgálatot tegyenek. A helyzet különben az, hogy Péter király országának egyik legnépszerűbb embere lenne, ha háborura szánná el magát. És, hogy Karagyorgyevics Péter ennek dacára, inkább a trónját hagyja ott, mintsem országát katasztrófa elé vigye, szimpátiát kelt és kell, hogy keltessen még politikai ellenfeleiben is. Igaz, hogy Péter király van annyira okos ember, előre belátni, hogy népszerűsége csak rövid életű volna, mert az első vereségek után, melyek a szerb hadsereget érnék, ő ellene fordulna ismét a nép haragja.

Ezek után el lehetünk készülvé arra, hogy a szerb főváros néhány nap múlva ismét szenzációkkal fog szolgálni a világnak.

A szerbiai eseményekkel közvetlen összefüggésben vannak a Montenegróban történtek is. Nikita népe is szerbiai testvéreitől meríti a háboru melletti nagy lelkesedést. Sőt a montenegrói kecsketolvajok tuftesznek a derék szerbekben is, mert Czetinijében ma nem kisebb dolog történt, mint hogy a skupsztina a háboru mellett foglalt állást. Igaz ugyan, azzal az óvatos hozzáállással, hogy a fejedelmre bizzák a döntést.

Mai távirataink a következőket jelentik:

A szerb király lemondása.

Belgrádból az a szenzációs hír érkezik, hogy Péter király lemond. Azt hiszik, hogy a király fiát, György herceget fogja megbízni a régensséggel, ő maga pedig a legnagyobb titokban el fogja hagyni az országot. A konakban gyanus előkészületeket tesznek; már napok óta nagy csomagokat szállítanak el

onnan s azt hiszik, hogy ezekben a csomagokban a király holmija van. Meglepő az is, hogy Péter király a kormánytól azt követelte, hogy civillistájának még nem esedékes részleteit folyósítsa. Ha igaz az a hír, hogy Péter király lemond, országát borzasztó katasztrófa fenyegeti. Péter király elhatározásánál döntő szerepet játszik a háboru pártjának egyre jobban kidomborodó szándéka, hogy őt mindenáron elkergeesse a trónról. A dinasztiaellenes mozgalom oly mértékűt öltött, hogy a királynak gyilkos merénylétől való félelme teljesen jogosult. A belgrádi lapok különkiadásban jelentik, hogy Péter király Magyarországba ment. A király több barátjának kijelentette, hogy nem érez magában annyi erőt, hogy az országra nézve végzetes háboru mozgalmat föltartóztassa s attól fél, hogy fanatikus emberek gyilkos merénylétet követhetnének el ellene.

Az ország minden részében egyre nagyobb mértékben folyik a propaganda a connaughti herceg javára, kit a szerb trónra akarnak ültetni. Az országot ügynökök járják be, kik nagy tömegben osztogatják a herceg arczképét és arra szólítják fel a népet, hogy a herceget kiáltásák ki szerb királynak.

Belgrádból hivatalosan jelentik hogy a király elutazásáról szóló hír teljesen alaptalan. Péter király Belgrádban van és udvarikörök kijelentése szerint ezidő szerint semminemű utazásra sem gondol.

A szerb akció.

Szerbia elhatározta, hogy bevárja, míg Milovanovics külügyminiszter és Pasics volt miniszter visszatérnek az európai fővárosokból, ahova azért utaznak, hogy a novibazári szandzsákban kompenzációkat kérjenek. Milovanovics Párison kívül Rómába és Berlinbe is utazik, Pasics pedig Péterváron is látogatást tesz.

A Lokalanzeiger belgrádi tudósítója beszélgetést folytatott Milovanovics szerb külügyminiszterrel, aki a helyzetről következőleg nyilatkozott:

— A berlini kongresszuson megvizsgáltuk magunkat azzal a reménnyel, hogy egy napon egyesülni fogunk a bosnyák testvérekkel. Ez nekünk életkérdés. Báró Aehrenthalnak az az ígérete, hogy a nemzetközi Duna-bizottságba bennünket is be fognak vonni, nem sokat ér. Boldog vagyok, hogy nekem és kollégáimnak sikerült a közvéleményt megnyugtatóan, mert három-négy nap előtt még azt hittük, hogy ez nem fog sikerülni. A nép, melyet félráztak álmából, nem látott más utat, mint a háborút és a legnagyobb erőfeszítésünkbe került, hogy a szenvedélyeket lecsillapítsuk.

Belgrádban a harczi kedv napról-napra növekszik, ami abból is kitűnik, hogy a pártok félretettek minden torzalkodást és békejobbot nyújtanak egymásnak. Pasics kijelentette, hogy ő és pártja e pillanatban elfelejt minden ellentétet, mert a cél az, hogy Európa egy egységes Szerbiát lásson. Az összeesküvő tisztek ki akarnak békülni a hadsereg tisztikarával és e részben tárgyalások indultak meg, amelyek már holnap nyilván eredményre fognak vezetni. Az összeesküvő tisztek a harczi pártjának főtámaszai.

A kormány nem őrzi az utcáinak és Milovanovics külügyminiszter nagy aggodalommal nézi a belgrádi és a vidéki tüntetéseket. A vidéki városokban egyre-másra rendeznek tiltakozó gyűléseket és követelik a háborút. A tüntetők vezérei fogadkoznak, hogy a demonstrációk állandóak lesznek és mindaddig fognak tartani, míg az európai konferenzia együtt lesz. Ily módon az európai hatalmakra nyomást gyakorolnak, hogy fogják pártját Szerbia jogos ügyének. Tényleg azonban a tüntetések folytatása bi-

zonyos politikusoknak malmára hajtja a vizet, akik a saját érdekeiket nézik s ezért azt hirdetik, hogy Anglia nem engedi Szerbiát elbukni.

Tegnap este több ezer ember a gyalogsági kaszárnya elé vonult. Egy őrnagy a tömeghez beszédet intézett, amelyben azt mondta, hogy a hadsereg minden pillanatban kész harcolni, ha a király úgy akarja. Ma délelőtt a diákok tüntettek és ma este is nagy tüntetés készül.

Az osztrák és a magyar kereskedők helyzete kritikus, mert a tömeget a lapok felbujtogatják, hogy ne csak bojkottálják őket, hanem üzleteiket is rombolják le.

A bukaresti szláv egyesület üdvözlő táviratot intézett Malinow miniszterelnökhöz. Hangoztatják ebben a táviratban, hogy Bulgária függetlenségét csak Bosznia-Hercegovina szerb lakosságának felkelése tetőzheti be. A függetlenség még nem ideál. Gróf Ignatiew Miklós nagy igazságtalanságot követett el Szerbiával szemben a berlini kongresszuson s ezt a jogtalanságot tetőzi Bosznia sorsa, amely Maczedóniát is elérheti. Súlyos időkben valamennyi szlávnak össze kell tartania.

Arra a hírre, hogy Sabácson egy osztrák-magyar kereskedelmi zászló elégetése miatt több letartóztatás történt, ma este az egyetemi hallgatók és nagy néptömeg vonult a belügyminisztérium elé, hogy a letartóztatások ellen tiltakozzék. Midőn Kosztics osztályfőnök a miniszter nevében kijelentette, hogy az elfogottakat már szabadonbocsátották, a tömeg éljenezni kezdte a kormányt, majd a trónörökös palotája elé vonult és viharos ovációkban részesítette azt. A trónörökös a következő beszédet mondta:

Szeretett testvéreim! Lelkesedésetek előttem bizonyítéka azon képességeteknek, hogy jogaitokat fegyverrel is meg tudjátok védeni, ha az másként nem lehetséges. Azt a fájdalmat, mely mindnyájunkat ért, közösen viseljük, de a szívünkön ütött sebet gyógyítanunk kell, hogy élhessünk. Alliatok készen, hogy egy napon ő felsége Péter király zászlaja alatt bebizonyítsuk, hogy a szerb nem lehet élőhalott, hogy kénytelen felvenni a harcot a zsarnok ellen és hogy a szerbség csillaga kell, hogy fényes legyen. Mert különben a nép hősiesen hal meg.

Beszédét frenetikus tetszéssel és a király és trónörökös, életétével fogadták.

Ujabb jelentések szerint ma több népgyűlés volt Belgrádban, amelyeken lázító beszédeket tartottak Ausztria-Magyarország ellen. A tüntetők között sok előkelő polgár, tiszt és közkatona is lehetett látni. Montenegrói egyenruhák is voltak a tömegben. A tüntetők számát tizenöt-ezerre teszik. A lármás sokaság zászlók alatt a konakhoz vonult és hangosan követelte, hogy a király és Milovanovics jöjjen ki és beszéljen a néphez. Mivel azonban ez a kívánságuk nem teljesült, az izgatott tömeg dühösen kiáltotta: Le Ausztria-Magyarországgal! Éljenek bosnyák testvéreink! Éljen a háboru! Aztán a sokaság a trónörökös házához indult. György trónörökös megjelent az ablaknál és ezt a beszédet intézte a néphez:

— Legyetek arról meggyőződve, hogy reám nézve is fájdalmas látni testvéreink szomorú helyzetét. Én azonban magam nem tehetek semmit, mert felsőbbség alatt állok. Biztosítalak titeket, hogy ha döntő lépésre kerül a sor, veletek együtt fogom ontani véreimet a hazáért.

A tömeg lelkesen éllette a trónörökösöt, aki szalutálva köszönte meg az ovációt. Erre Nuccio hírlapíró lépett elő s így szólott a trónörököshöz:

— Nem tűrhetjük tovább ezt az állapotot. Vessen véget ön ennek a helyzetnek, mert különben mi kénytelenek leszünk az ellenség ellen indulni.

Este megújultak a tüntetések. Az osztrák és a magyar kereskedők zárva tartják üzleteiket, mert tudomásukra esett, hogy proskripcziós lista forog közkézben és életük is veszedelemben van. A rendőrség szigorúan őrizi az osztrák és a magyar kereskedők boltjait.

Montenegró háborút akar.

A montenegrói skupsztina nagy többséggel a háboru mellett szavazott, de a végleges döntést a fejedelmre

bizta, aki a körülményekhez képest fog határozni.

Tegnap a szerb nagykövetség előtt nagy tüntetések voltak a szerbekkel való szolidaritás érdekében. Az egész országban folytonosan tiltakozó mitingeket tartanak, amelyek követelik a kormánytól, hogy azonnal indítson energikus akciókat Montenegró és a szerb nemzet érdekében védelmére. A szkupstina rendkívüli ülészakát tegnap a fejedelem ukázzal berekesztette.

Nikita fejedelem rendkívül barátságosan fogadta Joanovics szerb ügyvivőt és a következőket mondta neki:

— A közös veszedelem pillanatában el kell felejtünk a viszálykodást és a villongást; nem gondolok többé a rossz órákra, amelyeket rossz emberek szereztek nekem. Mindig meg voltam róla győződve, hogy Istenben boldogult szeretett leányomnak férje nem lehet rosszindulattal irányomban. Mesterséges féltreértést támasztottak közöttünk. A szerbek, akiket testvérek módjára szeretünk, bizonyosak lehetnek Montenegró segítségéről. A ti szenvedésetek a mi szenvedésünk, testvérek vagyunk és testvérek módjára segítenünk kell egymást.

A Tageblattnak táviratozzák Czettinijéből, hogy Szerbiában és Montenegróban egyre növekszik a harcias hangulat. Montenegró vidéki városából naponta küldöttések jönnek Czettinijébe Nikita fejedelemtől, aki a népet nyugalomra és mérsékletre inti. A szkupstina legteljesebb bizalmát fejezte ki a kormány irányában és egyhangulag megszavazta a szükséges összegeket hadi célokra. Mihelyt a szerb követ megérkezik Czettinijébe, tanácskozás lesz Montenegró és Szerbia közös akciója céljából.

A boszniai csendőrség Aftévácban a montenegrói határon elkobozta Nikita fejedelem lázító proklamációját Bosznia-Hercegovina népehez.

A boszniai annexió.

Tegnap egy horvát küldöttség érkezett Szerajevóba. A küldöttség egyik tagja, dr. Pilar egy újságíró előtt kijelentette, hogy Wekerle miniszterelnök a küldöttségnek Budapesten történt fogadásakor erőteljesen hangsúlyozta Magyarországnak Boszniára vonatkozó igényét, ami a deputáció tagjaira mély hatást gyakorolt. Az annexió élénk konfliktust idézett elő. Bucenje mostani katolikus püspök és báró Pittner megyefőnök közt. A püspök és többen még ugyanis az annexió alkalmával ídvözölő táviratot akartak a királynak küldeni, akit „Ausztia császáriának és Horvátország királyának” akartak címezni. A megyefőnök e címzés miatt a sürgöny továbbítását tiltotta. A püspök emiatt panaszt emelt ellene a tartományi főnöknél.

A horvátok és az annexió.

A horvát sajtó még most is sokat foglalkozik az annexióval. A horvát lapok egyértelműen annak kijelentésében, hogy Boszniát és Hercegovinát Horvátországhoz kell csatolni és csaknem szóról-szóra leközik a magyar jogtudósoknak ide vonatkozó cikkeiket. A horvát delegátusok tegnap érkeztek haza Zágrábba és a mai nap folyamán bizalmas tanácskozásokat folytattak a horvát-szerb koalíció több vezérével. Hire jár, hogy az annexióra vonatkozólag a koalíció horvát és szerb frakciója között nézeteltérések merültek fel, melyeket a legközelebb összehívandó plenáris ülésen akarnak elsimítani. Valószínű, hogy a horvát-szerb koalíció már legközelebb kommunikációban fogja álláspontját jelezni az annexióval szemben.

Tegnap este Zágrábban a Starcevic-dómban gyűlés volt számos mohamedán részvételével. Határozatilag kimondták, hogy Bosznia annexiójának emlékére Zágrábban mecsetet építtetnek. Erre a célra ad hoc bizottságot küldtek ki, amely már megkezdte az előkészítő munkálatokat.

A horvát politikai helyzetben nevezetes fordulat van készülődésben. A „Hrvatsko Pravo” mai száma jelenti, hogy a szerb-koalíció végrehajtó-bizottsága e hónap tizenharmadikán értekezletet tartott, amelyet a sajtó érthetetlenül elhallgatott, noha fontos esemény történt. Az annexió kérdése volt napirenden. Dr.

Bada j képviselő azt ajánlotta, hogy mivel az annexió ügye már teljesen befejezett tény, az egész horvát-szerb koalíció helyezkedjék a horvát jogpárt álláspontjára és ennek a pártnak a programja értelmében követelje azt, hogy Bosznia-Hercegovina Horvátországhoz csatoltassék. A horvát haladók részéről zajos ellentmondások hangzottak fel. Pribicevic független szerb képviselő nem helyeselte, hogy ezt a jelentős kérdést ilyen gyorsan intézzék el, mert máról holnapra nem változtathat programot a koalíció. Indítványozta, hogy várják be türelemmel a további fejleményeket és azután fokozatosan egyengessék a következő teendőket. A „Hrvatska Sloboda” ma délután megjelenő számában Starcevic Mile cikket írt a horvát-szerb koalícióban támadt surlódásokról és egészen nyíltan bevallja, hogy a független szerbek ki fognak lépni a koalícióból. A független szerb-párt szerinte malomkő a horvát nemzetet. A bonyodalomért a jogpártiak a felelősek, akik soha nem tudtak helyes politikát csinálni. A koalíció ne törődjön velük semmit sem. „Mitgefangen — mitgehagen.” Ha a horvát-szerb koalíció nem lehet együtt, hát széjjel vele! — Zágrábi politikai körök szerint a jelek arra vallanak, hogy a koalíció felbomlása már csak közel napok kérdése.

Balkáni események.

— A londoni tanácskozás eredménye. —

Budapest, október 15.

Izvozszi külügyminiszter és Grey, az angol külügyek államtitkárja között megegyezés jött létre az egybehívandó európai konferenciára nézve. A tárgyalások lassúsága arra enged következtetni, hogy a két miniszter álláspontja között nagyon sok volt az eltérés. Ez különösen a Dardanella-kérdésre vonatkozik, melyben tudvalevőleg Oroszország álláspontja nem fedte teljesen Anglia magatartását. Oroszország ugyanis, mint már megírtuk, a konferencián akarta a Dardanella megnyitását célzó javaslatát előterjeszteni, amit Anglia, tekintettel legújabb törökbarát politikájára, nem pártfogolhatott. A legújabb jelentések arról tanuskodnak, hogy Pétervárott engedtek a merev álláspontból, mert a két külügyminiszter megegyezett abban, hogy Oroszország e kérdésben, még a konferencia megtartása előtt, alkudozásba bocsátkozzék Törökországgal.

Mai hireink a következők:

Izvozszi és Grey megegyezett.

Az „Echo de Paris” külön tudósítója jelenti, hogy a balkán-ügyi értekezlet programját Grey külügyi államtitkár és Izvozszi külügyminiszter a tegnapi tanácskozásuk során legfőbb vonásaiban végleg megállapították. Anglia, Oroszország és Franciaország között immár teljes az egyetértés. A program legfőbb pontjait félhivatalosan közölni fogják a berlini szerződés szignatárius hatalmaival. Remélik, hogy a program a legjobb fogadtatásban fog részesülni. A benne kifejezésre jutó mérséklet alapján ezt joggal véljük remélni.

Más forrásból eredő jelentés szerint a tárgyalások Izvozszi és Grey között éppenséggel nem mennek oly simán, semmint hitték. Erre való tekintettel Izvozszi holnapra halasztotta elutazását. A fő nehézség Izvozszinak abban az indítványában van, hogy a konferencián ne csak a berlini szerződés revízióját vitassák meg, hanem tüzzék ki programra az 1871. évi londoni szerződés módosítását is.

Ezzel szemben a „Daily Express” úgy értesül, hogy a külügyminiszterek között minden tekintetben létrejött a megegyezés és a végleges tervezet szövegét most állapítják meg. Izvozszi holnap Párisba utazik, ahol szombaton fogja bemutatni Pichonnak a tervezetet, hétfőn pedig Berlinbe megy és ott Bülow kancellárral és Schön birodalmi államtitkárral fog tanácskozni.

A török lapok szerint senki sem állíthatja, hogy pontosan ismeri Grey és Izvozszi ta-

nácskozásának eredményeit. Lehetséges azonban, hogy mindketten a teljes egyetértés érdekében áldozatokat lesznek kénytelenek hozni. Azt mondják, hogy az Ausztia-Magyarország és Anglia közti megegyezésről szóló hír osztrák forrásokból származik és azt hiszik, hogy a legközelebbi napok folyamán Ausztia-Magyarországnak teendő angol javaslat, tekintettel Asquith és Grey minisztereknek az ügy kezdetétől tanúsított magatartására, nem lehet más, mint Ausztia-Magyarország figyelmének felhívása arra, hogy tartsa tiszteletben a jogokat és szerződéseket.

A bojkott.

A lapok szerint az osztrák iparosok szövetsége báró Aehrenthal külügyminiszterhez táviratot intézett, amelyben rámutat a konstantinápolyi kereskedők elleni mozgalomra és azt a sürgős kérdést intézi a miniszterhez, hogy mielőbb és a rendelkezésére álló összes eszközökkel hasson a török kormányra abban az irányban, hogy az osztrák állampolgárok élet- és vagyonbiztonsága kellő védelemben részesüljön. Együttal kéri a szövetség a török kormány figyelmeztetését arra, hogy ilyenmi kárért feltétlenül szavatolnia kell. Báró Aehrenthal külügyminiszter választáviratában közölte, hogy a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövet már értesítette az ottani eseményekről és hogy az iparos-szövetségtől kapott sürgöny folytán indítatva érezte magát a nagykövet, aki már korábban lépéseket tett ebben az ügyben, még egyszer utasítani, hogy a rendelkezésére álló összes eszközökkel nyomatékosan keljen védelmére az osztrák alattvalók élet- és vagyonbiztonságának és tegye felelőssé a portát, ha elmulasztja a megfelelő óvintézkedések megtételét.

Az osztrák-magyar nagykövet kormánya névben komoly lépést tett a nagyvezérnél az osztrák Lloyd bojkottálása miatt. A nagyvezér megígérte, hogy a konstantinápolyi rendőrminiszter, valamint a belügyminiszter után megfelelően fogja utasítani a vidéki hatóságokat. Úszkábból táviratozza a Kölnische Zeitung tudósítója, hogy ott az osztrák-magyar áruk bojkottja tovább tart. Csütörtökre nagy népgyűlés készül a bojkott tárgyában és az ifju-török bizottság tagjai is meg fognak jelenni.

A szalonikii kereskedők tegnap bizalmas értekezletet tartottak, melyen az ifjutörök-bizottság tagjai is résztvettek. Az értekezleten a kereskedők követelték, hogy a Lloyd-hajót engedjék kirakodni, mert különben ők, kik az érkező áruk nagyrészét már előre eladták, nagy károkat fognak szenvedni. Az ifjutörök-bizottság kimondotta, hogy az osztrák és magyar áruk bojkottját továbbra is fenntartja ugyan, de ezúttal a szalonikii kereskedővilág érdekében megengedi az áruk kirakását. A bojkottot már a német árukra is kezdik kiterjeszteni. A trapezunti kereskedők, akik a magyar és osztrák árukra örök időkre való bojkottálását mondották ki, sürgönyileg szólították fel a szalonikii kereskedőket, hogy példájukat kövessék.

Mint hogy keleten a bojkottmozgalom még egyre tart, a Lloyd-társulat igazgatósága a levantei kikötőkben horgonyzó gőzösök parancsnokait utasította, hogy utjaikat menetszerűleg folytassák, és a mennyiben az áru patraszállítása nem volna lehetséges, hozzák vissza szállítmányukat Triesztbe.

Háborús hírek.

Eddigélő nincs sikere Németország és az osztrák-magyar monarchia intésének, hogy a kormány sürgősen döntsön a vasut-kérdésben. A hangulat olyan, hogy inkább kívánják a háborút, semhogy Bulgária bármiféle kárpótlást adjon Törökországnak.

A török kormány az úszkubi harmadik hadtest tartalékosait behívatta. Minden egyes zászlóalj létszámát 800 főre fogják felemelni és a tűzérségi gyakorlatok nyomban a bairam ünnepe után megkezdődnek.

Az ifju-török bizottság a leghatározottabban kijelenti, hogy mindazok a hírek, a melyek az ifjutörök komité belébenállítólag történt szakadásról szólnak, alaptalan koholmányok.

— Mi hazaárulának tartanánk ilyen szakadást a mostani pillanatban — mondotta az ifjutörök bizottság egy vezető tagja. Ezzel együtt önmagától megdől az a híresztelés is, hogy a konstantinápolyi angol nagykövet közvetítőként lé-

pett föl az ifju-török bizottságok kibékítésére. Az angol nagykövet meglátogatta a konstantinápolyi ifju-török bizottságot, mint tették más nagyhatalmak képviselői is azért, hogy üdvözölje Achmed Rizá-t.

A Keleti Értesítőnek táviratozzák Risztovából (az üszküib—belgrádi vonalon): Konstantinápolyból érkezett hadügyminiszteri parancs folytán a 3. hadtestet mozgósítják. A tartalékosok már behivatnak. (A 3. török hadtest a macedóniai hadtest.)

A nemzetközi konferencia.

Londonból hivatalosan jelentik, a nemzetközi konferencia, a már ismert elvek alapján biztosítva van. A konferenciát nem ünnepélyes formában és egy olyan állam fővárosában fogják megtartani, amelyik nem tartozik a berlini szerződést aláírt hatalmakhoz. A konferenciát mindenestre Törökországnak a tengerszoros kérdésében Oroszországgal és Ausztria-Magyarországgal Bosznia annexiójáról folytatandó tárgyalásai fogják megelőzni.

A tervbe vett konferencia programjára vonatkozólag Törökország, mint mérvadó körökben hallatszik, a következő álláspontra helyezkedik:

Törökország tiltakozását Bosznia annexiójával szemben továbbra is fentartja, lemond azonban arról, hogy ezt a konferencia programjába felvegyék. A kelet-ruméliai kérdés szabályozásáról, ami annak egy államjogi, mint pénzügyi oldalát illeti, Törökország semmi szln alatt sem mond le és azt is követelni fogja, hogy a „Bolgárok czárja” címet változtassák meg, mert Törökország ebben Bulgáriának Macedóniára való aspirációját látja. A tengerszoros statusquóját nem szabad megbolygatni, minélfogva Törökország minden más kompenzáció tárgyalását a konferencián visszautasítja, mert nézete szerint ő egyedül van csak feljogosítva arra, hogy kompenzációkat adjon.

A Times jelentése szerint az orosz kormány a tervbe vett konferencia programjában nem kívánja felvétni a Dardanellákra vonatkozó egyezmény revízióját, mert nézete szerint e revízió csakis később, Törökország beleegyezésével vihető keresztül, amely alkalommal az angol kormány remélhetőleg oda fog hatni, hogy az elintézés megkönnyíttessék.

Párisi nagykövetség óvása.

Az osztrák-magyar, az olasz és a német nagykövetség ma Pichon meghívására megjelentek a külügyminiszteriumban és a külügyminiszter közölte velük azokat a megállapodásokat, amelyek Isvolszki és Grey között a konferencia programja tekintetében létrejöttek. Az osztrák-magyar nagykövet azonnal óvást emelt a konferencia programjának 7. pontja ellen, amely Szerbiának és Montenegrónak kompenzációkat ígér Bosznia-Hercegovina határának kiigazításában a novibazári szandzsák mentén, mert ezáltal a szerb-montenegrói hájszának Bosznia-Hercegovinában a két ország délvídekein biztos talajt adnának Stanciew bolgár ügyvivő a Temps munkatársa előtt úgy nyilatkozott, hogy szó sincs osztrák-magyar-bolgár titkos szerződésről s ez a híresztelés nevétséges. Bulgária függetlenségének proklamálása nem függött össze Bosznia annexiójával.

Legújabb híreink.

Londonból jelentik, hogy a nemzetközi konferencia tárgyában fölmerült az a kompromisszum, hogy a londoni szerződést nem kell bolygatni és Oroszországnak szabadságában álljon a Dardanellák felől utólag közvetlenül Törökországgal tárgyalni.

A milánói Patria-egyesület közgyűlésén határozatot hoztak, amelyben tiltakoznak Bosznia bekebelezése ellen, követelik Tittoni lemondását s a parlament összehívását, egyben sürgetik, hogy a hadifluzet jogát a felségjogok köréből kizsöböljék ki és a népre ruházzák.

Párisból jelentik, hogy a Dardanella-kérdésben

megállapodás jött létre. Ez a megállapodás középut a suezai csatornán való átkelés rendelkezései és az orosz igények között.

KÜLFÖLD.

Ujabb botrány a cseh tartománygyűlésen.

Prága, október 15.

A tartománygyűlés mai ülésén a tartományi főmarsall felolvastatja a független cseh képviselők (államjogászok és nemzeti szociálisok) egyesülésének nyilatkozatát, amelyben szót emelnek Bosznia és Hercegovina annexiója ellen és kijelentik, hogy ezen országok közjogi helyzetét a lakosságuknak kellett volna plebiscitum útján megállapítani és nem lett volna szabad annak hatalmi aktus által történnie. A képviselők utalnak a cseh közjogra és kijelentik, hogy ragaszkodnak annak feltétlen szem előtt tartásához és alkalmazásához. A beérkezett irományok között van Pinkas és társai képviselők interpellációja, melyben kérdést intéznek a kormányhoz, vajon hajlandó-e a tartománygyűlésnek megvitatás céljából előterjeszteni a felsége Bosznia és Hercegovinára vonatkozó október 5-iki proklamációját. Walters és társai képviselők Kiofac képviselőnek Szerbiában való jelenléte, valamint ottani fellépése dolgában interpellálnak és ottani magatartását hazaárulásnak minősítik. Wüst képviselő kiáltja: A tiltakozó urak remélhetőleg a Wacht am Rhein ellen itt is tiltakozni fognak!

Wüst képviselő végül azt javasolja, hogy Keller szabadság iránti kérvénye felett névszerint szavazzanak és a szavazás előtt 10 percznyi szünet legyen. Svehla képviselő kifejti, hogy Wüst képviselő iménti beszéde klasszikus példája annak a frivolitásnak, amelylyel a tárgyalásokat zavarják. Nagy láрма a németeknél. A tartományi főmarsall csöngése elvész a zajban. Svehla képviselő tovább beszél, szavait azonban nem érteni. Glöckner képviselő egy urnát ragad magához és azon addig dobol, amíg egy terebiztos a németek általános derültsége közepette kivieszi a kezéből és elviszi. A tartományi főmarsall szakadatlan csengetés dacára sem képes magát megértetni. Kijelenti, hogy Svehla képviselő javasolta a vita bezárását. A németeknél nagy láрма kerekedik. Több német képviselő szólásra jelentkezik. A tartományi főmarsall kijelenti, hogy e javaslatnál nem engedheti meg a vitát és csak a szavazás módjára nézve adja meg a szót. Ehhez az üggyhöz Bachmann képviselő kért szót. Oriási láрма keletkezik. Wolf képviselő mellett hevesen vitatkozó csoport alakul. A képviselők lökdösik és szoritják egymást, kiáltoznak és ökleikkel fenyegetőznek. Egyszerre egy tintás üveg hasítja át a levegőt és az üveg tartalma több cseh képviselőre ömlik. A tartományi főmarsall szüntelenül csenget, de teljesen hatástalanul. A fülsiketítő láрма mindinkább fokozódik. A jelek arra mutatnak, hogy tettlegességek vannak kitörőben. Több képviselő a padokra és a székekre ugrik. Egyszerre a németek padsoraiból fütyök hallatszanak. A láрма folytonosan tart. A tartományi főmarsall oly erővel csönget, hogy a csöngetyű kettétörök. Erre elhagyja az elnöki emelvényt és felfüggeszti az ülést. A láрма nem szűnik. A képviselők szitkozódznak és lökdösik egymást. Egyes képviselők ruháit eltépték, mások arcát összekarmolták. 4 óra 15 perczkor a főmarsall ismét megjelent a teremben és egy gyorsírónak azt diktálta, hogy az ülést berekeszti és a következő ülést holnap délelőtt 11 órára tűzi ki. A képviselők lármázva és egymást lökdösve, még egy negyed óráig a teremben maradnak és csak lassankint távoznak el.

A botrányról még a következő jelentést kaptuk: A tartománygyűlés mai ülésének vége felé olyan botrányok mentek végbe, amilyenekre még sohasem volt eset. Abból támadt a kavargás, hogy Svohla cseh agrárius a németek obstrukcióját a házszabályok kicsinfolásának bélyegezte. Erre a németek felugráltak, a padokat verdesték és féktelen ordításban törtek ki. Olyan nagy volt a láрма, hogy az elnök hiába rázta a csengetyűt. A legnagyobb fel-fordulás közepette a cseh Karta odaugrott Wolfhoz,

egy koczka czukrot tartott az orra alá és rákiáltott: Czukor! Czukor! Wolf felpattant és öklével fejbe akarta vágni Kartát, de pártfelei visszatartották. A csehek mind odacsődültek Wolf köré, akit elbarátai védelmeztek s erőnek erejével tartották vissza, hogy hajba ne kapjon Kartával. Dulakodás támadt, s elcsattant az első pofon. Hogy ki adta és ki kapta, nem lehetett tudni, olyan nagy volt a kavargás s a következő pillanatban csehek és németek ökökkel mentek egymásnak. Egy szempillantás alatt a két tábor összekeveredett, a képviselők leszaggatták egymásról a ruhát, gallérok és kézelők röpködtek a levegőben. A csehek fölfüggráltak a padokra, hogy a németekhez férközzenek.

Meyer égeri német képviselő szintén a padra ugrott s ekkor egy cseh teljes erejéből öklével az arcába vágott és a szemébe köpött. Seyka Meyert gallérjánál fogva megragadta és lerántotta a padról. Meyer dühében jobbra-balra pofozott mindenkit, aki elébe került. Ekkor valaki hátulról a csoport közepébe hajított egy nagy tintatartót. A tinta kifröcscent és sok képviselőnek fején végigcsurgott.

Általános volt a zűrzavar, amikor Douscha cseh agrárius feldöntötte a gyorsírók asztalát s most több lett a hely a terem közepén. A dulakodók odacsődültek és hajbakaptak. Egy-egy német képviselőre tízéssel vetették magukat a csehek, de emezek sem jártak jobban. Egy-egy pár bírokra kelt s mikor valaki földreterpette ellenfelét, mindjárt akadtak néhányan, akik megrugdalták és leszakították testéről a ruhát. A németek közben papirosból csöveket sodortak s azokkal piszkálták a cseheket, hogy a prágai csöböt-rányra emlékeztessék őket.

Irtózatos káosz volt a teremben. A zsufolt karzatok közönsége érdeklődve nézte a felfordulást, de nyugodtan viselkedett. Így tartott ez egy negyedóránál is tovább, végre Lobkowitz herceg felfüggesztette az ülést.

Szünet közben az öregebb képviselők próbálták lecsillapítani a kedélyeket, de nem sikerült. A láрма tovább tartott s a két tábor minduntalan ökökre ment. Schweiner német agrárius odarohant Fort volt kereskedelmi miniszterhez, aki szintén tagja a tartománygyűlésnek és így kiáltott rá:

— Szégyeljétek magukat! Pokolba az egész tartománygyűléssel!

A dulakodók elfáradtak és kiki igyekezett rendezni megtépett ruháját, leszakított gallérját és nyakkendőjét. A földön leszaggatott kabátujjak, eltaposott kézelők, törött szemüvegek, óraláncok hevertek szanaszét. Egyes képviselők zsebkendővel törölték le arcukról a tintát.

A szünet után Lobkowitz herceg újból megjelent az elnöki emelvényen, de csak azért, hogy végleg berekeszse az ülést.

A Reichsrath megnyitása. Az osztrák képviselőház legközelebbi ülését november tizedikére hívták össze.

A kormány mindjárt a Reichsrath összeülése után előterjeszti az 1909. évi költségvetést és az 1907. évről szóló zárszámadásokat. Parlamenti körökben azt hiszik, hogy az 1907. évi állami háztartás zárszámadásainak feleslege lényegesen alacsonyabb az 1906. évinél, mert míg 1906-ban 146 millió korona volt a zárszámadási fölösleg, 1907-ben aligha lesz több ennek az összegnek harmadánál.

Az új dán miniszterium. A Volketing mai ülésén Neergaard, az új miniszterelnök, programbeszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a kormányt ugyanazon politikai elvek fogják vezérelni, mint az előző kabinetet. A külfölddel szemben a kormány mindenkor az abszolút semlegesség politikáját fogja követni és ezáltal a maga részéről hozzá fog járulni a nemzetközi egyetértés előmozdításához. Mindazonáltal Dániának szüksége van a megfelelő véderőre. A kabinet be fogja nyújtani az erre vonatkozó javaslatot és állását köti e javaslat elintézéséhez.

Muley Hafid és a francziák. A „Le Journal” tudósítója beszélgetést folytatott Muley Hafiddal, aki a következő kijelentéseket tette:

— A te országodból csak az ágyuk hangját ismerem. Franciaország ellenséggemé lett, amidőn fivérem pártjára kelt. Franciaország soha egy szót sem szólt a béke érdekében. El fogom ismerni az al-

gezírászi aktát, de nem azt, hogy a rendőrség szervezésének ügye alatt Marokkóban idegen haderőt tartanak, sem pedig, hogy Franciaország és Spanyolország visszaéljenek birodalmam ellenőrzésére nyert mandátumukkal.

Bosznia annexiója a bukovinai tartománygyűlésen. A tartománygyűlés elején a tartományfőnök hosszabb beszédben méltatta Bosznia és Hercegovina annexiójának fontosságát. A tényért az egész monarchia hálaival tartozik öfelségének. Megjegyezte, hogy a bukovinai 21. gyalogezred számos hős katonája esett el e tartományokban. Felhatalmazást kért, hogy öfelségéhez hódoló táviratot intézzen: A mindenkor hűséges bukovinai hercegség tartományi képviselője Bosznia és Hercegovina annexiója alkalmából tiszteletteljes szerencsekívánatait terjeszti cs. és kir. apostoli felségéd elé. Bukovina fiai, kik közül 30 évvel ezelőtt számosan szívük vért ontották felségédért, az európai békét előmozdító legutóbbi tény felett érzett lelkesedésükben megfogadják, hogy mint eddig is, mindenkor hűvek maradnak felségédhez és a legmagasabb császári házhoz. A tartománygyűlés lelkesedéssel helyeselte a táviratot és elhatározta, hogy a Boszniában elesett bukovinai katonák itteni síremlékére koszorút helyez.

Japán-kínai összeütközés. Kantow északkelet falu környékén kínai és japán csapatok összeütköztek. Az incidens a két állam közt komoly bonyodalmakkal fenyeget. Az eddig beérkezett jelentések szerint a kínaiak lövöldözni kezdtek a japán katonáktól megszállott rendőri állomásra, miáltal az elleneskedéseket megkezdték. A harc több óráig tartott. A halottak és sebesültek száma ismeretlen. A japáni külügyi hivatal Pekingben lépéseket tett és valószínűnek tartják, hogy amennyiben haladéktalanul elégtételt nem ad a kínai kormány, a határt a japán csapatok átlélik.

Golyóálló pánczél.

☉

Szép drótingek és félelmetes pánczélók rozsdásodnak a muzeumok kamráiban, mindannyian akkor váltak feleslegessé, amikor a lövégyver-technika odáig fejlődött, hogy a golyó keresztül furta a legkeményebb aczelt is. Most pedig arról érkezik hír, hogy egy német technikusként sikertült egy olyan golyóálló pánczelt fölfedeznie, melyről visszaptan a legerősebb Mannlicher-golyó is. A pánczél — ha igaz — ezzel ismét kikerül a muzeumi kamrákból s visszaszerzi jogát s tekintélyét az életben, addig, amíg nem akad egy új technikus, aki viszont olyan röperőt tud adni a golyónak, hogy az ujjajta pánczelt is úgy átfurja, mint a papírost.

A támadás és a védelem technikája közt gyors iramban így folyik a verseny azóta, hogy az első ősember kitalálta, hogy a másik ősember dorongja ellen a karjára kötözött deszkával védekezzen. A paizs őse volt az a primitív fadarab, de nemcsak a paizs, hanem mindenféle vérté, pánczél, sodrony-ingé, sőt, tovább fejleszve az analógiát, ez a fadarab volt az őse a várfalaknak, a sánczárkoknak, az ágyuvédő pánczélóknak, a pánczélvonatoknak, villamos sodronyhálóknak is. A támadás egy lépéssel mindig megelőzi a védelmet, a védelem azonban mindig nagygyorsan utána siet, a nyilat, a könnyű golyót védi pánczélal, a nyílt seregek rohamát szekér-táborral, a szekér-tábor fölgyújtó tüzcsóvát köfállal, a faltörő kost még vastagabb faltömeeggel parirozták ki és így tovább. A német technikus találmányában az az érdekes, hogy régen lomtárba került rekvizitumot modernizál s tesz újra használhatóvá. Ha beválik, ismét a támadás technikáján van a sor, hogy a védelem szerzett egérutját behozza.

A bűn támadása és a társadalom védelmi technikája közt van ehhez hasonló verseny. A keményfa-szekerényeket fölfeszítették jó szekerczékkel, csináltak hát yasszekerényeket. A puha-

vasat jól fogta mindenféle ráspoly, kitalálták tehát a Wertheim-kasszákát és az aczélpánczéltermeket. Most a betörő urak fölfedezték, hogy ha thermitet tesznek az aczélra s meglocsolják vízzel, az így támadó forró izzás átolvastja a legszilárdabbra kovácsolt aczelt is. Ezen a téren a támadás győzött — egyelőre — a védelem, a védelem feladata, hogy gyorsan utána galopponozzon a támadásnak s új rendőri fiilkával fözze le a betörő-filkát.

A kétfajta verseny egyformán bűnös ártalma az emberiségnek, a nagy vetélkedésből azonban végeredményben mégis a tudomány és a haladás huz hasznot, mert jön és inkasszálja az elért eredményeket.

Miczi grófnő.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, október 15.

Ma másodszer került a törvényszékeken tárgyalásra Veith Marcell, a 46 éves „római grófnak” és feleségének, a 47 éves Veith Anna szenzációs bűnpöre, akik ellen az a vád, hogy a tizenkilenc éves Miczi „grófnőt”, Veith Marcell mostohaleányát erkölcstelen üzelmeikkel a halálba kergették.

Még emlékezetes a julius végén lefolyt első tárgyalás, amely a bécsi éjjeli világ erkölcstelen képét rajzolta a hallgatóság elé. A tárgyalást újabb tanúk bejelentése miatt akkor elhalasztották, de a tárgyalás során kiderült, hogy az ismeretlen följelentésre megindított vizsgálat szerint is Veith Marcell gróf a mostohaleányát maga kényszerítette a romlott éjjeli életre. A gróf 1898-ban vette feleségül Wimmer Anna cselédeányt, aki az akkor kilenc éves Miczi leányát is magához hozta az új családi életbe. A fiatal leányt mostoha apja már tizenhárom éves korában kihívó toalettekben a „Venedig in Wien” szeparéiban jó haszonért értékesítette. Később egész nyíltan folyt az erkölcstelen üzel, Miczi grófnő lakásán is fogadó-napokat rendezett s apjának üzletkönyvei szerint 1904 márcziusától 44.000 korona jövedelmet jelentett.

Az első tárgyalás részletei nagy és kínos feltűnést keltettek mindenfelé. A mai tárgyalás iránt is óriási volt az érdeklődés. A „gróf” elegáns öltözékében, öszbevegyült szőke bajuszával és gondosan kifésült hajával már jól ismert alakja Bécs éjszakáinak. Felesége gyászruhában jelent meg a tárgyaláson, igen közönséges a felépése s minden mozdulata elárulja az egykori cselédeányt.

A vádlott kihallgatása.

A vádlott tagadta, mintha tudomása lett volna eleinte leányának keresetéről. Tudta, hogy éjszakánként kimarad, de azt hitte, hogy buffethölgy. Különbben is színésznő akart lenni s így elnézőbb volt iránta.

Az elnök: De azt csak tudta, hogy leánya nem tanulmányozni jár azokra a helyekre, hanem keresni.

A vádlott: Ez csak később tűnt fel nekem.

Az elnök: Mennyit keresett a leány?

A vádlott (előveszli táblázatát): 1905-től veztettem könyveimet. Az első évben 4704 forintot, aztán 3390 forintot, a harmadik évben 6075 forintot.

Az elnök: Könyvei nem szabályszerűek, de elárulják az egész ügy üzletszerűségét. Sachs Anna tanu azt vallja, hogy az ön jelenlétében találkozott Miczi grófnő egy öreg urral, aki színésznőnek akarta kiképezni. Ez a találka később mennyit jövedelmezett?

A vádlott: Ezer forintot.

Az elnök: Kétszázötven személynél szól az ön listája.

A vádlott: Ezek csak a mulatság kedvéért fizettek. Így egy ur kártyázás közben maga mellé ültette a leányt, hogy szerencséje legyen a játékban s ezért 100 koronát adott neki.

Az elnök: Bebizonyult, hogy ön üzletszerűen árusította a leányt.

A vádlott: Ezt tagadom

Az elnök: Ön nem keresett semmit. A háztartás minden költségét a leánya fedezte.

A vádlott: Mindig elleneztem, hogy a leányom urakat fogad fenn a lakásán.

A Miczi anyja.

Még a szerencsétlen végű Miczi grófnő anyját hialgatta ki a törvényszék, aki megmaradt előbbi állítása mellett, hogy ő nem tudott leányának szomorú keresetéről és nem érzi magát bűnösnek.

Nem látott abban semmi rosszat, hogy leánya urak társaságában forgolódott és töltik dus ajándékokat kapott.

Ezután az elnök felolvastatta az első tárgyaláson kihallgatott tanúk vallomását, köztük V. Viktor és Weisz Jeanette pénztárosnő tanuvallomását is. Ez a kávéházi pénztárosnő volt az, aki gróf Veith Marcellt egy mulatóhelyen nyilvánosan leánya kerítőjének nevezte s mikor ezért Miczi grófnő atyja őt pörölte, bocsánatot kért, mert félt, hogy elveszti állását.

V. Viktor eskü alatt vallotta, hogy Miczi grófnőt 1905. december 31-én éjszaka ismerte meg, amikor barátnőjével, Poldival jött a mulatóhelyre. Poldi elmesélte neki a fiatal grófnő élete történetét s ő mondta neki azt is, hogy gróf Veith Marcell leányának csak perverz közlekedést enged meg. Később viszonya lett Miczi grófnővel s amint azt a leány atyja megtudta, kényszerítette, hogy szakítson vele. Az öreg Veith jól tudta, hogy milyen életmódot folytat leánya. Részletesen elbeszélte V. Viktor, hogy a jockey klubban két gróf fogadott, hogy melyikük lakására megy el Miczi grófnő.

Védő (Veith Anna vádlottnőhöz): Igaz-e, hogy ön kérdezte a tanutól, vajjon nőül akarja-e venni leányát?

Az anya: Elmentem hozzá és megkérdeztem, hogy elveszi-e leányomat, de azt felelte, hogy nem teheti, mert nincs eksziztenciája.

Az apa: Én is kérdeztem, hogy nőül veszi-e Miczit, nekem azt felelte, hogy eszeágában sincs.

A védő kéri felolvasni Poldi tanuvallomását, aki azt állította, hogy V. Viktor neki egyziben azt mondta, hogy sok leányt kerített már hialófiába, Miczi grófnőt is megszerzi.

Az elnök konstatálja a tanuvallomásokból, hogy ez igaz.

Ezután az elnök felolvastatta az öngyilkos grófnő leveleit, amelyeket atyjához írt s amelyekben önmagát vádolta mindenért s azt írta, hogy atyja semminek az oka.

Poldi vallomását is felolvastatta az elnök, mire Veith Anna grófné azt legyezte meg, hogy Poldi haragudott Miczi grófnőre, mert amikor szobaleánya volt neki, Miczi addig nem nyugodott, míg el nem bocsátották. Miczi ugyanis büszke leány volt és nem tűrte, hogy Poldi mellette menjen, hanem azt követelte, hogy ha kíséri, mögötte legyen.

Az elnök: Miért nem mondta ezt akkor, mikor szemben állott a tanuval. Nem merte a szemébe mondani.

A védő (Veith Anna grófnőhöz): Igaz-e, hogy ön Jellinek Polditól leánya felől tudakozódott?

Az anya: Igaz és ő mindig azt mondta, hogy Miczi derék leány, tizezer koronát is kaphatott volna, de atyja nem engedte.

A védő: Ezzel igazolni akartam ennek a tanu-nak szavahihetőségét, aki olyan terhelően vallott a vádlottak ellen. Poldi volt Miczi grófnő megrontója.

Az elnök: Hisz ő érdekelve volt, mert ajándékokat kapott.

Ezután tovább folytatták azoknak a leveleknek felolvasását, amelyeket Miczi grófnő atyjához írt. Egy ilyen levél a következőket írja:

„Kérlek, jöjj azonnal a kávéházba, látni fogod, milyen szép társaságban vagyok. Örömed lesz benne, Miczi.”

Védő: Konstatálni kívánom, hogy azok a levelek, amelyek találkára hívták a szerencsétlen terem-tést, mind Poldi címre szóltak.

Elnök: A levelek borítékjairól ezt megállapítom.

Következett a mulatóhelyek tulajdonosainak kihallgatása, amelyekben Veith Marcell leányával megfordult. Ezek a tanúk egytől-egyig azt vallották,

EGYHÁZAK.

— (A patriárkaválasztás költségei.) Mint a Srbobran írja, a legutóbbi patriárkaválasztás költségei, melyben a kongresszusi képviselők napidijai is bennfoglaltnak, összesen 53.589 koronát és 84 fillért tettek ki. Ezt az összeget a szerb nemzeti alaptól fedezték. A királyi biztos és adófűtésének költségeit a magyar kormány fedezte.

— (A budai szerb püspöki szék.) A Bogdanovics Lucziának patriárkává történt megválasztása következtében megüresedett budai szerb görög-keleti püspöki szék a jövő év január havában fogják választás utján betölteni. A püspöki székre a legkönyebb jelölt Zubkovic temesvári szentszéki jegyző, aki a korbánynak is a jelöltje, míg a radikális szerbek Brankovic Dimitrie beocsini záradfőnököt szeretnék a püspöki székbe ültetni. Az új püspököt a patriárka, kinek két szavazata van és a többi öt szerb püspök választja szótöbbséggel.

TÁVIRATOK.

A cseh tartománygyűlés elnapolása.

Bécs, október 15. A csehországi tartománygyűlést ma elnapolták. Midőn a kormány ezen intézkedésre határozta el magát, csak az az egy megfontolás vezette, hogy mindent elhárítson ami a pártok megnyugvását akadályozná és a nyilvános rend biztosítását veszélyeztetné.

Oroszország deficitje.

Pétervár, október 15. Az 1909. évi birodalmi költségvetés szerint a rendkívüli kiadások 157.5 millió rubellel haladják túl a bevételeket. Ezen összeget a következőképp kívánják fedezni: 4.8 millió rubelt a rendes bevételek fölöslegéből és 152.7 millió rubelt kölcsön utján.

Az új kínai kölcsön.

London, október 15. (Saját tudósítónktól.) Az új kínai kölcsönt kétszeresen tuljegyezték.

Közgazdasági táviratok.

	Newyork.	okt. 14.	okt. 15.
Buza	locobuza	109 ⁷ / ₈	109 ¹ / ₄
	decemberre	110 ³ / ₈	109 ³ / ₄
	májusra	110 ⁷ / ₈	110 ³ / ₈
Tengeri	decemberre	76	75 ¹ / ₂
	májusra	73 ¹ / ₄	72 ⁷ / ₈
	Csikagó.		
Buza	decemberre	101	100 ³ / ₈
	májusra	103 ⁷ / ₈	103 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre	63 ³ / ₈	64

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Péntek, október 10. — Róm. kat.: Gallusz ap. — Prot.: Lothár. — Görög-orosz: okt. 3. Ar. Dénes. — Zsidó: Thisri 21. Hosan rab. — A nap két reggel 6 óra 21 perczkor, nyugszik este 5 óra 9 perczkor. — A hold két este 9 óra 55 perczkor, nyugszik délután 2 óra 15 perczkor.

A belügyminiszter fogad délután 3 óraker. — A belügyi államtitkár fogad 2 óraker. — A kereskedelemügyi államtitkár fogad 4 óraker. — A közoktatási államtitkár fogad 4 óraker. — A fővárosi közgyűlésének folytatása délután 4 óraker az Ujvárosban.

Szlányi-kiállítás és Pálfi hagyatékának kiállítása a Műcsarnokban nyitva. Belépődij együttesen 50 fillér. A tagsági jegyek érvényesek. — A Nemzeti Szalon őszi lárlata nyitva. Belépő-dij 1 korona. — A Józsa Károly kiállítása a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában nyitva egész nap. Belépődij nincs. — Fialat művészek kiállítása az Uránia Kigyó-téri szalonjában nyitva. Belépődij 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet múzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint eleől 9 órától vannak nyitva.

hogy Miczi grófnő könnyüvértü volt és szomorú keresetét megosztotta atyjával. Ezt általában tudták és sokat beszéltek arról, hogy Miczi grófnő minden egyes alkalommal valahányszor találkára ment, értesítette atyját és engedelmet kért. Ugyanezt vallották azok a tanúk is akik ismeretségben állottak Miczi grófnővel. Az egyik tanu elbeszélte, hogy egy izben azt mondta Miczinek, hogy ne adjon oda mindent atyjának, tartsa meg keresményét.

Érdekes volt egy virágárusleány vallomása, akinek az öreg gróf leányáról ezt mondotta: Ötven koronán alul nem kapható. Ugy-e olcsó? Ez a virágárus leány tanu arra, hogy gróf Veith Marcell egyszer egy mulatóhelyre elvitte leányát egy grófihoz és aztán hárman pezsgöztek.

Több virágárus leány azt vallotta, hogy ők vitték az öreg gróf leveleit gavallérokhöz, akiknek Veith Marcell fölajánlotta leányát.

Zebra gróf.

A kérdéses mulatóhelyek alkalmazottai azt vallják, hogy Veith Marcellt jól ismerték, tudták róla, hogy leánya keresetéből él s egymás között gunyosan Zebra grófnak nevezték, mert a haja röttes és őszbecsavaradó volt. Mindenki tudta róla, hogy leányát ő vitte a rossz utra. A mulatóhelyeken a pezsgős és virágárusleányok panaszkodtak az illoyalis konkurrenzia miatt, mert Miczi grófnő keresetebb volt.

Két fiakkeres bérkocsis azt vallotta, hogy ők sürün vitték kocsijukon Miczi grófnőt Venedig in Wienből a városba gavallérokkal. Miczitől hallották, hogy ő minden alkalommal megírta atyjának, hová ment. Egyszer Miczit Poldival együtt kocsin kivitték Hütterdorfbá egy nyaralóba két urral, Miczi grófnő kijött a villából, a fiakkeresekkel beszélgetett s a gavallérok kénytelenek voltak beérni Poldival, pedig sok pénzt adtak Miczi grófnőnek.

A London-fogadó szobaleánya elbeszélte, hogy egy éjszaka a hotelben nagy botrány volt, mert Miczi grófnő ki akart ugrani az ablakon. Ez azért történt, mert keveselte a pénzt, amit udvarlója adott.

Az apa itt közbevág: Ez a dolog még négy év előtt történt.

A védő kérésére az elnök egyes részleteket olvastatott föl az öngyilkos grófnő naplójából.

Annak a háznak portása, ahol Veithék utoljára laktak, elbeszélte, hogy egy alkalommal egy urat vezetett fel a grófihoz és akkor Miczi grófnő nagyon hiányos öltözékben nyitott ajtót.

Az apa: A portás tévedett. Az nem lányom volt, hanem én.

Végül a mulatóhelyek és hotelek alkalmazottainak vallomásait olvasta föl az elnök. Az egyik vendégfogadó portása megerősítette, hogy Miczi grófnő éjszaka ki akart ugrani az ablakon s udvarlójának ezt kiállította az ablak párkányáról a szobába: Vagy adsz 9000 koronát, vagy leugrom. Mire a gavallér ezt felelte: Hát szállj le az ablakról, hogy adjam különben a pénzt. Később a pár vidáman, karonfogva távozott a hotelből és Miczi egy nagy csomag bankjegyet mutatott.

Ezzel az elnök befejezettnek jelentette a bizonyító eljárást és következett a védők előterjesztése.

Dr. Pressburger Richárd ügyvéd azt az előterjesztést tette, hogy adjon alkalmat a törvényszék Stuckart kormánytanácsosnak, a rendőrség főnökének a saját igazolására, mivel az első tárgyaláson őt ferde színben tüntették föl, holott személyesen nem is ismerte Miczi grófnőt.

Böhmer védő kérte Miczi grófnő hat udvarlójának kihallgatását, akik sürün jártak Veithékhez és igazolhatják, hogy viselkedése tisztességes volt és két más gavallér megidézését is kívánja, akik eskü alatt fogják vallani, hogy gróf Veith Marcell nem engedte meg nekik, hogy leányát lakóján látogassák meg. De kéri mindannak a kétszázöt urnak kihallgatását is, akiknek nevei föl vannak jegyezve a szerencsétlen leány pénztári könyvében s ezekkel is igazolni fogja, hogy gróf Veith Marcell nem értekesítette a szerencsétlen grófnőt.

A törvényszék az előterjesztések dolgában később fog határozni s ezzel a mai tárgyalás bevégeződött.

— Személyi hírek. Bécsből jelentik, hogy Szögyény-Marich László ragykövet tegnap este Berlinből odaérkezett. — Dr. Kohl Medárd felszentelt püspök Esztergomba utazott, hogy a Rómában időző Reiner Lajos érseki helynököt hivatalában helyettesítse. — Radics Jenő miniszteri tanácsos, a Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatója, aki a magyar kiállítás bezárására Londonba utazott, ma visszaérkezett a fővárosba és átvette a múzeum vezetését.

— A trónörökös nem utazik Rómába. Bécsből érkezett táviratok szerint az a hír, hogy Ferencz Ferdinánd trónörökös Rómába utazik, nem felel meg a valóságnak. A trónörökös semmiféle külföldi utazást nem vett tervbe.

— Királyi kihallgatás. A király ma délelőtt a budai királyi várpalotában általános kihallgatást tartott, amelyen megjelentek: Bogdanovics Luczián szerb patriárka, karlóczai érsek, metropolita és a következő belső titkos tanácsosok: Berzeviczy Albert, dr. Geguss Gusztáv, gróf Újküll Sándor kamarás, lovassági tábornok és gróf Zichy Tivadar; továbbá a következő kamarások: báró Bornemissza Lipót főispán, Dózsa Endre alispán, gróf Dezasse Ferencz, Kürthy Lajos nyugalmazott főispán, Kosztolányi Károly alezredes, gróf Pongrácz Ferencz és gróf Wickenburg István fiumei kormányzó-helyettes; továbbá: Hollán Sándor államtitkár, Okrugics Márkus hadügyminisztériumi osztályfőnök, a hadbiztonság főnöke, Tappeiner József altábornagy, Hohenburger Antal tábornok, hadbíró, Gürtler József vezérőrnagy, lovag Kuzynszki Jenő rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, Bömches Gyula nyugalmazott kuriai tanácselnök, Bulla György és Simonyi Béla főispánok, Dobokay Lajos, Förster Kálmán, Madarász Elemér és Pulszky Garibaldi miniszteri tanácsosok, dr. Fülöp Béla, Haász József és Vissontai Soma udvari tanácsosok, Festl Lehel, Rebracha Károly és gróf Salis-Seewis János ezredesek, Simon Jakab, a budapesti áru- és értéktözsde alelnöke, Demény Károly, dr. Hennyey Vilmos, Kiss József, Kolozsváry Andor, Schrimpf Zsigmond és Vezerle Gyula posta- és távirófigazgatók, Bérczy Ernő posta- és távirófigazgató, Rubinek Gyula, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója, dr. Rosenberg Gyula ügyvéd, Szokoly Alajos megyei levéltáros, Tell Gizella pénzügyi számtanácsos özvegye, Móricz Kálmán főhadnagy, Gerőfi Mihály nyugalmazott főeredész, Balogh Margit állami polgári iskolai tanítónő és Koczor Mária magánzó együttesen jelentek meg; Ivády Tihamér miniszteri titkár és Ivády Béla miniszteri segédtitkár kamarások, Fábry Sándor nyugalmazott főispán és Fábry Károly országgyűlési képviselő, végül a magyar királyi államvasuti gépgyárból: Vajkay Károly miniszteri tanácsos, Dvorák Hubert, Temmer Adolf és Stein Sándor felügyelők és dr. Axmann Béla főorvos.

— A svéd királyi pár utazása. A svéd király, és királyné november 12-én Stockholmból Cherburgba utazik, hol aznap este a Viktoria end Albert királyi yachtra szállnak és Windsorba utaznak. A királyi pár látogatása, az eddigi diszpozíciók szerint, november tizenhatodikától november huszonegyedikéig tart. A svéd király és királyné ezután Portsmouthon át Cherburgba utaznak, ahol őket Fallières elnök fogadja és üdvözl. Onnan a feleség Párisba mennek, ahol november huszonhatodikáig maradnak.

— Kitiintetés. A király Seyfried Józsefnek, a szegedi itélőbá elnökének, saját kérésére való nyugdíjaztatása alkalmából sok évi bírósági szolgálata alatt szerzett kiváló érdemei elismerésül a másodosztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta. A király saját kérelmükre való nyugalmahelyeztetésük alkalmából sok évi hű és buzgó szolgálataikért Horváth Kálmán kolozsvári itélőbáblal bírónak a kuriai bírói, Keresztessy Lajos sátoraljuhelyi törvényszéki bírónak pedig az itélőtáblabírói címet adományozta.

— Uj királyi tanácsos. A király Möller István műépítésznek, a közművelődés és jelesen a hazai műemlékek fenntartása terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet adományozta.

— A pekingi követ Budapesten. Kucsinszki meghatalmazott miniszter, Magyarország-Ausztria pekingi követe ma Budapestre érkezett és délelőtt a képviselőházban meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt és a kormány többi tagját.

— **A görög király a német császárnál.** Berlini udvari körökből az a hír szivárgott ki, hogy György görög király, aki jelenleg Kopenhágában időzik a dán királyi párnál, pénteken Vilmos császár látogatására Berlinbe érkezik. A király csak egy napig fog Berlinben időzni s mint a császár vendége, a kastélyban fog lakni. Általánosan azt hiszik, hogy a görög király látogatásának, tekintettel a nemzetközi politikai helyzetre, politikai jelentősége van.

— **Szilágyi Dezső síremlékének leleplezése.** Szilágyi Dezső síremlékének a Magyar Jogászegylet által rendezendő ünnepélyes leleplezésén a dunamelléki ref. egyházkerület Bakcsay Sándor püspök és Darányi Ignác főgondnok vezetése alatt küldöttséggel vesz részt. A képviselőház ezton hozza a Szilágyi Dezső-síremlék leleplezésén résztvenni akaró képviselők tudomására, hogy a gyülekezés vasárnap délelőtt tíz órakor a képviselőházban lesz, ahonnan együttesen vonulnak ki a síremlékhez Návay Lajos alelnök vezetésével, aki a képviselőház koszorúját is el fogja helyezni.

— **Dr. Kiss Áron igazgató halála.** A magyar tanügyi világnak gyászja van. Hegyemegi Kiss Áron, udvari tanácsos, nyug. paedagógiumi igazgató meghalt. Szinte váratlanul jött a csapás. Mintegy két héttel ezelőtt kezdett betegeskedni és csütörtök éjjeli egy órakor 63 éves korában szenvedéseitől megváltotta a halál Dr. Kiss Áron majdnem félszázadon keresztül óriási paedagógiai munkásságot fejtett ki. 1870-től fogva állandóan résztvett a népnevelési mozgalmakban. Ő volt az első paedagógiai írónk. Mintegy negyven nagyobb paedagógiai munkát írt. Oktatástörténete első a maga nemében. Szerkesztette a Tanítók Könyvtárát, a Paedagógiai Társaság évkönyveit, a Polg. Isk. Közönyt s segéd-szerkesztője volt a Néptanítók Lapjának. Apróbb paedagógiai értekezéseinek pedig se szeri, se száma. Munkásságát a király is méltányolta, midőn előbb kir. tanácsossá, majd nyugalomba vonulása alkalmával udvari tanácsossá nevezte ki. A megboldogult hűlt tetemét az áll. polg. isk. tanárképző dísztermében (I. ker., Györi-ut 13.) tették ravatalra, ahonnan a temetés pénteken délután 4 órakor lesz. A nagynevű paedagógus haláláról ugy a család, mint a polg. isk. tanárképző külön gyászjelentést adott ki.

— **A Röntgen-sugarak veszedelme.** Dr. Hall Edwards angol tudós, aki a Röntgen-sugarakkal éveken keresztül folytatott kísérletezései során rendkívül súlyos bőrbántalmakat szenvedett mindkét karján, saját bajából az orvosi tudománynak hasznot akarván biztosítani, az angol orvosi társaság legutóbbi londoni ülésén előadást tartott a röntgenezés révén előforduló bőrgyulladásokról, azok fokozatos kifejlődéséről és gyógykezeléséről. A szerencsétlenül járt tudós, kinek a karján beállott bőrgyulladások folytán a jobb kézfejet és a balkart teljesen el kellett vágni, az előadás során részben színezett fényképekben, részben pedig saját testén mutatta be a baj lefolyásának egyes fázisait. A gyógyulás most kielégítő módon folyik és előreláthatólag néhány hét múlva teljesen befejeződik. Az előadó tanár szerint a jobb karról beállott gyulladás elég fájdalom nélküli volt s ott a gyulladásos merevség is mihamar engedni kezdett. A balkar csonkja azonban rendkívül érzékeny s ott a tudós óriási fájdalmakat szenvedett, amelyek az egész vállkörnyékre is átsugárzottak. A csonka testrészekben időnkint görcsös rángások voltak érezhetők. Dr. Hall azt hiszi, hogy visszaeséstől most már nem kell félnie. A Röntgen-sugarakkal folytatott újabb kísérletezései során a Röntgen-csővet vastag ólomüveg-burokban használja és ez most már a további gyulladásos megbetegedések ellen hasznos védőül szolgál.

— **Zavarok a pétervári egyetemen.** Az egyetemen komoly zavargások törtek ki. A sztrájkoló diákok bottal és egyéb fegyverekkel jelentek meg és megakadályozták az előadások megtartását. Több ablakot bevertek. Állítólag több diákot megsebesítettek. A rendőrség állította helyre.

— **Pusztító benzinrobbanás.** Krészeltől pusztító benzinrobbanásról kapunk hírt. A robbanás következtében az ottani léggár teljesen elpusztult. Tizenöt munkás megsérült, köztük négyen veszedelmesen. A gár lángban áll. További robbanástól félnék, mert a gyárban nagyon sok benzin van.

— **Szérum a tüdővész ellen.** A harc a tüdővész ellen egyre intenzívebbé válik. Pozitív eredményt mindamellét eddigelé csak a diagnózis terén értek el; gyógyítani nem lehetett a rettenetes bajt. Ha azonban komoly alapja van az alább közlendő párisi hírnék, akkor van remény arra, hogy a gyógyítás terén is eredményeket ér el az orvosi tudomány. A párisi lapok ugyanis közlik, hogy Lannelongue egyetemi tanár és akadémiai tag három évi komoly kísérletezés után feltalálta a tüdővész gyógyítását. Három esztendő előtt tengeri nyulakon kezdte kísérleteit szérum-beoltásokkal; az eredmények arra jogosították fel, hogy embereken is kísérletezzék. Másfél év óta négy kitűnő és hírneves francia orvos: Comby, Le Noir, Légy és Kiiss doktorok a legkülönbözőbb koru betegeken folytattak kísérleteket, még pedig eredménynyel. A szérumot olyan számár vagy ló véréből nyerte, amelyeket 120 fokos vízben forralt és eczetsavval preparált tuberkulózis bacillus mérgevel oltott be. A négy orvos határozottan állítja, hogy a tüdővész első és második stádiumában gyógyulás és javulás áll be. A szérumot a szervezet jól tűri, lázat nem idéz elő. Az egész orvosi világban most nagy érdeklődéssel várják a kísérletezések további eredményeit.

— **Zboray Aladár emlékezete.** Zboray Aladár lelkiüdvéért ma délelőtt tíz órakor tartották meg az engesztelő szentmise-áldozatot a krisztinavárosi templomban, melyet erre az alkalomra gyászpompával láttak el. A feketével bevont padsorokban foglaltak helyet a családtagok, a „Magyarország” szerkesztőségének képviselői és sok más jóbarát. A gyászistentiszteletet Rosta házy Kálmán plébános tartotta.

Zboray Aladárnak, a Fiumei Esti Lap főszerzőjének halála alkalmából gróf Nádkó Sándor fiumei kormányzó Nagyszentmiklósról, ahol jelenleg tartózkodik, a következő táviratot intézte a lap szerkesztőségéhez:

Néhány napig távol lévén otthonomtól, csak ma értesültem Zboray Aladár főszerkesztő elhunytáról. Teljes odaadással és lelkesedéssel adta oda fényes tollát egy magasztos és szent ügy szolgálatának. Drága emléket mindenkor hálás elismeréssel fogom őrizni. Fogadjon a Fiumei Esti Lap szerkesztősége vezetőjének halála alkalmából legbensőbb részvételem. Nádkó.

— **Elszabadult mozdony.** Schleswigben a múlt pénteken egy mozdonyvezető borzalmas vasuti szerencsétlenséget akadályozott meg lélekjelenlétével és önfeláldozó bátorságával. Az owschlagi vasuti állomáson ugyanis egy munkásvonat nekiment az előtte haladó tehervonatnak és annak 11 vagonját pozdorjává zúzta és a szerkocsin is nagyobb rombolást vitt véghez. A tehervonat mozdonyáról a mozdonyvezető és a fűtő a borzasztó összeütközés folytán leestek, úgy, hogy a mozdony, amelynek semmi baja nem esett, vezető nélkül haladt tovább Schleswig irányában mintegy 70 kilométeres óránkénti sebességgel. Ugyanebben az időben a kérdéses sín páron kellett végigfutnia a gyorsvonatnak is. Az owschlagi vasuti főnök, hogy a bekövetkező rettenetes összeütközést megakadályozta, rögtön távirattal értesítette a schleswigi állomást a vezető nélküli mozdonyról, amelynek számítása szerint Jubleck és Flensburg állomások között kellett találkozni a gyorsvonattal. Jubleck állomást utasították, hogy igyekezék feltartani a szabadon száguldó mozdonyt. Időközben beérkezett az állomásra a gyorsvonat, melynek vonatvezetője kikapcsolta mozdonyát a vonatról és a szerkocsival eléje ment a közelgő veszedelemnek. Mikor látta a távolból rohanó magányos mozdonyt, a saját mozdonyával, ellengőzt adva, hátrálni kezdett, hogy az összeütközés erejét csökkentse. Merénylet volt az de sikerült és így a nagyobb szerencsétlenséget megakadályozták, amely talán sok száz ember életébe került volna.

— **Megölte a kocsisát.** Balogh Imre balmazújvárosi legény, mint kocsis szolgált a debreczeni határban Szabó János gazdálkodónál. Szabó valami kis hiba miatt egy nagy bottal homlokát és fejét addig ütötte, míg a legény eszméletét nem veszítette. A szerencsétlen fiatalember egy órai kínlás után meghalt. A vizsgálatot a debreczeni ügyészség megindította s a bestiális gazdálkodót pedig letartóztatta.

— **Nagy tüzvész Szerajevóban.** Ma reggel négy órakor — így hozza híriül egy Szerajevóból érkezett távirat — a Csarsija-negyed egyik kávéházában ismeretlen okból tüz keletkezett, mely pillanatok alatt oly rohamosan terjedt, hogy csakhamar egész házsorok lángban álltak. A tüzoltóságnak több órai fáradságos munka után sikerült a tüzet lokalizálnia. Harmincz épület ötvenhat bolthelyiséggel és négy lakóház esett a tüzvész áldozatául. Az óriási kárösszeg biztosítás által részben megtérül.

— **A vasuti szövetséget felfüggesztették.** A Kereskedelemügyi miniszter tegnap felfüggesztette a Vasuti Munkások Országos Szövetségének működését és újabb vizsgálatot rendelt el ellene az október 4-én tartott rendkívüli közgyűlésen történtek miatt. A miniszter a felfüggesztést a következő rendeletben tudatta a nevezett szövetséggel:

A szövetség központi vezetőségének folyó évi szeptember hó 6-án kelt és a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőséghez intézett, e hatóság által előterjesztett jelentéséből, valamint a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőségnek folyó évi október hó 6-án 37./eln. szám alatt kelt felterjesztéséből megütközéssel vettem tudomást arról, hogy a szövetség folyó évi augusztus hó 15-én 69115. szám alatt nevezett felügyeleti hatósághoz a szövetség megfelelő utasítása végett intézett rendeletben foglalt több rendbeli fontos rendelkezésemnek eleget nem tett, különösen pedig megtagadta a szövetség tagjait magában foglaló névsor felterjesztését s a díjazott alkalmazottakat a szövetség működésébe továbbra is az eddigi módon kívánja bevonnia. A szövetség tagjai névsorának bemutatásához ragaszkodnom kell a kormányfelügyeleti és ellenőrzési jog hatékony gyakorolhatása szempontjából egyrészt, hogy a felügyelettel megbízott hatóság által megállapítható legyen, vajjon a szövetség vezetésében és működésében csakis az alapszabályok által arra jogosítottak vesznek-e részt, másfelől a szövetség helyes tagdíj-, pénz és vagyonkezelésének ellenőrizhetése végett, hogy ekként megállapítható legyen, vajjon a szövetségi tagok vagyoni érdekei is kellőképpen biztosítva vannak-e. Ragaszkodnom kell továbbá azon intézkedés végrehajtásához is, hogy a díjazott alkalmazottak a szövetség működésében csakis abban a keretben vegyenek részt, amelyet az alapszabályok vonatkozó rendelkezései számukra kijelölnek. Minthogy ezen alkalmazottak a szövetség tényleges vezetésében tevékeny részt vettek, amit különben a szövetség ügyeinek intézési nem is tagadtak, azzal az ürüggyel indokolván azt, hogy a szövetség megválasztott tagjai a vidéki helyi csoportokkal való érintkezésre szabadságot nem kapnak, az eddig fennálló állapotot az alapszabályokba ütközönek kellett tekintenem annál is inkább, mert a dolog természeténél fogva a szövetség ügyeinek irányításában és elvégzésében csak olyanok vehetnek részt, akik magának a szövetségnek teljes jogu tagjai. Egyébként az alapszabályok 17. szakaszának első bekezdése világosan kimondja, hogy a szövetség ügyeit a központi vezetőség intézi s folytatólag megállapítja, hogy kikből áll a vezetőség. Az ott felsoroltak között a díjazott alkalmazottak nem szerepelhetnek, amint nem is szerepelhetnek, azoknak a szövetség ügyeinek vezetéséből feltétlenül kizárva kell lenniök. Minthogy pedig a szövetség idézett rendeletében most említett s egyéb rendelkezéseinek nemcsak, hogy nem tett eleget, hanem azok végrehajtását a kormányhatósági intézkedéssel szemben meg nem tűrhető hangon bírálva — egyenesen megtagadta, sőt a személyzet között ezen megengedhetetlen hangú felterjesztését igazgató tendenciával a legszélesebb körben még terjesztette is, ezenkívül ezt idegen nyelvekre lefordítva még külföldön is terjesztette, ezzel is tanúsítván fegyelmet nem ismerő magatartását; minthogy végül a vezetőség ezen megengedhetetlen magatartását a folyó évi október hó 4-én megtartott rendkívüli közgyűlés is magáévá tette: ilyen eljárás pedig a vasuti szolgáltatban feltétlenül szükséges szigorú fegyelem szempontjából megtiltható nem tartok: ennélfogva utalással a szövetség alapszabályainak 23. és 24. szakaszaira, a szövetség működését ennel felfüggesztem, értesítvén a szövetséget arról is, hogy a vizsgálatot a szövetség ellen egyidejűleg elrendelem s ennek foganatosításával a kormányfelügyeleti és ellenőrzési jogot gyakorló hatóságot, a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőséget bízom meg. Működése felfüggesztésének tartama alatt a szövetség semmiféle tevékenységet ki nem fejthet. A miniszter helyett: Szerényi s. k.

— **Kirabolt posta.** Orenburgból jelentik: A miassai pályaudvarhoz vezető uton megtámadták a postát. A tettesek 40.000 rubelt raboltak.

— **Titokzatos nyomozás.** A budapesti rendőrség bünyügyi osztálya ma este kilencz óra óta egy titokzatos bünygyben nyomoz. Az ügyet titokzatosná teszi az, hogy a nyomozást az egész bünygyi osztály végzi. de az ötödik kerületi kapitányság helyiségében s a kérdezősködő újságírókat ridegen elutasítják. Tudósítónk beszélt Tóth Lajos rendőrtanácsossal, a bünygyi osztály vezetőjével, aki mindössze annyi fölvilágosítást volt hajlandó adni, hogy egy régebbi bünygyre igyekszik világosságot deríteni, ennek azonban nincsen semmi nagyobb jelentősége.

Ezzel szemben az ügy jelentőségét bizonyítja az, hogy a rendőrség óriási apparátussal folytatja a nyomozást, melynek során elegánsnál elegánsabb urakat és hölgyeket vezettek föl az ötödik kerületi kapitányságra. A nyomozás nem mindennapi érdekes volta mellett bizonyít az is, hogy Boda Dezső a késő éjszakába húzódo kihallgatások során személyesen érdeklődött a nyomozás eredményei iránt s eltávozása után is időről-időre telefonértesítéseket kap az ügy állásáról.

Annai pozitívum a rendőrség nagy titoktartása dacára kiszivárgott, hogy egy magas állású személyiség ellen irányuló összeesküvésről, hirszerint a király ellen tervezett merényletről van szó. A gyanúsítottak mind nemzetiségiek, hogy milyen nemzetiségiek, azt nem sikerült kikutatni.

Öt személyt előzetes letartóztatásba helyeztek, ezek: egy idősebb hölgy, egy husz éves szép, disztigvált megjelenésű leány, egy husz éves fiu, egy negyven éves szakálás ur és egy tizennégy éves fiu. Nem lehetetlen, hogy holnap szenzációs fejleményekre lesz kilátás.

— **Lipót fél a kolerától.** A belgák királya sok dologtól nem fél, többek közt a botránytól sem. De egy dologtól mégis nagyon réteg és ez a kolera. A félelem sugallata alatt kérdést intézett a kormányhoz, milyen óvintézkedéseket tett? Ez a gondoskodás, mint a „Patriote” írja, arra a különös félelemre vezethető vissza, amivel a király a ragályos betegségek iránt viseltetik. Néhány év előtt az egyik királyi szakács lánya vörhenyben megbetegedett. A király csak akkor értesült a betegségről, mikor a leány már felgyógyult. Azonnal elrendelte, hogy az egész konyhát és az összes edényeket a legalaposabban dezinficiálják. Ha valaki a király társaságában köhögni kezd, vagy többször tüszent, már vége a beszélgetésnek. Lipót királyról rossz nyelvek azt is állítják, hogy miniszterei, hogy valami kellemetlen beszélgetésnek vége szakadjon, köhögni kezdenek.

— **Vakok gyára.** Néhány héttel ezelőtt érdekes vállalkozás indult meg Budapesten. Két teljesen vak munkás, Czikora Árpád és Drinka István megalapították a vak munkások ipari szövetségét és a Kazinczy-utca 49. szám alatt kosár- és székfőgyárat állítottak fel. A gyár összes munkásai vakok, a művezetők is azok, sőt az üzleti könyveket szintén vak emberek vezetik a vakok különleges írásmódjával. A reklámozást, a levelezést, az üzleti összeköttetéseket is csupa vak munkás végzi. Czikorának és társainak az a céljuk, hogy az országban élő összes munkanélküli vak embereket foglalkoztassák a gyárban, amely teljesen modern vállalkozás és szövetekezeti alapon működik. A vak munkások szövetekezete legközelebb küldöttség útján felkeresi Kosuth Ferencet, hogy a kormány támogatását kiesszközöljék a gyár számára.

— **Uj golyóálló páncél.** Münchenben Keil nevű technikus golyóálló páncélt talált fel, amelyvel a minap tettek próbát, amely kitűnően sikerült. A páncélnek női derékfűző formája van és négy centiméter széles acélrudakból készül. Az orosz kormány kétszáz ezer márkát kínált a feltalálónak, ha a páncél Mauzer-golyók ellen is bizosságot nyújt. Keil visszautasította az ajánlatot s kijelentette, hogy találmányát csak Németországnak engedi át.

— **Megvesztegetett fővárosi tisztviselő.** Néhány héttel ezelőtt beadványt intézett Helvey Gyula magántisztviselő Bárczy István polgármesterhez, amelyben azzal vádolta meg Kailinger Mihályt, a fővárosi vízművek igazgatóját, hogy a Bresslauer Metallgesellschaft budapesti vezérképviselője Kuntz Ferencz áltai tizenkétezer korona összeggel megvesztegette magát és ezért a vizorák szállítását a borszlói gyár kezére juttotta. Bárczy polgármester vizsgálatot indított az ügyben s a vizsgálat beigazolta, hogy Helvey vádja alaptalan. Erre Bárczy áttette az ügyet hivatalból az ügyészséghez és kérte, hogy hatóság előtti rágalmazás miatt helyezze vád alá Helveyt. Az ügyészség azonban nem indította meg az eljárást azonnal, hanem utasította előbb a rendőrséget, hogy egészítse ki a nyomozatot abban az irányban, hogy előfordul-e a tizenkétezer koronás vesztegetési tétel Kuntz könyveiben vagy levelezéseiben. Az ügyészi utasítás alapján a rendőrség ma délelőtt Kuntz Ferencz Bors-utca 14. szám alatti telepén lefoglalta a cég könyveit és levelezését, amely utóbbi átvizsgálásával az ügy szenzációs fordulatot nyert. A cég bizalmas levelezéséből kiderült ugyanis, hogy Kuntz tényleg tervezte és ajánlotta is a cégnek Kailinger megvesztegetését, tervét azonban nem valósíthatta meg, mert úgy látszik nem merte a vízművek igazgatóját megkörnyékeztetni. Ellenben megvesztegetett egy csomó fővárosi tisztviselőt és több vidéki polgármestert, meg városi mérnököt. Beigazolódt, hogy volt fővárosi főtisztviselőnek minden eladott vizóra után províziót fizetett, később pedig 1300 korona pauszálára változtatta át a jutalékot. A vizsgálat még folyik és valószínűleg azzal fog végződni, hogy Kuntz Ferenczet megvesztegetésért vád alá helyezik.

— **A majomember.** Lapunk legutóbbi számában hírt adtunk arról, hogy Párisban egy torzszülöttet mutogatnak, akinek apja egy gorilla, anyja egy nő volt. Már az első hírt is fentartással vettük tudomásul. Ma erre vonatkozólag újabb távirat érkezett, melyből kitűnik, hogy az egész hír misztifikáció volt. A párisi lapok ugyanis azt írták, hogy Mecsnikov tanár 5000 frankot ajánlott fel a torzszülöttért megvizsgálás céljából. Most azonban Mecsnikov tanár, a Pasteur-intézet igazgatója, megczáfolja ezt a hírt és rombadönti az embermajomról szóló legendát. A „Matin” egyik munkatársa megkérdezte a tudós tanár véleményét és ez a következőket jelentette ki:

— Az a hír, mintha én 5000 frankot ajánlottam volna fel Zizi Bambuláért, valótlan. Esemágában sincs megvenni. Ennek a híresztelésnek az az alapja, hogy néhány nappal ezelőtt az állatsereglet tulajdonosa elhozta hozzám a Zizi Bambula nevű kis majmot és felajánlotta megvételre ötszáz frankért, miután tudta, hogy a szérunkísérleteimhez majmokat használok. Én azonban nagyon drágának találtam és visszautasítottam az ajánlatot. Megtekintettem a kis majmot és megállapítottam, hogy közönséges csimpánz, amely csak abban különbözik a többtől, hogy testét nem fedi szőr. Mikor közelebből megvizsgáltam, konstatáltam, hogy ez sem természetellenes dolog, hanem az az oka, hogy a kis majom bőrbetegségben szenved. Erre természetesen még ingyen sem fogadtam volna el a majmot intézetem részére. Azt azonban határozottan kijelentem, hogy ennek a kis csimpánznak semmi köze a gorillához és az emberhez és minden róla terjesztett hír nem egyéb, mint reklám céljából kitalált mese.

— **Örületben.** Szelistye községben huzamosabb idő óta rettegésben tartja a lakosságot Kruks Ilie elmebeteg. A szerencsétlent két izben bocsátották el már a tébolydából s mindkétszer hazaküldték. A foglalkozás nélküli, alamizsnából tengődő elmebeteg három hónap előtt újra rohamok törtek ki s azóta valóságos veszedelme volt a községnek. Tegnap délután belopódzott Jova Demeter házába, ahol csak egy másfél éves apró gyerek volt otthon. A szerencsétlen gyermeket az örült ember rettenetes kegyetlenséggel lemészárolta és feldarabolta. Mikor a házbeli haza vetődtek, ott találták az örültet, amint a meggyilkolt gyermek haját vagdalta vértől párolgó késsel. A dühögő örültet a szomszédokból összeverődött emberek megkötözték s bezárították a nagyváradi elmeórházba.

— **Borzalmas lincselés.** New-Yorkból érkezik az alábbi borzalmas esemény híre. A Kentucky állambeli Hickman-ban az éj leple alatt lovasemberek Walker Dávid nevű néger farmer háza elé lovagoltak és az utcára hívták. Walker, aki állítólag egy fehér nőt üldözött szerelmével, nem akart a házból kijönni, mire a fehérek olajjal leöntötték a házat és az összes gazdasági épületekkel együtt felgyújtották. Walker, felesége és két gyermeke elvesztek a lángokban, míg másik három gyermekét, akik menekülni akartak, a fehérek meggyilkolták.

— **A pétervári kolera.** Pétervárott ma délig a legutóbbi 24 óra alatt 49 koleramegbetegedés történt és 36 egyén halt meg. A betegek száma 954.

— **Földrengés.** Tegnap délután 4 óra 10 perctől 4 óra 45 percig erős távoli földrengést jeleztek a budapesti egyetemi földrengési obszervatórium műszerei. A Wilchert-inga legnagyobb kilengése észak-déli irányban 27 milliméter, kelet-nyugati irányban 6 és fél milliméter volt. — Bécsből jelentik: A cs. és kir. meteorológiai és geodinamikai intézet szeizmografikus műszerei tegnap délután 4800 kilométernyi távolságból földrengést jeleztek, amely 4 óra 3 percz és 5 másodperczkor kezdődött, 4 óra 19 perczkor érte el legnagyobb intenzitását és délután 5 órakor végződött.

— **Letartóztatott lélekűfőnök.** A büntető novella reformja tudvalevőleg büntetnek minősíti a leánykereskedők üzemeit, elsősorban a kerítést. A rendőrségen ma történt meg ilyen czimen az első letartóztatás. Elfogták Bulanda Mária huszonhétéves rendőri felügyelet alatt álló leányt. Ez a nő együtt feküdt a Rókus-kórházban K. Riza tizenhétosztályos cseléddel, megbarátkozott vele s rábeszélte, hogy a folgyógyulása után menjen ki a kispesti nyilvános házba. K. Riza hajlott a csábító szóra s a minap tényleg beállított a nyilvános házba. Gyorsan megundorodott azonban az éjszakai élettől. Bulanda Mária ekkor megígérte neki, hogy elhelyezi szoba-leánynak, de ismét el akarta adni egy rossz hírű ház gazdájának. Egy rendőr azonban észrevette őket s mind a kettőt bekísérte. A kihallgatás alkalmával megállapították a kerítést s Bulanda Mari most már a börtönbe jut. Büne fölött nem a rendőrség, hanem a bíróság ítélkezik.

— **Verekedés egy szüreten.** A szenvedélyek durva elfajulása borzalmas tragédiát okozott egy zalamegyei szüreten. Mint Zalaegerszegről jelentik, a Szarkás község határában levő egyik szőlőben tegnapelőtt négy felfogadott munkás segített a szüretelésben, nevezetesen Nagy József, Horvát Károly, Szotyori Szabó Pál; a negyediknek a nevét a hatósági vizsgálat fogja kideríteni. Mind a négyen nagyokat iddögáltak a szőlőszedés közben és mire beesteledett, a pálinkával vegyített musttól alaposan eláztak. Mikor hazafelé készülődtek, valami miatt összeveszttek. Az egyik hatalmas fa alá támasztó doronggal viaskodott. A többiek ököllal és bicskával védekeztek. A harc a völgyben elhúzódó országuton történt és szomoruan végződött. Tegnap hajnalban az arra haladók két emberi testre akadtak az út porában. Az egyik — Horvát Károly — már halott volt. Súlyos seb tátongett a koponyáján és alkalmasint agyrázkódást szenvedett. Mellette társa, Nagy József hevert eszméletlenül. Öt hasba szúrták és az állapota válságos. Az orvosok nem biznak a felépülésében. Szigorú nyomozás indult meg. A tetteseket még nem tudta kézrekeríteni a csendőrség.

— **Öngyilkos ujoncz.** Uj-Gradiskában állomásozó honvédszázalaj Kis Péter nevű ujoncza a szolgálattól való félelmében borzalmas öngyilkosságot követett el. Kis ráfeküdt a vasuti sínekre és úgy várta a vonatot, amely a szerencsétlen embernek a fejét leszelte a törzséről.

— **Házasságok.** Frankó Géza Türnischa és Kohn Hermin Badacsonytomai, jegyesek. Klein Jenő eljegyezte Pollák Irént Szegedről.

— **Nászajándékok.** Jerygyürük legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerterelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29. I. em. szerethetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Furfangos család.** Egy furfangos család dr. Alexander Bernát egyetemi tanár hamisított aláírásával ellátott ajánlólevéllel adományokat gyűjt. Alexander Bernát felkér mindenkit, akinél ez az „adománygyűjtő” jelentkezik, hogy a csalót a legközelebbi rendőrnök adja át.

— **Szocialista gyűlések.** Ma este a főváros hat különböző helyén tartott a szocialista párt értekezletet, amelyek kizárólag a választójog kérdésével foglalkoztak. A gyűlések szónokai hevesen támadták a kormányt és a koalíciót, harcba szólítva a munkásságot a plurális választói joggal szemben. A gyűléseken elvi határozatokat nem hoztak ugyan, de kimondták a legmesszebbmenő harcot a választói tervezet ellen. Rendzavarás nem történt.

— **Egy elmebeteg asszony rémtette.** A közönségek Bálós községben borzasztó büntetést követelt el egy elmebeteg asszony. Az öreg, hatvanéves asszonyt, akin az utóbbi időben a kítőrnai készülő elmebetegség jelei látszottak, ördöngösi rohamok lepték meg s egymásután két unokáját ölte meg halálos szurásokkal. Súlyosan megsebesítette közel kilenczvenéves férjét s ha meg nem akadályozzák szándékában, a maga életével is végez. Grósz Jánosnének hívják a szerencsétlen asszonyt. Meglehetősen vagyona volt, melyet férjével együtt gyűjtött és amelyet helyben lakó fia kezelte. Az öreg asszony az utóbbi időben azt vette fejébe, hogy a vagyonkájok nem lesz elég fiainak.

— Igen sokan vagytok hozzá, valahogyan segíteni kellene ezen, — ismételtette majdnem mindennap.

A fia nem vette komolyan édesanyja panaszkodását, akinek elméje egyre homályosodott. Tegnap korán reggel, amikor az egész család aludt, a fiatal Grósz és neje kivéve, az öregasszonyon váratlanul kitért az ördöngös. Előbb férjére sujtott egy hatalmas tőkével, úgy, hogy az eszméletét vesztette, aztán felkapott egy kést és fiának alvó két kisdedét szíven szurta. A nagy lármára befutottak a szomszédok, de ekkor az ördöngő asszony már nem volt benn. A padláson akadtak rá. Felakasztotta magát, de még idejében levágták. A csendőrség lefirtóztatta a szerencsétlent, aki bizonyára a tébolydába kerül.

— **Három krajczár miatt.** Berger Ferencz gyepester-segéd, aki az újpesti Nyár-utca 19. száma alatt lakik, a minap három krajczárt adott kölcsön Györgyef János nevű kollégájának. E hónap 11-én reggel visszakérte a pénzt, amire Györgyef lakonikusan válaszolt:

— Kuss!

Berger erre felkapott egy hámfát s azzal támadt Györgyefre, aki viszont revolvért rántott és elcsúszta. A golyó szerencsére csak horzsolta Bergert a mellén. Györgyef azóta buidosott, mert azt hitte, hogy megölte társát. Ma kinyomozták a peczérlegényt s gyilkosság kísérlete czimén letartóztatták.

— **A kártya.** Krausz Vilmos utazó ma a budapesti rendőrség börtönébe került sikkasztás miatt. Derék, szorgalmas ember volt, nagyon kedvelték a munkaadói is, a kártya azonban tönkretette. A negyvenkét esztendő ember Fazekas Henrik fehérnemű-kereskedőnél volt alkalmazva a Váci-utca 15. száma alatt. Pár héttel ezelőtt ötezer korona értékű fehérnemű-kollekciót kapott a cégétől és elutazott a fővárosból. A minap táviratozott Eperjesről, hogy az odaváló rendőrség engedelem nélkül való megrendelés-gyűjtés miatt lefoglalta a kollekciót. Egyben kért ezer koronát, hogy kiválthassa. A cég azonban ezt a dolgot gyanusnak találta s nyomban elküldte egyik alkalmazottját Eperjesre. Kiderült így, hogy a lefoglalás nem történt meg, ellenben Krausz elzárkolosította a kollekciót ezerhatszáz koronáért s az egész összeget elkártyázta. Időközben Budapestre utazott a megtévedt ember s itt a detektívek kinyomozták. Törődelmesen beismerte a sikkasztást s kihallgatása után letartóztatták.

— **Életunt varrónő.** A Sziv-utca 39. sz. alatt öngyilkossági kísérlet történt. Párisi Józsefné, született Dorrin Jozefin huszonkét esztendő varrónő szublimát-öldatot ivott és nagyon súlyos állapotban került a Rókus-kórházba. Az utóbbi időben nagy kártyás lett a kedvese, őt elhanyagolta s ez keserítette el annyira, hogy a halált kereste.

— **A Beketowczirkuszban** folyó nemzetközi versenybirkózások mai 15-ik napján, amely alkalommal a mérkőzések rendkívül izgalmasak voltak, győztek: Jackson Frank angol — Kouba cseh ellen 4 p. 14 mp. alatt, Saft Károly sziléziai — Hollubán magyar ellen 3 p. 13 mp. alatt. Sulliván ausztráliai és Petrov bolgár között a mérkőzés eldöntetlen maradt. Az utolsó pár, Antonitsch szerb és Kornatzky lengyel mérkőzése volt a legizgalmasabb és a leg-

hosszabb. Végre 49 perc és 57 mpercznyi küzdés után Antonitsch vállára fektette ellenfelét, Kornatzkyt.

— **Rendőri hírek.** Halott a sineken. Ma reggel a Hermina-uton levő vasúti átjárónál egy körülbelül hatvan-hetven évesnek látszó földmives ember holttestét találták a vasúti sineken. A szerencsétlen embert a Rákospalota felől jövő 145. számú személyvonat gázolta el. A halott kiletét még eddig nem sikerült megállapítani. — Tűz. Ma délelőtt László Sándor Csengery-utca 48. száma alatti női divaárulijében a gázcsövet javították. Közben egy munkás gyufát gyújtott, amittől a kiömlött gáz fölröbant és az üzlet berendezését is meggyújtotta. A VI. kerületi és központi tűzoltóság Blaschnek Hugó tűzoltóparancsnok vezetésével hosszas munka után eloltotta a tüzet.

— **Halálozások.** Csiky János erdélyi egyházmegyei áldozópap, bányavidéki esperesi kerületi főesperes, zalatnai plébános életének hatvanötödik évében Zalánán meghalt.

Kattausch Józsefné székesfővárosi háztulajdonosné ötvenötödik évében elhunyt Budapesten.

Ifj. Abszenger Ferenczné, szül. Kiss Deák Márczel harmincznyolczadik évében elhunyt Turdossiban.

Özv. Szánthó Ödönné szül. Vörös Julia ötvenhárom éves korában elhunyt Rákoscsabán.

× **Zászlók, czímerek** minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

× **Fodor-léle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobbban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

× **Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

× **Diana-sósborszesz** mint háziszer kapható az egész országban. Köztudomású, hogy bedörzsölésekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes hűsítő. Az összes fodrászüzletekben fejbédörzsölésre és borotválkozás után arczfecskenedésre az urak használják. A fájdalomat azonnal csillapítja. Masszirozásra általánosan minden házban csakis Diana-sósborszeszt használnak. Egy üveg 40 fillér.

× **Kézizzadás és lábizzadás** sok embernek óriási kellemetlenségeket okoz. Dr. Hönig Izso Villanygyógyító Intézetében (Károly-körút 24.) a Röntgen-sugarak segítségével teljesen fájdalommentesen módon tüntethető el e kellemetlen baj, még ha évek óta is dacolt minden orvosi kezeléssel.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Alexander Erzsí vendégfellépése.** Kolozsvárt ma adták elő a Trubadur operát, melyben Azucena szerepét Alexander Erzsí énekelte mint vendég. A művésznő igen nagy sikert aratott s felvonások végén elhalmozták tapssal és virággal.

(*) **A Hebbel-Theater újdonsága.** A berlini Hebbel-Theaterben Reksa Frigyes „Ninon de L'Enclos” című drámáját mutatták be. Az újdonság Ninon fiának, Rolandnak történetén épült föl. Reménytelenül beleszeret az anyjába és a mikor titkát fölfedezi, elpusztítja magát. A külső siker nagy volt, különösen Kaysler tetszett.

(*) **Magyar Színházi hírek.** A Magyar Színház heti műsorának hátralévő estéit magyar darabok töltik ki. Holnap pénteken és szombaton a „Szi-rusz” kerül színre. Vasárnap este megismétlik „A Nagymamá”-t, Blaha Lujza asszonynyal a czim-szerében. Külföldi szerző darabja vasárnap délután kerül színre, a mikor „A sasfűk” előadását ismétlik meg olcsó helyárakkal. Ez a délutáni előadás is fél háromkor kezdődik.

(*) **A „Szerencse fia” Kolozsvári.** Drégely Gábor szellemes persiflázsa, a „Szerencse fia”, a kolozsvári Nemzeti Színházban is határozott sikert aratott. A sajtó nagyon sok kifogásolni valót talált benne, de a közönség jól mulatott és sokat tapsolt, így hát a pompás „komédiá”-nak nyert ügye van. A darab fényes kiállítása, rendezése és a minden ízében kifűnő előadása is nagyban hozzájárult a zajos sikerhez. A szabólegényből miniszterré vált szerencsétlét Kürthy György játszotta s művészi, jellemző játékaival mindvégig le tudta kötni a közönség érdeklődését, s a sűrűn felhangzó tapsokra méltán rászolgált. Azonkívül a bravuros rendezés is e fiatal művész ügyességét, stílusérképét és ízlését dicsérel. Mellette Aczél Ilonát, Hettyey Arankát, Simon Mariskát, F. Bertányi Vandát, Laczkó Arankát, Sebestyént, Hidvéghyt, Pajort, Kardost, Mátrait, Makrait, Hor-

tit és Barótit — vagyis az összes szereplőket — kell nagy dicsérettel fölemlíteni. A „Szerencse fia” előreláthatólag állandó pénztárdarabja lesz a kolozsvári Nemzeti Színháznak.

(*) **A téli tárlat.** A Képzőművészeti Társulat nemzetközi téli tárlatának szervezési munkálatai befejeződtek. A hollandiak, belgák és a Zügel-kollekció is a beküldési határidő előtt külön-külön vasúti kocsikon a fővárosba érkeztek. A műtárolsi hivatal ezután kéri a magyar művészeket, hogy műveiket ne az utolsó napon, hanem megosztva: október 26-án, 27-én és 28-án szállíttassák a Műcsarnokba.

(*) **A Verbőczy-szobor.** Kárrarában Donáti Gyula mintája alapján egy darab fehér márványból faragták ki Verbőczy István szobrát. Az emlékművet még e hónapban felállítják a Kigyó-téren és november elsején leplezik le.

(*) **Karmesterek versenye.** A müncheni Tonkünstler-Orchester (a régebbi Kaim-zenekar) az idei szezonban nyolcz szimfonikus hangversenyt fog rendezni a müncheni Odeonban. A vezénylést a következő karmesterek vállalták el: Mahler Gusztáv, Steinbach Fritz, Colonne Edouard, Schillings Max, Weingartner Félix, Pfitzner Hans, Panzer Karl és Stavenhagen Hernhard. Az ugynevezett dirigens-ciklus első hangversenye e hónap 27-én lesz Mahler vezénylésével.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros jogügyi bizottsága** ma délután Fajler Ferenc tanácsnok elnöklésével ülést tartott; előadó dr. Déri Ferenc tanácsjegyző volt. A bizottság kimondta, hogy a Szent János-kórházban létesített tüdőbeteg-osztály orvosi és ápoló-személyzetének rendszeresítését hozza javaslatba. Szerveznek egy főorvosi, egy alorvosi, egy segédorvosi állást; ezenkívül 7 felügyelő testvérré és 12 apáczára van szükség. A személyi költségek 13.256 koronát tesznek. — Rendszeresítik a szegényházi kórosztály orvosi személyzetét is, ami az eddigi költségeket évi 300 koronával növeli. — A bérkocsi-ipar gyakorlásáról készült új szabályrendelet tárgyalása került volna sorra ezután. Ez a szabályrendelet, amely hosszas vajudás után készült el, igen lényeges eltéréseket mutat a régi szabályzattól. A kérdés ma se került dílőre. Dr. Földes Árpád a tárgyalás elhalasztását javasolta, mert a bizottság tagjainak nem volt elég idejük ahhoz, hogy a munkálatot alaposan áttanulmányozhassák volna. Dr. Berger Rezső és dr. Baránszky Gyula az elhalasztás ellen nyilatkoztak, míg dr. Rosemberszky Ödön, dr. Burján Béla, dr. Weinek József és dr. Melha Kálmán főügyész Földes indítványát pártolták. A bizottság elhatározta, hogy a szabályrendelet tárgyalását elhalasztja, s a legközelebbi tárgyaláshoz meg fogja hívni a főkapitányt és a közlekedési ügyosztályt.

(*) **A tanácsból.** A tanács ma elrendelte, hogy az Artézi-fürdő építése a fűrdőügyi bizottság közbenjöttével foganatba vétessék és az építkezésre az árlejtést kiírják. A tanács elrendelte, hogy a VII. ker. Aréna-uti polgári leányiskolában engedélyezett gépirási tanfolyam városi kezelésbe vétessék. — A tanács Engelhardt Lénártéknak megengedte, hogy a Délvárostól a svábhgyi Templom-térig társaskocsikat járathasson. — A tanács a hó kifuvarozásának vállalatba adása iránt nyilvános árlejtést rendelt el. — A Rákóczi-uti nagy forgalomra való tekintettel a tanács kimondta, hogy a népszínházi kocsiféllátót a Népszínház-utcai oldalra helyezték át.

(*) **A ferenczvárosi pályaudvar.** A főváros közgyűlése még tavaly június hónapban felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy a Duna-part ferenczvárosi része szabaddá tétessék, illetőleg a m. kir. állami dunaparti pályaudvar onnét mielőbb elhelyeztessék. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter most válaszolt a főváros felterjesztésére s leiratában a következőket mondja:

Kétséget nem szenved, hogy a ferenczvárosi dunaparti teherpályaudvar azzal, hogy a mellette fekvő városrészt a Duna partjától elzárja, annak fejlődésére bizonyos irányban és mértékben bénítólag hat. Hátráltatja nevezetesen — amint az a főváros közönségének feliratában is kifejezésre jut — a Dunapartnak oly módon való kiépítését, mint ez a folyó felsőbb szakaszában a Belvárosban és Lipótvárosban történt és természetesen ezzel kapcsolatban a bér-

szereplő
„Szerencse
rabja lesz a
zeti Társulat
munkálatai
Zügel-kol-
n-külön vas-
útárosi hiva-
hogy művel-
va: október
Micsarnokba.
er Donáti
márványból
Az emlék-
gyó-téren és

ni Tonkünst-
az idei sze-
yt fog ren-
ést a követ-
er Gusztáv,
illings Max,
zer Karl és
ett dirigens-
lesz Mahler

lélután Fal-
ést tartott;
volt. A bi-
s-kórházban
oló-személy-
a. Szervez-
édrovosi ál-
12 apácára
256 koronát
i kórosztály
tségeket évi
gyakorlása-
került volna
hely hosszas
eltéréseket
na se került
elhalasztását
m volt elég
n áttanulmá-
és dr. Ba-
kozta, míg
dr. Weinek
Pölds indit-
ta, hogy a
s a legkö-
főkapitányt

lte, hogy az
ság közben-
zésre az ár-
a VII. ker.
lyezett gép-
te. — A ta-
te, hogy a
g társasko-
varozásának
t rendelt el-
tekintettel a
csifelljártó a

város köz-
felterjesztést
iránt, hogy
dá tétessék,
udvar onnét
encz keres-
áros felter-
mondja:

szvárosi du-
lette fekvő
nak fejlődé-
nitólóg hat-
főváros kö-
— a Duna-
ez a folyó
pótvárosban
ban a bér-

palotának kiépítését is. Ez azonban természetes do-
log. Azzal ugyanis, hogy a teherpályaudvarnak ezen
a helyen való felépítését annak idején elhatározták,
egyszersmind el volt döntve ennek a városrésznek
a sorsa is, mert okvetlenül előrelátható volt, hogy
a főváros legnagyobb teherpályaudvara mentén
gyár- és ipartelepek fognak fejlődni s ennek létfel-
tétéle éppen a pályaudvar közelsége. Ilyenformán
lett a környéken levő városrészből gyárváros, ame-
lyen gőzmalmok, vegyészeti gyárak és egyéb ipar-
telepek, az elevator, a fővámház, a központi vásár-
csarnok és a közraktárak egymásmellett épültek,
ugy, hogy ez a városrész szépészeti szempontból
való fejlesztésének ma már nem csupán a pályaud-
var, hanem a fentnevezett középületek, malmok,
gyárak és egyéb ipartelepek az akadályai és így még
a dunaparti pályaudvar kihelyezése előtt gondos-
kodni kellene arról is, hogy a forgalom lebonyoli-
tásában és a főváros közéletmezésében oly jelentős
szerepet játszó intézmények miként lesznek forga-
lomban tarthatók, illetve a vasut részéről kiszolgál-
hatók. Ilyen elhelyezési pályaudvarok egyébként
Európa több nagy városában vannak, egyebek közt
Londonban és Németország folyómenti városaiban
is, ahol a folyópartok a forgalom és kereskedelem
érdekében mindenütt nagyrészen a vasut céljaira
vannak fenntartva. Koránt sem akarom azonban azt
állítani, hogy a pályaudvar és gyárakat helyes
volna örök időkre mostani helyükön meghagyni, de
véleményem szerint a székesfőváros fejlesztése és
javítása körül számos, sokkal égetőbben sürgős kér-
dés vár megoldásra és eltekintve az ügynek óriási
pénzügyi horderejétől, teljes lehetetlenség volna ezt
a kérdést az összes fővárosi pályaudvarok ügyétől
elkülönítve, azokból kiszakítva tárgyalni. A duna-
parti teherpályaudvar idővel való kihelyezésének
kérdése egyébként már a kereskedelmi kikötővel
kapcsolatban tanulmány tárgyát képezte s ez iránt
tervezet is készült; ez a kérdés azonban csak ak-
kor kerülhet napirendre, ha a budapesti pályaudvar
tervezett nagy átalakítási munkálatainak befe-
jezése után az ország pénzügyi helyzete meg fogja
engedni, hogy Budapesten egy nagy kereskedelmi
kikötő is építtessék, mert csupán a kikötő helyének
megállapításával és megépítésével kapcsolatosan
lesz a szóbanforgó teherpályaudvar felhagyásának
kérdése okszerűen megoldható.

() Elhalasztott bizottsági ülés. A főváros ipar-
ügyi bizottságának holnap, péntek délutánra kitűzött
ülését, tekintettel arra, hogy holnap folytatódagos
közgyűlés lesz, e hó 20-án, kedden délután 45 óra-
kor fogják megtartani.

EGYESÜLETEK.

(—) A Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület
választmánya dr. Imréd Kálmán udvari taná-
csos elnökele alatt gyűlést tartott, amelyen a bu-
dapesti foglalkoztató intézetnek sürgős kibővítését
határozta el, valamint sürgőssé tették a második
épület kibővítését is azáltal, hogy egy emelettel föl-
emelik.

(—) A Rákospalotai Polgári Kör jubileuma. A
Rákospalotai Polgári Kör most ülte meg fennállá-
sának tizedik évfordulóját. A kör ünnepélyén részt-
vett a község és a váci járás intelligenciája. Reg-
gel hálaadó istentisztelet volt, amely után az ün-
neplő közönség átvonult a kör régi épülete elé,
amelynek falán emléktábla örökíti meg Kossuth La-
jos nevét. Itt Kacsó Lajos gyóni református lel-
kes mondott beszédet és a kör megkoszoruzta az
emléktáblát. A jubileumi ünnepélyt délután tartották
meg, amelyen a járás Förster és Super szolgál-
bírák által képviseltette magát.

(—) A szabolcsi nők a háziiparért. A Tulipánszö-
vetség Magyar Védőegyesület tudvalévőleg háziipari
tanfolyamokat szervez országsherte. E tanfolyamok
fenntartása nagy terhet ró az egyesültre. A sza-
bolcsi nők gróf Vay Gáborné főispánné buzdítására
a háziipari akció támogatására számos szebbnél-
szebb kézimunkát, készítették és azokat a grófnő
összegyűjtve, értékesítés végett megküldte az
egyesületnek. A Budapesti Nőruha Szövetkezet Do-
rotyya-utcai boltjában 69 darab kézimunka kelet el
és ezekből 367 K 72 fillér folyt be. A megmaradt 16
darabot az egyesület értékesíti. Az adomány értéke-
sítéséből befolyt jövedelmet az egyesület a Budapes-
ten fenntartott (Dob-utca 85. sz. a. elemi iskolában)
piperemunka-tanfolyam költségeinek részbeni fede-
zésére szentelte.

Nyilt - tér
rovatan közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.
Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól
az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Az új büntető novella. A Budapesti Ügyvédi
Körben dr. Ödöni Miksa felolvasást tartott,
melynek tárgya az új büntető novella ismertetése
volt. A nagy tetszéssel fogadott felolvasást az ügy-
védi és bírói kar tekintélyes tagjai hallgatták meg.
A felolvasás után társasvacsera volt.

§ A gyermekbíróóság első tárgyalása. A büntető
novella rendelkezése folytán 1909. január 1-től
kezdve életbe lép a fiatalokú blüösökre a gyermek-
bíróóság ítélkezése. A budapesti büntető törvényszék
elnöke már a múlt hónapban szervezte a gyermek-
bíróósági tanácsot, melynek tagjai lettek: Bakonyi
Kálmán táblabíró elnöklésével dr. Madarassy
Béla és dr. Bartha László törvényszéki bírák. A
törvényszék elnöke intézkedett egyuttal, hogy ok-
tóber 1-től kezdve azokat a bűnügyeket, amelyekben
kiskorú blüösök szerepelnek, mint vádlottak, elkü-
lönítve kezeljék és a vizsgálat vezetésére dr. Kendi
Elemér vizsgálóbírót rendelte ki. Az első főtárgyalá-
son, melyet tegnap délután tartott a gyermekbíró-
ság, megjelentek dr. Balog Jenő egyetemi tanár,
gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, dr. Vámbéry
Rusztém ügyész, egyetemi magántanár és a Gyer-
mekvédő Liga, valamint a IV. kerületi rendőrkapit-
ányság számos tagja.

A gyermekbíróóság előtt két vádlott állott: Sa-
lamon Róbert és Herschkrón Miksa. Dr.
Bíró Kálmán ügyész vádolta őket, hogy a nyáron
álkuleszal fölnyitották Liebermann Lajos Izsó-
utcai 66. számú házában levő lakását s minden el-
mozdítható tárgyat elvittek. A tárgyalás megke-
zdése előtt dr. Bakonyi Kálmán táblabíró, az ítélő-
tanács elnöke, meleg szavakban üdvözölte a meg-
jelent jogászközönséget és ismertette a gyermek-
bíróóság föllállításának etikai szükségességét. Az el-
nök beszéde után megkezdődött a tárgyalás. Hirsch-
krón töredelmesen megvallott mindent. Salamon el-
lenben tagadta a betörést. Dr. Mózes László védő-
bizonyítékok hiányában fölmentést kért, védőtársa,
dr. Wehner József ellenben a 92. szakasz alkalmazá-
sát kérte. Egyuttal mindkét védő a föltételes el-
ítélést is kérte. A bíróság a vádlottakat két-két hó-
nap börtönrre ítélte s a védők kérelmére szabadlábra
helyezte őket. Mellőzte azonban a föltételes elítélés
kimondását. Az ítélet ellen a védők semmisségi pa-
naszszal éltek.

§ A bankárok ügye. A budapesti kir. ügyész-
ség a napokban indítványt terjesztett elő, melyben
Neumann Miksa és társai ellen a tőzsdei mani-
pulációk miatt beérkezett feljelentésekre lefolyta-
tott nyomozat adatai alapján a vizsgálat elrendelését
kérte, egyben azt is indítványozta az ügyész, hogy
a vizsgálóbíró rendelje el ellenük az előzetes
letartóztatást. Dr. Szlavek Ferenc vizsgálóbíró ma
határozott érdemben az ügyészi indítvány felett s
hozott határozatát délelőtt hirdette ki Neumann
Miksa és védői: dr. Vaisz Sándor és dr. Dési Géza
ügyvédek előtt. A vizsgálóbíró az ügyészi indítvány
első részének helyt adott s Neumann Miksa és társai
ellen elrendelte a vizsgálatot annyival is inkább,
mert ezt a terheltek maguk is kérelmezték. A viz-
gálati fogság elrendelésére vonatkozó ügyészi in-
dítványt azonban elutasította. A vizsgálóbíró hatá-
rozatában ugy a terheltek, mint a védők megnyu-
gottak.

§ Törvényszéki orvosok mozgalma. A Magyar
Törvényszéki Orvosi Társulat megalakítása és több-
féle rendbeli kérdés megvitatása végett a magyar-
országi törvényszéki orvosok ma délelőtt értekez-
letet tartottak, az Orvos-Egyesület Szentkirályi-
utcai helyiségében. Az elnöki tisztet dr. Kenye-
res Balázs egyetemi tanár töltötte be. Az elnök
ismertette a törvényszéki orvosok mozgalmit. Az
Országos Közegészségügyi Tanács nevében dr. Ko-
rányi Frigyes egyetemi tanár, az Országos Orvos-
Szövetség nevében pedig dr. Kétly Károly egye-
temi tanár üdvözölte a megalakuló társaságot. A
tárgysorozatot dr. Szigeti Henrik ismertette és
jelentést tett az alapszabályok tervezetéről, a mit
változtatlanul elfogadtak. Majd a társulat vezetőségét
választotta meg az értekezletet. Elnök lett dr. Ke-
nyeres Balázs, főtitkár dr. Szigeti Henrik, jegyző
dr. Auszterveil László. Az értekezlet ezután bizottsá-
got választott az alapszabályok megszövegező-
sére.

§ A szerzői jog. Berlinben a szerzői jog dol-
gában ülésező konferencia mai második ülésén fel-
olvasták Vilmos császár következő választáviratát:
Öszinte köszönetet mondok a nemzetközi érte-
kezletnek azokért az érzelmeikért, amelyeket össze-
ülése után azonnai irántam kifejezni sietett. Teljes
szívvel kívánom, hogy a konferencia munkálatait
siker koronázza és azok új lépcsőfokot jelentsenek
a haladás, a civilizáció és a népek közti egyetértés
utján. Vilmos, Imperator Rex.

A táviratot élénk tetszéssel fogadták.
Dr. Köhler, titkos igazságügyi tanácsos, át-
tekintő ismertetést nyújt a szerzői jog történetéről.
Dr. Oeterried tanár ismertette a berni egyezmény
rendszerét. Ezután a revideált berni egyezmény
egy-egy határozmányairól megnyitották az általános
vitat. Az egyes javaslatokat részletes megvitatás vé-
gett a bizottsághoz utalták, amelynek első ülését
holnapra tűzték ki.

§ Megölte a menyasszonyát. Hosszu ideig udva-
ralt Lazarow Zsigmond villanyserelő Top-
csioff Julián elárusító leánynak s eget-földet
ígért neki, ha a felesége lesz. A leány végre hajlott
a szép szóra s jegyet váltott a legénynyel. A jegy-
váltás után azonban hirtelen megváltozott a véle-
mény. Kerülte a munkát s iszákos, dorbézoló életet
élt s ezalatt folyton elszedte a leánytól keresményét.
A leány végre megunt a dolgot s tudtára adta a
legénynek, hogy szakít vele. A legény azonban tudni
sem akart a szakításról s ez év július hó 21-én be-
állított Grünbaum Gyula kereskedőnek a Visegrádi-
utczában levő üzletbe, ahol a leány alkalmazva
volt s felszólította a éányt, hogy térjen vissza hozzá
s mikor ez tagadólag válaszolt, előkapta revolverét
s kétszer egymásután rásütötte a leányra. Mindkét
lövés talált s a leány pár perc múlva meghalt. La-
zarowot letartóztatták s ma szándékos emberölés
büntette címén vonta felelősségre a budapesti es-
küdtbíróóság Zsitvay Leó elnökele alatt. A be-
ismerésben levő vádlottat bűnösnek mondták ki az
esküdték erős felindulásban elkövetett halált okozó
súlyos testi sértés büntetésében s a bíróság három és
fél évi börtönbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Emberölés babonából. Rettenetes babonának
lett az áldozata ifj. Szerafin György 15 éves
pattási, krassó-szörénymegyei fia. A gyermek mult
évi július hó elején megtévelyodott s atyja, idősb
Szerafin György, a beteg fiuhoz nem orvost, hanem
a falu vénasszonyait hívatta. Az öreg asszonyok
konstatálták, hogy a fiuba az ördög bujt s ajánlották,
hogy a papokkal rá kell olvasatni. Az öreg Szerafin
megfogadta e tanácsot, de a fia a pap czeremo-
niái daczára sem lett jobban. Ekkor a vénasszo-
nyok tanácsára irtózatost tette határozta el magát
az apa. Tüzes vassal akarta kiűzni az ördögöt. Ju-
lius 10-én parázsra tömjént tett s azzal megtűze-
sített egy kocsi-tengelyszöveget. A tüzes szöggel aztán
megpörkölte gyermeke meztelen testét, 21 külön-
böző helyen. Az így megégetett fiu harmadnapra
nagy kinok között meghalt. A karánsebesi kir.
ügyészesség gondatlanságból okozott emberölés miatt
emelt vádat ifj. Szerafin György ellen s a törvény-
szék meg is állapította a vádlott bűnösségét, de te-
kintetbe vette id. Szerafin mélységes tudatlanságát,
s hogy a cselekményt buta babonából követte el,
mindössze egy évi fogházra ítélte. A temesvári
tábla és ma a kir. Kuria Sebestyén Mihály elnökele
alatt hozzájárultak az első bíróság ítéletéhez.

§ Csalárd bukás. A budapesti Hitelezői Véd-
egylet följelentésére a décsi kir. törvényszék esa-
lád bukás büntette miatt letartóztatta Groó Salamon
kereskedőt. A kolozsvári kir. törvényszék most a

SZÉN, koks, briket,
antracit összes gazdasági,
ipari és házi célokra
Telefon: Detall 26-27. 75-26. Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.
Sürgönyozim: ANTRACIT - BUDAPEST

letartóztatott kereskedőt 10.000 korona óvadék letétele ellenében szabadlábra helyezte. Büntügyében azonban tovább folyik a bűnvizsgálata.

SPORT.

Budapesti ügétversenyek.

— Első nap. —

Gyönyörű időben folyt le az ügét-versenyek első napja s a közönség meglehetősen nagy számmal látogatott ki az Erzsébet királyné-uti pályára. A vezetőség a közönség méltányos óhaját figyelembe véve, a versenyeket már fél két órakor kezdte és az egyes futamokban is gyors startok voltak, úgy, hogy még elég világos volt, mikor az utolsó futam bevégeződött. Amint előre meg is írtuk, nagy mezőnyök startoltak az egyes versenyekben s úgy látszik, sikerült meetingje lesz az Ügétverseny Egyesületnek. A nap főszáma a Metropole-díj volt, mely a legesélyesebb Indiana győzelmével végeződött Gáva előtt. A Derekegyházi-díjban és a Klub-díjban két esélyes ló győzelmé meglehetősen meglepetést keltett; az előbbiben Waincott jr. tízszeres, míg a Klub-díjban Rabló P. hétszeres pénzt szerzett a bennük bizóknak. A nap legnagyobb meglepetése azonban a Kettesfogatu urkocsis-versenyben volt, ahol Ruzicska Ferencz fogata győzött és a totalizátor majdnem harminczszoros osztalékkal honorálta a győzelmet.

Részletes eredmény a következő:

I. Megnyitó verseny. Díj 1700 korona. Táv 2500 méter. 1. Ypsilanti herczeg **Marcsi** (Schwitzer), 2. King Theses, 3. Siess R. Indultak még: Perrier Astarte, Adí, Fondor, Wellborn, Lepke, Dolly, Méltóságos, Aga, Duc, Cypresse és Discipulin. — Tot.: 10:40, 20:30, 33 és 32.

II. Derekegyházi díj. Díj 1700 korona. Táv 2100 méter. 1. Hauser Lipót **Waincott jr.** (Tappan), 2. Lord Lancelot, 3. Sir Potential. Indultak még: Bonatella, Ex libris, Vanda, Spullerin, Et cetera és Pepsi. — Tot.: 10:100, 20:55, 49 és 34.

III. Homoki díj. Díj 2500 korona. Táv 2600 méter. 1. Körmendi ménes **Erna** (Ryerson), 2. Demission, 3. Trick. Indultak még: Lorr G., Willy Allen, Hugó, Cyclonea, Imperator és Zut. — Tot.: 10:29, 20:36, 45 és 35.

IV. Metropole díj. Díj 5000 korona. Táv 2500 m. 1. Pusztaberényi ménes **Indiana** (Capovilla), 2. Gáva, 3. Dongó B. Indultak még: Mailflüterl, Heckenrose, Egeria és Kontrás S. — Tot.: 10:20, 20:25, 25 és 45.

V. Klub-díj. Díj 3300 korona. Táv 2500 méter. 1. Winans Walter **Rabló P.** (Armstrong), 2. Levente, 3. Shady G. Indultak még: Hertha, Carrie Simmons és Aufpasser. — Tot.: 10:70, 20:45, 53 és 41.

VI. Kettesfogatu urkocsisverseny. Díj 4000 korona. Táv 5000 méter. 1. Ruzicska **Ferencz Dobogó és Bacs** (Orosz György), 2. Mézes II és Vendég, 3. Lottó és Lydia. Indultak még: Vezér és Mázos, Wachtelkönig és Galgóczi, Czimer O. és Peti, Turitari és Zavieja, Szikra P. és Simande, Atilla és Fényes. — Tot.: 10:297, 20:87, 37 és 69.

DR. HÖNIGIZSÓ

Villanygyógyító- és Röntgen-Intézete. **Elektromágneses gyógyítás**

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-39.

Gyógyítványozók:
 Elektromágneses gyógyítás.
 Röntgen sugarakkal való kezelés.
 Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
 Kék fényvel való kezelés
 Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
 Villamos vízfürdők.
 Villamos massage (Vibratio).
 Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
 Villamos vízfürdők.
 Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
 Altaianos idegesség (neurasthenia, hysteria.)
 Ideggyengeségi állapotok
 Almatlanság.
 Hűdés (Paralysis).
 Dorszájdalmak, idegzsábák (Neuralgiák, Iscnias).
 Gerincvelőorrvadás (Tabes.)
 Szívbetegségek.
 Véredényelmeszesedés.
 Köszvény és csuz (Rheuma, huygysavas lerakódások, ízületi és csontbajok).
 Székrekedés.
 Anyagcserebajok. (Elhízás, cukorbetegség, vészségénység).
 Bőr bajok. Bőrvlszketeg
 Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszág.)
 Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. —
 Kezelés egész napon át. — — Kívánatra prospektus.

KÖZGAZDASÁG.

Alaptőkeemelések. A Magyar-Belga Pémpári R.-T. november 1-én rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyetlen tárgya az egy milliót kitevő alaptőkének a felemelése. A társaság, mely 1894. óta áll fenn, a múlt évben 404.122 korona nyereséget mutatott föl, ami a tőke 8%-os kamatozását jelentette.

Új tisztít egyenruhák. A budapesti kereskedelmi és iparkamara hivatalos értesítést nyert arról, hogy a gyalogsági tisztoknak legközelebb meg fog engedtetni, hogy csukaszürke egyenruházati czikkeket, ugmint sapkákat, bluzokat, pantallókat és köpenyeket beszerezhessenek és hogy ezen csukaszürke tisztí posztónak színre nézve a legénység részére előírt posztóval okvetlenül egyeznie kell. Az erre vonatkozó szinhatármintákat a wieni 4. számú egyenruha-raktár Montursdepot No. 4. (Wien, Kaiser Ebersdorf) az érték megtérítése mellett megküldi a gyárosoknak és egyéb érdekelteknek. Egyenruhaszabóink remélhetőleg a színeket Bécsből kériik ugyan, de a ruhát magát magyar gyárakból szerzik be.

Felszámoló bank. Mint már annak idején említettük, a Belvárosi Bank R.-T. június 27-én kimondta a felszámolást és a feloszlást. E határozat immár jogerőre emelkedett, mert a kereskedelmi és váltótörvényszék azt jóváhagyta. A bejelentések határideje hat hónap.

Fizetésektelenségek. A Creditorenverein a következő fizetésektelenségeket közli: Schwarz Sándor bej czég Bécs; Weisz Mihály kereskedő Tótkomlós; Rubinfels Ignác kereskedő Jánoshalom; Mandelbaum Lajos ládagyáros Bécs; Negro Eugénia kereskedő Villach; Moreno K. kereskedő Gyulafehérvár; Kurz János kereskedő Baden; Neubauer J. V. bej. czég Prága; Sprung Salamon be nem jegyzett czég Lemberg.

A Gazdasági Bank Részvénytársaság tegnap megtartott rendkívüli közgyűlésén az alaptőke felemelése elhatározott és az alapszabályok módosítása után az igazgatóságba: Széll Ignác v. b. t. t., Lestyánszky Sándor nyugalmazott államtitkár, báró Fejérváry Imre, gróf Nákó Sándor v. b. t. t., fiumei kormányzó, dr. Kostka Antal kir. jogügyi igazgató, kántorjánosi Mándy Samu és Márkus Miksa udvari tanácsos; a felügyelő-bizottságba: Czobor László országgyűlési képviselő, dr. Lászlóffy István, Rónay Ákos és Tóth Zsigmond beválasztottak. A közgyűlés után az intézet elnökévé Széll Ignác, alelnökeivé Lestyánszky Sándor és báró Fejérváry Imre, a felügyelő-bizottság elnökévé Czobor László választott meg.

Az osztályorsjáték mai húzásán a következő nyereményeket sorsolták ki:

40.000 koronát nyert: 107374.
 20.000 koronát nyert: 20304.
 10.000 koronát nyertek: 13094 19313 20182 34220.

5000 koronát nyert: 114781.
 2000 koronát nyertek: 10946 16306 17519 18415 21379 21228 25035 37415 39037 59180 67703 67141 69991 75497 79518 107545 118683 121337 122142.

1000 koronát nyertek: 865 1793 6309 13339 19497 23152 26577 31977 31562 32597 40353 42804 48692 50058 55255 66305 67619 68372 77858 77156 78305 79168 81215 85306 87864 89758 89758 90989 95773 97433 98000 99007 104648 115696 118781 123930.

500 koronát nyertek: 4644 7334 18898 21290 22395 24093 26927 28704 29138 29592 31950 32180 37084 39440 41432 42123 44399 48249 49543 50833 51678 54171 54545 54860 59469 61071 62759 63870 64959 71374 75518 78579 79000 79005 84894 87450 93741 95271 96018 97692 99355 110311 110768 112355 112686 113185 114781 117415 117502 118145 124616.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek. Kiss szerencsése nagy! Az osztályorsjáték mai húzásán a 10.000 koronás főnyereményt Kiss Károly és Társa bankháza (IV., Kossuth Lajos-utca 13.) szerencsés vevői nyerték a 20182. számú % sorsjeggyel.

Török szerencsése örök! Már ismét a szerencsés Török A. és Társa bankház r.-t. (Budapest, Szervita-tér 3. sz.) vevői nyerték a mai húzáson kihuzott legnagyobb 40.000 koronás főnyereményt a 107374. számú %, továbbá egy 10.000 koronásat a 13094. számú % sorsjeggyel.

Szerényl a magyar iparfejlesztésről. „Magyarország iparfejlesztési törekvéseit gyakran mutatják be hamis világításban a külföldnek. Ugy tüntetik fel,

mintha e törekvések nem öncélt képeznének és mintha azoknak nem gazdasági, hanem politikai céljuk lenne. Azt is állítják Magyarország iparpolitikájáról, hogy nélkülözi a szilárd alapot, mert az ország viszonyai és mindenekeft munkássága iparra nem alkalmasak. Ezekkel az állításokkal, melyeket az élet nap-nap után megczáfol, szembe kell szállani." E sorokkal igen találóan jellemzi Sztérynyi József államtitkár annak a nagyértékű könyvnek célját, amely Sugár Ottónak, a „Honi Ipar“ szerkesztőjének tollából Lipsceben jelent meg német nyelven „Die Industrialisirung Ungarns“ czim-mel. A könyv a legapróbb részletekig ismerteti a magyar gazdasági viszonyokat, az iparfejlesztés multját és eredményeit, az állami és községi kedvezmények elnyerése körüli egész eljárást és egyuttal közli a kormány iparfejlesztési programját a legközelebbi évtizedre. Az iparfejlesztési törvény, a végrehajtási utasítás, az egyes városok által nyújtott kedvezmények felsorolása által ez a könyv teljesen fel fogja világosítani az érdeklődőket arról, hogy a külföldi tőkének hogyan kell reálistan belkapcsolódni a magyar iparfejlesztésbe. Lényegesen emeli az igen hasznos mű jelentőségét az a körülmény, hogy benne Sztérynyi József államtitkár rendkívül érdekes előszót írt, mely a legerélyesebben száll szembe a külföldön elhintett ellenséges tanokkal. Szép előszavában a magyar iparfejlesztés céljairól így nyilatkozik az államtitkár: „A magyar iparfejlesztés semmiféle mellékcélzt nem követ; egyetlen, önmagában erős és félre nem magyarázható célja: Magyarország gazdasági viszonyainak megjavítása. Az egyoldalú agrár-államból a többoldalú gazdaságra való áttérés, az agrár érdekek kiegészítése ipari érdekekkel, a mezőgazdaság támogatása erős iparral, az állambiztosítási forrásainak gyarapítása és a munkásosztály számára a biztos megélhetést nyújtó munkaalkalmak szaporítása a mi célunk." A házagpótló könyvben, melynek ára 3 márká, az iparfejlesztés általános jelentőségét Gelléri Mór kir. tan. méltatja.

Erdőárverések Horvátországban. A határvidéki beruházási alap erdeiből Zágrábban tegnap hat darab erdőrészt két és negyedmillió korona becsértékben került árverés alá. A megtartott árlejtésen csak két erdőrészt talált vevőre, míg a többi négy nem kelt el. Az árverés kedvezőtlen eredményének az az oka, hogy a kikiáltási ár messze felülmulta a fa jelenlegi árát. A jövő hó közepére további négy erdőrészt közel nyolcezer darab tölgytörzs körül árlejtésre összesen két és félmillió korona értékben.

A Létraállványokat Készítő és Kölesző R.-T. október 31-én tartja második közgyűlését. A társaság, mely a múlt évben alakult 50.000 korona alaptőkével, ez évben 1771 korona 35 fillér veszteséget mutat ki.

Badacsonyi turista ut. A turisták által rendkívüli módon kedvelt Badacsonyi látogatottságát még inkább emelendő a „Balatoni Szövetség“ megkeresést intézett Zalavármegye törvényhatósági bizottságához, hogy a hegyre fölvezető és bizony meglehetősen rosszul gondozott utat a törvényhatósági közutak sorába felvegye és a hegyen bőven található kövek felhasználásával az ut mentén kőpadokat állíttasson. A törvényhatósági bizottság legutóbbi ülésében tárgyalta a kérdést és tekintettel arra, hogy a dolog igen jelentékeny költséget igényelne, elhatározta, hogy egyelőre a szóban lévő turista ut fentartási költségeire évi 600, azaz hatszáz koronával járul hozzá, ami igazán nevelésesen csekély összeg.

Magyarországi Kisbirtokos-Szövetség terjeszkedése. A Magyarországi Kisbirtokos-Szövetség legutóbb Takácsi veszprémmegyei községben tartott szervezkedő gyűlést, melyen az országos központ képviselőjében résztvett Szabó István nagyatádi országgyűlési képviselő és Hunyár László, a szövetség igazgatója. A nagygyűlésen, melyen mintegy 52 dunántúli község volt kiscgazda-küldöttekkel képviselve, megalakították a helyi szervezetet, mely immár a Magyarországi Kisbirtokos-Szövetségnek hetedik helyi egyesülete. Veszprémmegyében Szentgál és Takácsi lett így ezen kiscgazda-szervezkedésnek központja. A Takácsiban megtartott nagygyűlésen foglalkoztak az adóreform és a boritaladó eltörlése kérdésével és elhatározták, hogy ez utóbbi kérdésben teljesen magukévá teszik a Magyar Szö-lősgazdák Országos Egyesületének álláspontját. — az

általa rendezendő országos tiltakozó nagygyűlésen a Kisbirtokosok Szövetsége részéről résztvesznek. A Magyarországi Kisbirtokos-Szövetség a Károlyi-szobor leleplezésén (október 21-én) Szabó István nagyatádi orsz. képviselő, Hunyár László és Bellusi Baross Kálmán szövetségi igazgatósági tagokkal fogja magát képviseltetni és koszorút tesz le a szobor talpazatára.

A budapesti kovács és kocsigyártó ipartestület október 18-án, vasárnap délután 1/3 órakor az Erzsébet-körúti New-York-kávéház külön termében rendkívüli közgyűlést tart. Tárgysorozat: A munkaviszonyok rendezésére javaslatba hozandó szabályok feletti tárgyalás és határozathozatal, valamint egyéb ügyek.

A petroleum-ipar köréből. A Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete kötelekibe tartozó hazai ásványolajfinomító gyárak ma érkekezletet tartottak, melyen a nevezett egyesület petroleum-ipari szakosztályát alakították meg. A szakosztály elnökévé egyhangulag Szirmai Oszkár, a Kőolajfinomítógyár R.-T. igazgatója választott meg.

Kivitelünk Olaszországba. Dr. Márffy Montano Rezső min. titkár, a kereskedelemügyi miniszter római szaktudósítója, rövid tartózkodásra Budapestre érkezett. Az Olaszországba irányuló kivitel iránt érdeklődő cégeknek készséggel szolgál utmutatókkal és felvilágosításokkal, ha ez iránt e hó 17-én szombat délután 4 és 5 óra között a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatósági hivatalában (Akadémia-utca 3. II.) öt felkeresik.

Alsótarnavölgy szabályozása. Régi törekvése Tarnavölgy lakosságának, hogy végre-valahára megszabaduljon a folytonos árvíz csapásoktól. E célra alakult az Alsótarnavölgyi Víz Társulat, hogy a Tarna folyó medrét kompolitól Jászdózsáig, valamint a Tarnába torkoló mellékvizek alsó szakaszát szabályozza és a folyó völgyét a nyári árvizek elöntésétől megóvja. Az ezen cél elérésére szolgáló munkálatok létesítése azonban a vizek lefolyásának gyorsításával jár, ami a Tarna völgyének Jászdózsától lefelé a Zagyva beömléséig terjedő részén jelentékeny károsodásokat idézne elő. Ez okból a szóban forgó társulat a hatósági eljárás során arra köteleztetett, hogy a Jászdózsától a Zagyváig terjedő Tarnaszakaszon is végezzen mederbövitési munkálatokat, amelyekkel a víz kár nélküli lefolyása a Tarna alsó szakaszán is biztosítható. Minthogy azonban a társulat csupán a Jászdózsán fölüli érdekeltekből alakult, annak figyelembevételével, hogy a Tarna szabályozás egy kiterjedt és termékeny vidék kisbirtokosainak gazdasági megerősödését fogja előidézni, a földmivelségi miniszter a Jászdózsától a Zagyváig terjedő s már végrehajtott szabályozásnak 185,000 koronát tevő költségeit az államkincstár terhére elvállalta. Annnyival indokoltabb e segélyezés, mert a társulat munkálatai az egységárok időközben beállott tetemes emelkedése folytán amennyi is jóval többre kerülnek, mint amennyi azokra elő volt irányozva.

Iparossegédek szaktanfolyamai. A kereskedelmi miniszter rendelkezése a technológiai iparmuzeumban az 1908—1909. évi téli időszak alatt iparossegédek részére több iparos-szaktanfolyamot rendeznek. A tanfolyamok rendje a következő: 1. Üzleti fogalmazás, november, december és január hónapokban, hetenként két este 7—9-ig (kedd, csütörtök). Tandij egy korona. 2. Ipari számvetés és mérten, január és február hónapokban, hetenként két este 7—9-ig (kedd, csütörtök). Tandij 2 korona. 3. Szerkesztő és ábrázoló mérten elemi, kiváló tekintettel ezek ipari alkalmazására, november 4-től márczius 15-ig, heti két este 8—9-ig és egy délelőtt 9—10-ig (hétfő, szerda, vasárnap délelőtt). Tandij 3 korona. 4. Szabadkézi rajzolás ipari alkalmazással, november 4-től márczius 15-ig. Heti két este 7—9-ig (hétfő, szerda) és vasárnap délelőtt 9—12-ig. Tandij 3 korona. Ez a négy tanfolyam a Wesselényi-utca 38. szám alatti székelyvárosi polgári fiúiskolában lesz megtartva. A beiratásokat október 21. és 22-én este 6—8-ig és 25-én, vasárnap délelőtt 9—12-ig a Technológiai Iparmuzem irodájában (VIII., József-körút 6. I. emelet 2.) lehet eszközölni. További tanfolyamok: 5. Kádáripari szakrajzolás tanfolyam, november 3-tól márczius hó végéig, heti két este (kedd, szerda) 7—9-ig és vasárnap délelőtt 9—12-ig. A tanfolyam a Práter-utcai polgári fiúiskolában lesz megtartva. Tandij 3 korona. Beiratkozás október 25-én, délelőtt

9—12-ig és 26-án este 6—8-ig a Technológiai Iparmuzem igazgatósági irodájában. 6. Könyvviteltan czipészeknek november 4-től december 13-ig, hétfő, szerda és péntek este 7—9-ig és vasárnap délelőtt 10—12-ig (József-körút 6.). Tandij 2 korona. 7. Czipészipari szakrajz segédek számára, november 3-tól kezdve 1909. január 15-ig, hétfőn és csütörtökön délután 5—7-ig, kedden, szerdán és pénteken 7—9-ig (József-körút 6.). Tandij 2 korona. 8. Gépiakatosoknak való szakrajz tanfolyam, november 3-tól márczius végéig, hétfőn, kedden és pénteken este 7—9-ig. Tandij 3 kor. A tanfolyamot a Szemere-utcai elemi iskolában tartják meg. Az utóbbi három tanfolyamra a beírás október 27., 28. és 29-én este 6—8-ig lesz a Technológiai Iparmuzem irodájában.

A dunántúli állatállomány veszedelme. Az ország dunántúli részében nagy veszedelem fenyegeti az állatállományt, amely veszedelem elhárítása nem tűr halasztást. Arról van ugyanis szó, hogy a Dunántúl legutóbbi időkben megtartott állatvásárokon olasz marhakereskedők összevásárolták a fiatal jószágot. A takarmányhiány következtében olcsón vesznek s eddig mintegy kilenczvenezer darab fiatal jószágot vittek s vittek Felső-Olaszországba, ahol az idén bő takarmánytermés volt. A hazai állatállománynak ilyen nagymérvű apasztása nem lehet közömbös amaz illetékes körök előtt, ahol az állattenyésztés fellendítésére évről-évre fokozottabb gondot fordítanak. Az Olaszországba szánt állatállomány kivitelét megkönnyíti az az állategészségügyi egyezmény, amely Magyarország és Olaszország között fennáll. Ennek az egyezménynek a rendelkezései értelmében olyan községekben, ahol 40 napig megfigyelés alatt volt az állat, szabad kivinni a jószágot. Amde az a hatóság, amely a járlatokat kiállítja, nem éppen nagy szigorúsággal vizsgálja, hogy csakugyan 40 napig állott-e megfigyelés alatt a jószág, hanem derűre-borura állítja ki a járlatot s ilyen módon felelte megkönnyíti, különösen az olasz vevőknek a vételt, akik ezt a kedvező körülményt tőlük telhetőleg kihasználják. Az állatállomány ilyen nagy mértékben való kivitelét csak úgy lehet megakadályozni, ha az illetékes községeket utasítják, hogy a járlatok kiállítása körül több szigorúságot és kevesebb könnyelműséget tanúsítsanak. Erre az utasításra s az utasítás pontos végrehajtására nagy szükség van, mert különben nem lehet megakadályozni, hogy a hazai állatállomány nagyrésze a tenyésztők kárára — külföldre és különösen Olaszországba ne kerüljön.

Az állami vasművek gyártmányainak eladása. Az ily czímen több lapban megjelent közleményre vonatkozólag illetékes helyről azt a felvilágosítást nyertük, hogy az állami vasművek igazgatósága csak a kereskedelmi vas- és aczélárakra nézve a Juhos és Társa céggel fennállott szerződését bontotta fel és csupán eme czikkeket eladását fogja ezentúl közvetlenül eszközölni. Az állami gépgyár mezőgazdasági gép gyártmányainak eladását, úgy mint eddig, ezentúl is a Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigynöksége: a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság végzi az állami vasművekkel csak a közelmúltban megújított hosszú lejáratu szerződése alapján.

Orosz és török kölcsönök. A párisi piac legvitatottabb kérdése most az, hogy az új 1500 millió frankos orosz kölcsön kötvényei még ezen az őszön kibocsáthatók lesznek-e. A zavaros tőzsdei viszonyokból itélve a többség azt a nézetet vallja, hogy a kölcsön végrehajtására tavasz előtt nincs kilátás. Törökország szintén kölcsön kihocsájtását tervezi, amelynél a nagyhatalmak támogatására számít. Ez volna a komplikáció, amelyet Bulgáriáért és Boszniáért Törökország kapna. Az egyes nagyhatalmaknak, amelyek között az osztrák-magyar monarchia is helyet foglalna, garanciát kellene vállalniok a kölcsön reájuk eső részéért.

Takarmányhiány enyhítése. Darányi földmivelségi miniszter most tette közzé a vármegyei gazdasági egyesületek, gazdasági tudósítók, közigazdasági előadók és m. kir. állattenyésztési felügyelőségek, valamint nevezettek utján felkért magánosok által folyó évi szept. 29-től bezárólag okt. 3-ig bejelentett és a még az ország területén található eladásra szánt szalás takarmányok folytatólagos (III. számú) kimutatását. A kimutatás szerint az ország némely vidékein még mindig elég nagy beszereshető takarmánykészlettel rendelkeznek. A kimutatáshoz melléklet gyanánt csatolva van a számos lapok fejrovatainak horvát, német, oláh, rutén szerb és

tót nyelvű fordítása. A fordítások szelvényenkint szétválaszthatók és a megfelelő rovatok fölé illesztve, módot nyujt az említett idegen nyelvűeknek is arra, hogy az adatokat megértve, felhasználhassák.

Új árvízvédelmi munkálatok. Szolnok városának újabb árvízvédelmi munkálatokra van szüksége. E célra már az 1904. évi XIV. t.-cz. 60,000 korona államsegélyt nyujtott a városnak, mindazonáltal e törvény megalkotása óta a város védelmére vonatkozó tanulmányok befejeztetvén, a kidolgozott részletes tervek szerint a város biztosítására szükséges munkálatok költségszüksége mintegy 298,000 koronával számítható. Tekintettel már most arra a körülményre, hogy a város pótdadója a 120%-ot is meghaladja és a város teherbíró képessége a vízvezetési, csatornázási és egyéb közművekre hozott több millióra rugó áldozatokkal már teljesen kimerült, a város újabb árvízvédelmi segélyvel fordul a minisztériumhoz, mely a város biztosításához fűződő közgazdasági érdekre való figyelemmel az említett 60,000 korona segélyen felül újabb 200,000 korona segély nyujtását hozta a törvényhozásnak javaslatba, mely összeg 10 évi egyenlő részletben lenne a városnak kifizetendő.

A m. kir. postatakarékpénztár 1908. év szeptember havában. A takaréközletben 95,741 tételben elhelyezett 5,186,658 korona 26 fillér, 50,754 tételben visszafizettetett 5,157,415 korona 82 fillér s így a betétek összege 29,242 korona 44 fillérrel haladt a visszafizetések összegét. A betétek állománya ez üzletágban 1908. szeptember hó végén 90,413,107 korona 97 fillér. A betevők száma e hóban 2356-~~at~~ gyarapodott s összes számuk e hó végén 679,154. A cheque- és clearing-üzletben 877,465 tételben elhelyezett 263,871,649 korona és 58 fillér s 137,237 tételben visszafizettetett 260,405,232 korona 60 fillér, ennél fogva a betétek összege 3,466,416 korona 98 fillérrel multa felül a visszafizetések összegét. A betétek állománya ez üzletágban 1908. szeptember hó végén 63,181,174 korona 66 fillér. A csekk-számlatulajdonosok száma e hóban 109-el növekedett s a fennálló csekk-számlák száma e hó végén 17,169. A m. kir. postatakarékpénztár havi összforgalma a két üzletágban 1,161,197 tétel s 534,620,956 korona 26 fillér, teljes betétálladéka pedig a hó végén 153,594,282 korona 63 fillér. Az értékpapír-üzletben 1908. szeptember hó végeig kiállított 4289 járadék-könyvecske, melyekre összesen 15,762,686 korona névértékű értékpapír van az intézetnél elhelyezve.

A berlini nemzetközi sörárpa és komlókiállítás. A berlini sörárpa és komlókiállítást október hó 10-én nyitotta meg ünnepélyesen dr. Bethmann-Hollweg belügyi államtitkár. A megnyitáson részt vett Arnim-Kriewen porosz földmivelségi miniszter is. Az idegen államok kiállításai közül az államtitkár és nagyszámu előkelőségek álló kísérete első sorban a magyar pavillont látogatták meg, ahol a kiállítást rendező Országos Magyar Gazdasági Egyesület kebeléből alakult országos bizottság nevében dr. Roditzky Jenő fogadta őket és bemutatta Csereháty Sándort mint a bizottság elnökét és Krolóp Hugót mint a kiállítás rendezőjét. A magyar kiállítás ugy beltartalmi érték, mint szakszerű rendezés szempontjából is dicséretre vált a rendezőknek és dicsőségére a magyar termelőknek, melyek anyagi eredményei rövid idő alatt előreláthatólag mutatkoznifognak. Árpatermelőink közül 10 nyert első díjat, 22 másodikat és harmadik díjat. A komlókiállítások közül első díjat 4; második díjat 8; harmadik díjat 20 kapott. Ezzel szemben az osztrákok aránylag sokkal több termelő helyről kevesebb díjat nyertek, mely körülmény a magyar kiállítás győzelmét jelenti.

Halászlátársulatok köréből. A Pozsonyvármegyei Kisdunai Halászlátársulat évi rendes közgyűlésén Bognár Gergely elnök köszönettel emlékeztet meg a földmivelségi miniszter anyagi támogatásáról, nevezetesen, hogy halászlátára 1,250,000 drb fogassüllőkrát, 1.5 mm. törpe harsaivaudékat adományozott. Tisztulítás során elnök Bognár Gergelyt, alelnökké Knau Antal, igazgatóvá Paulovits Jánost választották.

A fogaras-brassói vasutvonal megnyitása. A fogaras-brassói vasutvonal október hónap 30-án fog véglegesen átadni a közforgalomnak. A vonal megnyitását mindezeideg a Homoródvölgy melletti vasbeton viadukt késleltette, melyet csak mostanra tudott elkészíteni a vasutépítő cég. Az új vonalon a következő állomások lesznek: Brassóbertalan, Vi-

dombák, Feketehalom, Szunyogszék, Mledány, Homoródvölgy, Ujsinka, Vád, Sárkány, Sárkánytanya, Mundra, Fogaras. Az ünnepélyes megnyitáson — ha valami váratlan akadály közbe nem jön — Szerényi József kereskedelemügyi államtitkár is jelen lesz.

A magyar keleti kereskedelem érdekében. A Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Országos Egyesülete folyó hó 17-én és 18-án évi rendes közgyűlést tartja még Debreczenben. Ez a gyűlés arról lesz nevezetesen, hogy országos érdekű eszméről fognak behatóan tárgyalni: a keleti magyar kereskedelemről. A kereskedelmi iskolai tanárok eme mozgalmát csak helyeselni lehet. Itt az idő, hogy ezt a százszentdős magyar tervet végre a gyakorlati életben is megvalósítsuk. A program pontjai közül kiemeljük dr. Kunos Ignác „Kereskedelmi szakoktatásunk és az új Törökország”, továbbá Sassi Nagy Lajos „A török alkalmán s közgazdaságunk jövője Keleten” című előadását.

Finn ipariskola szegedi mintára. A finn országos kormány ez év tavaszán kiküldötte Viljanen V. M. mérnök, ipariskolai igazgatót a magyar iparoktatási intézetek tanulmányozására. Az ő jelentése alapján az ottani kormány elhatározta, hogy Tammenforsban a szegedi felső ipariskolához hasonló intézetet létesít. Viljanen igazgató ennek folytán levélben a szegedi felső ipariskolai igazgatóságához fordult az erre vonatkozó tervezet és a közelebbi adatok megküldése végett.

A G. E. O. Sz. évkönyve. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének évkönyve most hagyta el a sajtót Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő, a szövetség titkáriának szerkesztésében. A 333 oldalra terjedő vaskos évkönyv részletesen beszámol az ország területén működő és a szövetségbe tömörült gazdasági egyesületek, valamint a szövetséghez tartozó egyéb gazdasági szervezetek múlt évi működéséről. Tekintélyes helyet foglal el az évkönyvben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, mint a szövetség központja múlt évi működésének ismertetése, majd a szövetségbe tömörült gazdasági szervezetek címjegyzékét tartalmazza. Érdekes a szövetségi tagok vagyonának az évkönyvben feltüntetett kimutatásai, mely szerint a szövetségbe tömörült a) országos egyesületek 1,383,630 korona, b) törvényhatósági egyesületek 2,391,625 korona, c) a szövetséghez tartozó mezőgazdasági üzleti vállalatok vagyonértéke pedig 5,468,195 korona értéket képvisel. A szövetséges egyesületek vagyonértéke tehát összesen majdnem 10 millió korona értéknek felel meg. Érdekes továbbá a szövetségbe tömörült szervezetek taglétszámának kimutatása is, mely szerint a G. E. O. Sz. a csatlakozott testületek révén 138,396 egyénből álló létszámot képvisel a legutóbbi kimutatások szerint. Az évkönyv végül tisztukara, segéd- és szolgálati személyzetének névsorát, függelékül az összes csatlakozott taggyesületek elnökségének névsorát tartalmazza.

Heti lóvásár. Mai napon a Tattersall telepén megtartott heti lóvásárra felhajtottak: 293 drb I. osztályú lovat, 427 drb II. osztályú lovat. Összesen 720 darabot. Ebből eladott 360 drb ló. A székesszék város 33 vágólovat vásárolt 72—105 korona között váltakozó áron.

Menetrend változás. Az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság közhírré teszi, hogy a Belgrád—Dubrovicza közötti vegyes szolgálatu hajójáratok f. hó 15-étől a következő menetrenddel közlekednek. Indulás Belgrádból Dubroviczára minden csütörtökön, szombaton, hétfőn délután 2 órakor. Indulás Dubroviczáról, Belgrádba minden pénteken, vasárnapon, kedden délelőtt 8 órakor.

Beszüntetett hajózás. A Dunagőzhajózási társaság közhírré teszi, hogy a Tiflis és Zimony közötti helyi hajójáratakat 1908. október hó 18-ával bezárólag a f. évre mindkét irányban beszünteti.

Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság gőzösei közül szerdán a „Széchenyi” Fiuméből Bordeauxba és Rouenba, az „Andrássy” Valencziából Fiuméba, a „Tisza” Marseilléből Fiuméba, a „Szent László” Fiuméből Marseilleba indult, a „Balaton” Londonból Fiuméba érkezett.

Felölös szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPENZERT félárban:
rubrikálhatik minden ember finoman és elegánsan
Az ország-
Zelinger Samu elsőrangú
szabó mestere

Vérszegénység

ellensúlyozásául tessék SCOTT-féle Emulsiót használni, a mely a vért gazdagítja és a test husát szilárdá és egészségessé teszi.

A Scott-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmelembe venni.

egyaránt hatásos fiatalnak és öregnek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Próbálják meg

és meg fognak erről győződni, mint ahogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, október 15.

A készáru-piaczon kifejezetten lanya volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak és különösen arra sehogysem voltak rávehetők, hogy legalább tegnapi árat fizessenek. Mivel másrészt az eladók sem nagyon erőltették a dolgot, korlátozott maradt a forgalom, melynek folyamán mindössze alig 7000 mm. buza kelt el, a tegnapiaknál 20 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ára 24.60 korona volt 78.5 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 23 korona, 78 kilós pestvidéki, üszkös búzáért. A határidőpiaczon a mai üzlet a borult időre való tekintettel mindjárt a megnyitáskor kedvtelenül és a tegnapi zárlatnál csekélységgel alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán erősen forszírozott véleményes eladásokra, ami igen sürgős kínálatot idézett elő, erősen lanyhult az irányzat és meglehetősen csökkentek az árfolyamok. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza harmincznyolcz fillérrel, az áprilisi buza huszonnyolcz fillérrel, az októberi rozs negyven fillérrel, az áprilisi rozs harmincznyolcz fillérrel, az októberi zab harminczkét fillérrel, az áprilisi zab huszonhat fillérrel, a májusi tengeri csak négy fillérrel csökkent.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	23.65—23.90	79	24.05—24.55
"	76	23.65—23.90	80	24.25—24.70
"	77	23.65—24.05	81	24.35—24.85
"	78	23.85—24.20	82	—
Fehérmegyeri új	75	—	79	23.85—23.40
"	76	23.25—23.70	80	23.95—24.40
"	77	23.55—23.85	81	—
"	78	23.65—24.05	82	—
Pestvidéki új	74	—	78	23.65—24.05
"	75	—	79	23.85—24.30
"	76	23.25—23.75	80	24.05—24.40
"	77	23.55—23.85	81	—
Bánsági új	74	—	78	23.85—24.20
"	75	—	79	24.05—24.50
"	76	23.35—23.90	80	24.15—24.70
"	77	23.75—24.05	81	24.35—24.85
Bácskai új	74	—	78	23.85—24.20
"	75	—	79	24.05—24.55
"	76	23.35—23.90	80	23.15—24.70
"	77	23.75—24.05	81	—
Rozs I.-rendű új	—	—	—	19.55—19.70
" középminőségű új	—	—	—	19.35—19.50
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	15.85—16.00
" II.-rendű	—	—	—	15.50—15.75
Köles	—	—	—	12.00—13.00
Zab I.-rendű	—	—	—	16.65—16.95
" II.-rendű	—	—	—	16.55—17.05
Tengeri belföldi új	—	—	—	17.70—18.50
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raklókban vásárolt 3—6 méteres legujabb divatu mintá gyanjuszövetekből mérték szerint készítek: finom öltönyt... 21 frtért nagyon finom prima öltönyt 26

A készáru piaczon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 78.5 kg. 24.20 korona, 500 mm. 78 kg. 24.60 korona, 600 mm. 78 kg. 24.60 korona, 500 mm. 78 kg. 24.60 korona, 400 mm. 78 kg. 23.80 korona.
Pestvidéki: 100 m. 79 kg. 24.40 koirona, 300 mm. 78.5 kg. 24.25 korona, 300 mm. 80.5 kg. 24 korona, 300 mm. 78.5 kg. 23.90 korona, 100 mm. 78 kg. 24.40 korona, 100 mm. 78 kg. 23.80 korona, 100 mm. 78 kg. 23.80 korona, 100 mm. 78 kg. 23 korona, 100 mm. 78 kg. 23 korona, 300 mm. 78 kg. 23.80 korona, 200 mm. 78.5 kg. 24 korona.
Fehérmegyeri: 100 mm. 77 kg. 23.60 korona, 100 mm. 77 kg. 23.60 korona, 100 mm. 76 kg. 23.40 korona.
Raktári: 1400 mm. 78.8 kg. 24.50 korona, 450 mm. 79.5 kg. 24.50 korona.
Rozs. 100 mm. 19.30 korona, 500 mm. 19.40 korona, 400 mm. 19.35 korona, 500 mm. 19.30 korona kpl. mellett.
Arpa. 200 mm. 15.80 korona készpénz fizetés
Zab. 16.80 korona.
Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

A határidőpiaczon köttetett:

Délelőtt:
Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. októberre 12.—, 11.99, 12.02, 11.87.
Buza 1909. áprilisa 12.13, 12.14, 12.—.
Rozs 1908. októberre 9.73, 9.71, 9.64.
Rozs 1909. áprilisa 10.14, 10.16, 9.99.
Zab 1908. októberre 8.25, 8.26.
Zab 1909. áprilisa 8.48, 8.50, 8.44.
Tengeri 1909 májusra 7.42, 7.43, 7.40.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1908. októberi buza	11.85—11.86
1909. áprilisi buza	12.—12.01
1908. októberi rozs	9.65—9.66
1909. áprilisi rozs	9.97—9.98
1908. októberi zab	8.18—8.19
1909. áprilisi zab	8.44—8.45
1909. májusi tengeri	7.42—7.43

Budapesti gabonaforgalom.

1908. október 13-ától október 14-ig.

	Erkezett	Elszállított
Buza	21340	—
Rozs	1774	—
Arpa	2683	100
Zab	683	—
Tengeri	454	960
Liszt	424	20702
Korpa	—	1374

Értéktözsde.

Daczára a szilárd külföldi jegyzéseknek, a spekuláció tartózkodó volt a mai előtőzsdén. Az értékek árfolyamai csekély ingadozások után tartott irányzattal zárultak. A forgalom szűk korlátok között mozgott. A déli tőzsdén — mivel a berlini jelentés nem buzdított — az irányzat tovább nyugodt volt és a forgalomba került értékek árfolyamai korlátozott üzlet mellett némileg lemorzsolódtak. A készáru-piaczon a Magyar villamosági és a Magyar hadfelszerelési részvényekben volt néhány kötés változatlan árfolyamok mellett. A járadékpiac üzletelen.

Előtőzsde.

Előtőzsde tartózkodó.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 633.25—634.50. Magyar hitelrészvény 741.75 Osztrák-magyar államvasut 633.25 Rimamurányi vasút 560.— Jelzálogbank 429.—429.50. Magyar koronajáradék 92.20—92.25. Beocsini cementgyár 588.—590.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde nyugodt.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 633.50—632.25. Rimamurányi vasút 559.75—559.—. Magyar leszámítoló bank 479.—. Jelzálogbank 429.25—428.25. Közüti vaspálya 550.50—551.—. Hazai bank 279.50—280.—. Magyar villamosági r.-t. 293.—299.—. Magyar hadfelszerelési gyár r.-t. 236.—. Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy 8.10. Olasz vöröskereszt sorsjegy felülb. 42.—.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitel részvényekért holnapra 4—5 K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. október hó végére 18—20 K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén üzletelen volt az irányzat. Kötettek: Osztrák hitel 633.50—633.25. Végül: Osztrák hitelrészvény 633.25.

Magyar... 21—26 frt

Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6. az emeleti termekben. Muzem-körút és Kossuth Lajos-utca sarok mellett.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, október 15. (Saját tudósítónk távirata.)
A borus időjárás esőt ígér s ez már elég volt ahhoz, hogy gabonaneműekben az irányzat bágyadt legyen, de csak annyiban, hogy buza és rozs 5 fillérrel hanyatlott, mivel azonban a konzum tartózkodott minden vásárlástól, jelentékenyebb üzlet nem fejlődhetett ki. Egyébként is nagyon csendes volt a forgalom. Zab szintén 5 fillért veszített, tengeri ellenben változatlan áron maradt. Nagyon csekély volt az üzlet árpában is, noha az érdeklődés növekedett. E czikk ára és irányzata változatlanul szilárd. A mértékadó külföldi piacokról nyugodt irányzatot és alig változott árakat jelentettek.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.55 - 12.95 korona, marosi 12.35 - 12.75 kor., bánáti 12.35 - 12.75 korona, tótfelvidéki — korona, mosoni 12.05 - 12.35 korona, új déli vasúti 12.05 - 12.35, marchfeldi 11.75 - 12.20 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 10. - 10.20 korona, csepeli 9.95 - 10.15 kor., pestmegyei 10.15 - 10.30, déli vasúti 9.95 - 10.20 korona, különféle magyar 9.95 - 10.20 kor., osztrák 10.05 - 10.25 korona.

Arpa: morvaországi 9.20 - 10.60 kor., marchfeldi 8.70 - 9.30 kor., bécsvidéki 9. - 9.70 kor., tótfelvidéki 7.90 - 10. - kor., csepeli — kor., győri — kor., déli vasúti 8.40 - 9.65 kor., tiszavidéki 7.60 - 8.50 kor., északmagyarországi 7.60 - 9.40 kor., középduinai állomások 8.30 - 9. - korona.

Magyar tengeri: régi 9.20 - 9.35, új — korona, cinquantin 10. - 10.20, új — korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.45 - 9.15 kor., közepes — kor., elsőrendű — kor., válogatott 9.05 - 9.25 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai — korona.

BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, október 15. A politikai helyzet kedvezőbb megítélése és a szilárd külföldi jelentések folytán a mai előtőzsde is barátságos irányzattal indult. Tekintettel azonban arra, hogy Csehországban ismét kiélesedett a helyzet, a spekuláció tartózkodó álláspontra helyezkedett és csak egyes értékek voltak élénkebbek. Ezek közt alpesi bányarészvény, Skoda-féle részvények és a württembergi tölténygyár részvényei, melyek egy nagyobb spanyol rendelés hírére emelkedtek. A többi értékek irányzata nyugodt volt. Az előtőzsde irányzata zárlatig barátságos maradt. A déli tőzsdén a tartós üzleti csend hatása alatt a vezető értékek árfolyama hanyatlásnak indult, mert Berlnből gyengébb irányzatot jelentettek.

11 órák: zárulnak

Osztrák hitel. 632.25, Magyar hitel. 743. - Länderbank 433.50, Államvasút 687.75 - Elbavölgyi vasút - , Déli vasút 120. - Alpesi bányarészvény 659.25, Rimamurányi 559. - Májusi járadék 95.80, Magyar koronajár. 92.25 Orosz érték - , Török sorsjegy 179.75, Német márka 117.48.

1 órák jegyoztek:

Osztrák hitel 632.25, Magyar hitel 742. - Länderbank 433. - Unio-bank 544. - Államvasút 687.25, Anglo-bank - , Bankverein - , Déli vasút 120. - Gözhajó - , Alpesi bányarészvény 658. - Májusi járadék 95.80, Magyar koronajár. 92.25, Török sorsjegy 179.50, Német márka 117.48, Elbavölgyi vasút - , Rimamurányi 558. - Orosz járadék - , Keleti vasutak - , Skoda - , Magyar jelz. - , Kárpáti petroleum - .

Bécs, október 15. (Osztrák értékek zárlata) 4-2 százalékos papír-járadék 95.85, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.90, 1860-as sorsjegy 151.75, Osztrák hitelsorsjegy 471. - Angol osztrák bankrészvény 293.40, Bécsi Bankverein 514.25, Osztrák-magyar bank 1739. - Déli vasút 119.10 Dunagözhajózási társ. 990. - Dohány rész. 371. - Cs. k. arany (vert) 11.31 Német bankv. 117.42 Osztr. Lloyd 416. - 4.2 száz. ezüst. jár 95.85 - 98.90, Osztr. koronajár. 96. - , 1864-es sorsjegy 261.25, Osztrák hitelintézeti részvény 632.25, Union-Bank 542. - Osztrák Länderbank 433.10, Osztrák-magyar államvasút 68.695, Elbavölgyi vasút 447.25, Alpesi részvény 657. - , 20 frankos 19.13, Londoni váltóár 239.65, Lipótkohó 426. - , Töröksorsjegy 179.45. Tartott.

Bécs, október 15. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.80, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 140.50, Magyar hitelbank részvény 741.25, Magyar leszámitoló és váltó részvény 480. - , Rimamurányi 558.50, Magyar cukoripar 1783, Adria hajózási részvénytársaság 393.50, Magyar koronajár. 92.30, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 92.50, Magyar nyer.-k. sorsjegy 184.50, Kassa-Oderbergi vasutársaság - , Magyar jelz. bank 426. - , Magyar keresk. bank - . -

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Berlin, október 15. (Tőzsdejelentés.) Megnyitáskor a spekuláció ma is igen tartózkodó volt és az árfolyamok az üzleti csend nyomása alatt az egész vonalon engedtek. Miután azonban csak igen kevés érték volt forgalomban, a csökkenések szűk korlátok között maradtak. Bányarészeket, amelyek a százalék törtrésznyire engedtek, a német vaspiac kedvezőtlen helyzete is hátrányosan befolyásolta. Amerikai vasutak, amelyek eleinte realizációk alatt szenvedtek, később ismét javultak. Szintugy keleti vasutak, amelyek kezdetben egy százalékot veszítettek. Keresettek voltak olasz vasutak is. Járadékokat londoni jelentések kedvezően befolyásoltak. A 3%-os birodalmi kölcsön 0.20%-ot nyert. Bankok tulajdonrészét gyengülésre hajlottak, szintugy realizációkra villamossági részvények, míg gözhajós részvények tartottak voltak. A tőzsde vége felé kohóértékek újból engedtek, míg a többi piacon nyugodt üzlet mellett a változások lényegtelenek voltak. Zárlat felé villamossági részvények és bányarészek valamennyire javultak. A zárlat nyugodt volt. A készpénz-piac iparértékei többnyire szilárdak voltak. Magánleszámitolási kamatláb 3%, napi pénz 2 1/2% - 2%.

Zárlatok jegyeztetik: 4-2 százalékos papírjádék - , 4 százalékos osztrák aranyjádék 97.80, osztrák hitelrészvény 199. - , Déli vasút 22.50, orosz bankjegyek 214.50, 4 százalékos új orosz kölcsön - , Disconto Commandit 177.10, Dinamit-truszt 158.60, Harpeni 200.70, Unifikált török járadék 90.75, 4-2 százalékos ezüst-járadék - , 4 százalékos magyar aranyjádék 99.50, Magyar koronajádék 92.40, Osztrák-magyar államvasút 147.20, Bécsi váltóár 85.05, Olasz járadék - , Alt. villamossági Edison 224.80, Gelsenkircheni 188.40, Laurakohó 200.10. Nyugodt.

Frankfurt, (Zárlat.) október 15. 4-2 százalékos papírjádék - , 4 százalékos osztrák aranyjádék 97.85, 4 százalékos magyar aranyjádék - , Osztrák hitelintézeti részvény 198.90, Osztrák-magyar államvasút 147.30, Északnyugati vasút - , Bustiehradi vasút - , Londoni váltóár 203.95, Bécsi Bankverein 140.25, Villamos részvény 144.70, 3 százalékos magy. aranykölcsön 75.50, 4-2 százalékos ezüstjádék 98.15, Osztrák koronajádék 92.40, Magyar koronajádék - , Osztrák-magyar bank 124.50, Déli vasút részvény 22.60, Elbavölgyi vasút - , Bécsi váltóár 85.02, Párisi váltóár 813.16, Union bankrészvény - , Alpesi bányarészvény - . Nyugodt.

Bambura, (Zárlat.) október 15. 4-2 százalékos ezüstjádék 98.70, 1860. sorsjegy 154. - , Déli vasút 22.40, 4 százalékos aranyjádék 97.40, Osztrák hitelrészvény 199. - , Osztrák-magyar államvasút 147. - , Olasz járadék 103.40, 4 százalékos Magyar aranyjádék 92.25. Nyugodt.

London, október 15. Angol consol 84 1/16.
Páris, okt. 15. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.42, Osztr. aranyjádék 97.10 Magyar aranyjádék 93.50, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 479. - , 4 százalékos Olasz járadék 103.74, Déli vasút elsőbbségi kötv. 287. - , 5 százalékos marokkói járadék 512. - , 4 százalékos 1890. Román kölcsön - , 4 százalékos Kons. amort. román járadék 87.55, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. - , 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.15, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 519. - , 4 száz. Szerb járadék 1907. - , 4 százalékos spanyol járadék 95.22, 4 százalékos unifikált török jár. - , Török sorsjegy 169. - , Török dohányrészvény 416. - , Osztrák föld-hitelintézet 1115. - , Osztr. Länderbank 476. - , Magyar jelzálogbank - , Banque de Paris 1495, Banque Ottomane 706. - , Osztr. magyar államvasút - , Déli vasút 127. - , Meridional vasút 651, Keleti vasutak - , Waggon Lits - , Hartmann gépgyár 575. - , Rio Tinto 16.89, Sucrerie d'Egypte 35. - , Tula 268. - , Thomson Houston - , Urükányi

köszén 168, Chartered 24.75, De Beers 340. - , East Rand 110.50, Jagersfontein 108. - , Transvaal Consols - , Transvaal Land Company - , Váltó Amsterdamra (rövid) 208.27, Váltó német piacokra (rövid) 122.93, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 1/8, Olasz aranyváltó (rövid) 1/8, Váltó Svájcra (rövid) 1/8, Csek Londonra 251.90, Magánkamatláb 2 1/8, Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vágómarhavasár.

Budapest, október 15-én. (Braun József és fia jelentése az „Egyetértés“ részére.) Felhajtott: 3178 darab vágómarha és pedig 1788 darab magyar és tarka ökör, 835 darab magyar és tarka tehén, 117 darab bosnyák ökör, 22 darab bosnyák tehén, 198 darab magyar és tarka bika, 4 darab bosnyák bika, 118 darab magyar bivaly és 58 drb növendékmarha, - darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsánként élőszuliban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 72. - 82. - koronáig, kivételesen 88. - - koronáig, középminőségű 60. - 70. - koronáig, silány minőségű 48. - 58. - K.-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőségű 76 - 86 koronáig, kivételesen - - K. középminőségű 64 - 76 koronáig, silány 50. - 62. - koronáig. Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 60. - 64. - kor.-ig, középminőségű - - kor.-ig, silány 48. - 58. - koronáig. Magyar tehén legjobb minőségű 40. - 46. - koronáig, kivételesen - - koronáig, közép minőségű - - koronáig, silányabb minőségű - - koronáig. Tarkatehén legjobb minőségű 42. - 68. - koronáig, kivételesen - - koronáig, közép minőségű - - koronáig, silányabb minőségű 56. - 70. - koronáig, kivételesen - - koronáig, közép minőségű - - koronáig, silányabb minőség 40. - 54. - koronáig. Bivaly legjobb minőségű 32. - 42. - koronáig, kivételesen - - koronáig, közép minőségű - - koronáig, silányabb minőségű - - koronáig. Kicsontozni való marha 24. - 40. - koronáig. Boszniai ökör legjobb minőségű 50. - 60. - koronáig, közép minőségű - - koronáig, silányabb minőségű 44. - 48. - koronáig. Növendékmarha 40. - 60. - koronáig. Mind 100 kilónként élőszuliban.

A felhajtás 900 darabbal volt nagyobb mint a múlt héten, ennél fogva az irányzat lanyha volt s az árak általánosságban 2 koronával métermázsánként csökkentek. Csupán konzerv czélokra alkalmas vágómarháért mulatkozott nagyobb kereslet és dacára a nagyobb felhajtásnak, könnyen volt eladható.

Budapesti szurómarhavasár.

Budapest, október 15. Felhajtott: 563 drb élő borju (közte - rugott), - drb leölt borju, - drb növendékmarha, - drb élő bárány, - drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 80 - 92 fillér, kivételesen 26 - - fillér; középminőségű élő borjukért 70 - 78 fillér; leölt borjukért - - fillér; silány és rugott borjukért 36 - 58 fillér, növendékmarháért - - fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért - - korona, leölt bárányokért - - korona páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak 4 - 6 fillérrel kgr.-kint csökkentek.

Bécsi szurómarhavasár.

St.-Marx, október 15-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra fölhoztak: 5264 darab borjut, 2405 darab fiatal sertést, 1361 levágott sertést, 736 darab levágott juhot, 112 darab élő juhot, - darab bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borju 72 - 90 fillér; elsőrendű 92 - 112 fillér; legjele 116 - 132 fillér; élő borju 64 - 88 fillér; legelsőrendű 90 - 104 fillér; élő hussertés 88 - 120 fillér; élő hizott sertés - - fillér; levágott nehéz sertés 108 - 132 fillér; levágott hizott sertés 124 - 128 fillér; könnyű sertés 136 - 140 fillér; elsőrendű süldő 108 - 132 fillér; levágott juh 64 - 92 fillér; bárány 18 - 36 korona páronként.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, okt. 15. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 136 darab sertés, 66 darab süldő, 2 darab

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hozzájárta valódi áldás gyomorbajszók-nak és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-8 óra alatt tel. jason rondba hozza. Kis üveg 40 fillér. Nagy üveg 60 fillér.

malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1755 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1951 darab sertés, 66 darab süldő, 2 darab malacz. Eladatott 1432 darab sertés, 41 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 519 drb sertés, 24 darab süldő, 2 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül életsúlyban 96-102 fillér, életsúlylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 94-96 fillér, életsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 102 — 104 fillérig, életsúlylevonással 118-128 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, életsúlylevonással 116-130 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, életsúlylevonással 120-130 fillér. Huszsértés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140-300 kgr.-ig. Belföldi süldő 104-112 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősúlyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 15. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a vezetés alatt álló minisztérium segédhivatala tisztai létszámában Vörös István irodasegéd-tisztet irodatisztá, Lakatos István okleveles tanítót a szótári állami elemi népiskolához rendes tanítót, Kertész József bakaresti ref. felekezeti iskolai tanítót a kolozsvári állami elemi népiskolához rendes tanítót, Kiss Antal okleveles tanítót az újszentannai állami elemi népiskolához rendes tanítót, Keller Erzsébet okleveles kisdedóvónót a nagybajomi állami kisdedóvóhoz kisdedóvónót; a földmívelésügyi miniszter Jancsó Sándor okleveles állatorvost ideiglenes minőségű állatorvosgyakornokká; a varasdi-pénzügyigazgatóság Marinkovics János díjtalan adóhivatali gyakornokot segélydíjas adóhivatali gyakornokká a varasdi adóhivatalhoz és Kovácsics Illést, aki tanítóképzézdét végzett, díjtalan adóhivatali gyakornokká a varasdi adóhivatalhoz nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Neubauer János gádorosi és Pusztai Ádám

lubinahruesarovei állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen, Korék Sándor szótári állami elemi iskolai tanítót a magyarbikali állami elemi iskolához, Csátrai János mezőterületi állami elemi iskolai tanítót a mezőterületi állami elemi iskolához ugyanebben a minőségben, Pártzer Bába Józsefné szül. Vadkerty Mária pilisvörösvári állami óvónót az erzsébetfalvi VIII. számú állami óvóházhoz ugyanebben a minőségben áthelyezte.

Névmagyarosítás hatályon kívül helyezése. A belügyminiszter az 1905. évi június 14-én 40.998 sz. alatt kelt rendeletét, melylyel Drótos János gyergyószentmiklósi illetőségű ugyanottani lakos családi nevének Lászlóira kért átváltoztatása megengedtetett, hatályon kívül helyezte.

Pályázatok. Az aradi pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügyi szemléző állásra 2 hét; — Vasfarkasfalván (Vas várm.) postamesteri állásra 3 hét; a vallás- és közoktatásügyi minisztérium segédhivatalánál hét irodatisztai állásra 4 hét; — a kolozsvári erdőgazgatóság kerületében öt erdőőrri állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (Állomás), elevation (méter), and date (okt. 14, okt. 15). Lists various stations and their corresponding measurements.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 15-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az idő ma reggelre borultra változott, de száraz jellegét megtartotta. A hőmérséklet alig változott; a maximum: Crkvenicán 25 C° és a minimum: Arvaváralján, Gyvancán, meg Boffalun 1 C° volt. — Tegnap délután egy negyed 5 és háromnegyed 5 óra között erős, távoli földrengést jeleztek a budapesti és ógyallai műszerek.

Prognózis a következő 24 órára:

Enyhe idő várható semmi, vagy csak elvétve némi csapadékkal.

Table with columns for location (Állomás), elevation (Légnyomás mm. 760 +), temperature (Hőmérséklet max, min), and other meteorological data.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Table with columns for Buza (wheat), Egyéb gabonafélék (other grains), Burgonya (potatoes), and Különféle termények (various products). Includes prices per 100 kg and per bushel.

Allamgazdálkodási közlönyök

Table listing various government notices, bonds, and interest rates with columns for Pénz and Ár.

Bankok részvényei.

Table listing bank shares from various banks like Magyar Bank, Oszt. Bank, etc., with columns for Pénz and Ár.

Takarékpénztárak.

Table listing savings banks and their financial data with columns for Pénz and Ár.

Biztosító társaságok.

Table listing insurance companies and their financial data with columns for Pénz and Ár.

Gőzmalomok.

Table listing steam mills and their financial data with columns for Pénz and Ár.

Különféle vállalatok.

Table listing various companies and their financial data with columns for Pénz and Ár.

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets and their financial data with columns for Pénz and Ár.

Pénznemek és váltók.

Table listing banknotes and exchange rates with columns for Pénz and Ár.

THE GRESHAM

Elethbiztosító Társaság Londonban.

ALAFITTATOTT 1848.

Magyarországi Igazgatóság Budapest

V., Ferencz József-tér 5-6. (saját palotában.)

Elfogad életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint, előnyös díjak és feltételek mellett. A Gresham

Ötvenyfeltételei kiválóan liberálisak.

Magyarországi Igazgatótanács:

Gróf Andrássy Géza v. b. t. t. országgy. képvis., elnök.
Batthyány Tivadar gróf országgyűlési képviselő.
Benyovszky Sándor gróf országgyűlési képviselő.
Dr. Górenday György kincstári jogügyi főtanácsos.
Karátsonyi Jenő gróf v. b. t. t. országgy. képviselő.
Boglári Simon Jakab a budapesti tőzsde alelnöke.

Igazgatók:

Beckett A. Reginald Schuk József

Vagyonállás 1907. december 31-én 285,857,564.85 K
Érvényben levő biztosítások --- 600,000,000.---
Biztosított feleknek kifizetett --- 564,523,665.95
Magyar értékek, elhelyezési díjtartalék 27,436,055.10

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

**JEGYGYÜRÜK,
HÁZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK**
A
LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN

ÉKSZERESZ-ES MŰRÁS-
üzletében szerezhetőek be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZEK 2000 RAJZZAL INGYEN S BÉRMENTVE.

HETI MŰSOR.

Október		Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Várszínház
17	Szombat	Ahol unatkoznak	Zsidónő	Virraszt a szerelem	A hollandi lány	Szíriusz	—	—
18	Vasárnap	d. u. este	Stuart Mária Az elhunyt harangok	Nürnbergi mes- terdalnok.	Kutya van a kertben Tatárjárás	Janos vilóz Sasítoa A hollandi lány A nagymama	—	—

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

43

Azonban a motívum, mely azt előidézte, már kissé bonyolultabb és valami homály lapang mögötte. Egy rendkívüli tárgy, nagy értékkel bíró, amely most itt fekszik az elnök asztalán, május 10-én eltűnt Frick Bertalan ur házából, ki mint tanu jelen is van a teremben. A rendőrséget azonnal értesítették a lopásról és sikerült nemcsak a gyémántot megtalálni, hanem olyan felvilágosításokat kapni, mely a vádhatóságot abba a helyzetbe hozta, hogy a tolvaj ellen megindíthatta az eljárást. Továbbá azt is be fogja bizonyítani, milyen időben történt a lopás, mivel a vádlott ebben az időtábjában körülbelül egy félórát tartózkodott a házban és oda is szabad bejárása volt, ahol a gyémántot őrzik, azonban ez alkalommal nem volt zár alatt. Sőt abban a helyzetben van, hogy be is tudja bizonyítani — ami ritkán áll rendelkezésére az államügyészségnek máskülönben — hogy a vádlott abban az időben, melyben a lopás történt, a helyiségben tartózkodott és a szekrényt is kinyitotta, melyben a gyémánt feküdt. Továbbá azt is tudja bizonyítani, hogy vádlottnak ugyanazon a napon alkalma volt egy gazdag ember ígéretését hallani, aki kész örömmel fizetett volna bármily nagy összeget, csak hogy a gyémánt birtokába juthasson! Tehát vádlott előre tudta, hogy minden nehézség nélkül tud adhat majd a gyémánton.

Végül arra is van bizonyítéka, hogy a gyémánt még aznap tényleg a fentemlített személy tulajdona lett. Mintán a bizonyítékok ennyire csoportosan és egymásbakapcsoltan kerülnek a bírák elé, semmi fontossággal nincs, ha vádlott a vallomását visszavonja. Ugyisint az sem számít, hogy ezideig minden felvilágosítást megtagadott; minden tapasztalt bíró tudja, hogy egy jó bizonyíték sokkal jobb, mint a bevallás. Feleredetlen azonban még csak az, hogy hová lett

a pénz, amelyet a vádlott a gyémántért kapott és a közelebbi motívumok, miért követte el a lopást. Talán a tanuvallomások tudnak majd világosságot deríteni ebbe az ügybe; ha nem, akkor a vádhatóság a legszigorubb büntetés alkalmazását kell, hogy kérje. Ezért tehát megkéri az elnököt, hogy a vádlottat szólítsa fel a magyarázatadásra. Ha vonakodik tovább is felvilágosítással szolgálni, azzal csak magának ártana és talán — az igazságnak.

Oly csend volt a teremben, mikor az államügyész beszédjének befejezése után leült, hogy egy gombostű esését is meg lehetett volna hallani.

Az elnök felemelkedik és a fiatal leány felé fordul.

Csendes, kiméletes szavakban figyelmezteti, hogy jogában áll így cselekedni, azaz hallgatni és senki nem erőszakolja a beszédre. Azonban kötelességének tartja őt figyelmeztetni, hogy saját érdekében cselekszik, ha beszél. Ha tényleg ártatlan, akkor a saját vallomása kell, hogy hozzájáruljon ahhoz, hogy ez bebizonyosuljon, — ha pedig bűnös, akkor a törvényszéknek alkalmat ad arra, hogy enyhítő körülményeket keressenek a számára.

Nem volt az egész teremben szem, amely a szegény fiatal leányra nem szegeződött volna; az arca azonban még mindig szoborszerű volt: az ajka összeszorítva, a szemei lesütve. A védő feléje hajlik és sug valamit a fülébe. A leány fei sem emeli a tekintetét; fejének gyenge mozdulata jelzi, hogy megértette.

— Kérnem kell, — kezdi a fiatal ügyvéd a beszédet, — hogy védenem ne zaklassák tovább a vallomásra való felszólítással. Elhatározott szándéka, hogy nem beszél semmit és ez a szándék megmásíthatatlan. Hogy ez az elhatározás okos, vagy oktalan-e, vagy pedig az én tanácsomra, vagy annak ellenére érlelődött-e meg benne, azt nem firtatom ebben a pillanatban, most megelégszem azzal, ha azt mondom, minden további felszólítás, hogy a lopás felől nyilatkozzék, bármily jóakaratu legyen is, csak az ügyet halasztja.

Alig fejezte be a védő a beszédét, a hallgatóság között moraj támadt; körülbelül a sokaság érzése nyilatkozott meg ebben, melyet a

vádlott iránt általánosan tanúsítottak: aggodalom, hogy a vádlott esetleg magának árthat vele, csodálat az erős szándék felett, gáncs és meglepődés a szemtelensége miatt, tetszés és meglepetés.

Most jön a bizonyítás. Nem akarjuk az olvasót az összes tanuvallomásokkal fárasztani. Az újságok már egyszer pontos értesítést adtak arról, ami a lopás napján villa Ballaratban történt. Elég tehát annyit, ha azt mondjuk, hogy az összes tanuk vallomása egyezett azzal, amit a közönség, hála a fáradhatatlan riporterek törekvésének, — ugyis tudott.

A látszat az volt, hogy a védő belátja, miszerint ezen bizonyítékok láncolatát széttepnie lehetetlen. Bár igyekezett valószínűvé tenni azt a valószínűtlenséget, hogy őt és fél hét óra között egy idegen személy belopódzott a villa kertjébe; de ez az igyekezete is hajótörést szenvedett a kertész határozott vallomásán, hogy az ajtó egész idő alatt be volt zárva; a detektívfőnök vallomása pedig, aki megvizsgálta a kert és a kerítés körül a földet, melyen semmi nyom nem látszott.

Szerencsésebb volt a védő abban az igyekezetében, hogy a leány jelleme és viselkedése felől kitűnő bizonyítványokat tudott felmutatni. Különösen Frick ur és unokahuga nagyon dicsérték és nagy hatással volt Frick kisasszony ezen kijelentése:

— Eveline több éven át gondozta az ékszerimet és más értékes tárgyaimat, melyből nagybátyám bohémsága folytán meglehetősen sokkal rendelkezem. És igazán nagyon könnyű dolog lett volna egyik vagy másik tárgyat elvennie, anélkül, hogy kiteszi magát bármily veszélynek. Elég lett volna, ha ő azt mondja, ez, vagy amaz elveszett... nem! ő a becsületesség maga! Ő nem lopta el a bácsim gyémántját, meg vagyok győződve róla, bármennyire is ellene szól a látszat!...

Nagy mozgolódás támadt a teremben, mikor Howell urat szólították fel a tanuságtételre. Mindenki tudta, milyen különös körülmények között jutott bele a fentnevezett ur ebbe az ügybe.

(Folyt köv.)

SZÍNHÁZAK
Pénteken, 1908. október 16-án

Remzeti Színház

FRANCILLON.
Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Jf. Dumas fordította: Paulay Személyek:
Rivierolles marquis Gál
Rivierolles gr. a fia Polthes
Ganderson Dotsó
Symeux Henry Ody
Carillac Jean Szóke
Pinguet Náday B.
Rivierollesné P. Márkus E.
Smithné Teréz Csillag F.
Annette Várdi A.
Kezdeté 7 1/2 órákor

Vígyszínház

Kutya van a kertben!
Bohózat 3 felvonásban. Írta: Georges Feydeau, fordította: Göth Sándor.
Victor Emanuel Göth Sándor
Raymonde Gázi M.
Chandebise Camille Tihanyi M.
Ferahilou Angu tin Vengrói F.
Olympe, a feleség Rónaszékiné
Hilangua Carlos Szörényi Z.
Luceinne, a feleség Komlóssy
Tournel Romain Kapoczy
Vinahe dr. Balassa J.
Babistina Sarkadi A.
Kezdeté 1/2 8 órákor

III. Kir. Operaház

Zárva

Királyszínház

Hollandi lány.
Nagy operett 2 felvonásban. Szövegíró: Paul Rubens és Austen Hurgen. Zeneíró: szerzője Paul Rubens, fordította: Bródy Miksa.
Személyek:
Paap Adrien Szirmai
De Coop, hadnagy Boros
Van Vuff, karmester Király
Hook, pálinkagyáros Horos
Sally, leánya Petráss S.
Bredeaukokabusa Kassai E.
Snapsz, győzelet Papir
Mina, szücsné Pálmay I.
Slinksz Simon Német
Kezdeté fél 8 órákor.

Várszínház

Zárva

Uránia színház

Bűn és bűnhődés
Kezdeté 1/2 8 órákor.

Magyar színház

Színusz.
4 felvonásban. Hecceg Ferencz hasonló című elbeszéléséből írta: Földes Imre.
Szerpiusz tanár Rátkai
Róza Báthory G.
Nozia
Tibor Akos gróf Csontos
Tibor Gerzely gróf Somlai
Aglaja, neje Gerzely Sz.
Niska Papp
Gvadányi Farkas
Baró Orszay Körmendi
Dr. Sallós Dobi
Dr. Bakos Fenyvesi
Kezdeté fél 8 órákor.

Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39

Nagy vasúti szerencsétlenség Berlinben.
Szerlem a bűfőben. Farsukas ipar. Rendőr álma.
Nagyapa születésnapja.
Sherlok Holmes.
Japán bűvészet. Élet a vidéken. Borzasztó álom.
Utazás Marseillebe.
KEZDETE: 6 órákor

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17
TELEFON: Igazgató: 317. Jegypénztár: 93-36. Kévéház: 17-97. Sajtóiroda: 31-71. Reklámszék: 49-52.

Ma és minden este

SCHAEFFER SYLVESTER
az artisták királyának vendégjátéka
Budapestben első ízben lép fel.
Nem létezőtől össze más hasonló nevű művészzel.
Az előadás kezdete este 8 órákor.
Jegyelvétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál.
A télikeretben reggeli 6 óráig VÖRÖS ELEK cigányzenekara hangversenyez.

STEINHARDT MULATÓ
Telefon 54-23. Fákécsi-ut 53. Telefon 54-23.

Kezdeté 8 órákor. Ma és mindennap: Uj attrakciók.
Bovió és Benedetto, Saranana-csopori, Jenny Schepper, továbbá Steinhardt, Gyártás és Pápal leléptés teljesen új magánzenével.

BARTILOSKOPIA bohóság.
11 órákor Tisztességes lakók írta: Lucian
12 órákor Meztelen tények Glingor és Taussig.
Bohózat, irak: Glingor és Taussig
Jegyek: 0-12-ig és 3-6-ig Fákécsi-ut 53. és Özv. Konti Józsefné térszékhelyén Andrassy-ut 29.
A gyönyörűen átalakított télikeretben tánc reggeli, külön attrakciók, nagyzeri zenekar.
Vasárnap délután mérsékelt helyára előadás.
KEZDETE 1/2 8 órákor.

BUDAPESTI CABARET
BONZONIÉRE
VI. Teréz-körút 28. Telefon 53-83.

Minden este pont 9 1/2 órákor a nagyszerű, elsőrendű utcai keretben:
3 kis bohózat, 4 színpadi tréfa, 27 nemzetközi cabaret-szám.
Fellépnek: Zurbányi, Nyáray, Szalay, Virág és a már jól ismert, külön ensemble.
Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronáért kaphatók Bárdnál, Kossuth Lajos-u. 4., Konti Józsefné térszékhelyén, Andrassy-ut 28. és a Cabaret pénztáránál.

ROYAL ORFEUM
ERZSEBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Ma és mindennap 8 óral kezdettel

Nagy előadás.
Szenzációs attrakciók.
Lallo Selbini, Farfalla, Jansly, Iszkaronis, The 4 Black
Trombadoure, Ujváry Károly Lengyvesi Erna és Horvóth Gisl.
Naponta 9-kor este.
VERA VIOLETTA.
Nagy operetta. Szerzője Eyeler Oda
A télikeretben reggeli 6 óráig tánc attrakciók és Balogh Károly cigányzenekara.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget
Telefon 107-44

Ma este 7 1/2 órákor

Nagy Előadás.
Folytatása a nagy nemzetközi díj és versenybirkózásnak.
DÍJ: 6000 KORONA.

FOLIES CAPRICE
Igazgatók: LEITNER és KELETI. Főrendező: ROTH SÁNDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor
Ma: fél 10 órákor. Ujdonság:
A műlövés.
Bohózat, írta: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor.
Továbbá: Tük Berta, Nanou, Zöldi Márton, Gerő József, nyimni Trebitsch Sándor mintatörök háncmör.
Vezüli 11 órákor
DER LUFTTURNER
Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. n. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók.
— Kezdeté fél 2 órákor. —

KOSZORU-KIALLITÁS

az eredeti **CZIGÁNY JÁNOS** virágnagykereskedésében, mint sok év óta szokás, az idén is megvitt. — Kiváló modern ujdonságok, tartós szép koszoruk, még az eddigieknél is **csöcsőbb** árak. Kérem kedves vendőimnek szives látogatását

Kiváló tisztelttel: **Czigány János**
központi vásárcsarnok átellenben, Fővám-tér

KÉZIMUNKA
Alapítva 1888. beszerzése előtt 1840 rajzzal ellátott kézimunka érejtőket és kéreje mintákat és kiváncsi külümenyt. —
TELEFON 109-08.

Béreczi D. Sándor
nél kézimunka nagyiparos
Budapest, VI., Degeffy-utca 5. sz.
(Vöcsi körút sarokház mellett, villamos megálló) saját áruházában.
Magyarország legnagyobb kézimunka Galere.

GRAMOFONT
adok 16 forint készpénzért vagy szállítok utánvétellel melynek ára részletfizetésre 75 forint Magyarországi legnagyobb fonograf áruház — Rendkívül nagyválaszték a világ híres párisi "Páris" és londoni "KOLUMBIA" hangorokból. Argyéjekek pramimofonokból fonografokból, lemezek és hangoroktól ingyen.
FRISS GYULA utoda
Havas Simon
Budapest, IV., Ferenciek-tere 3 (az udvarban jobbra.)

A törvény követelményeinek megfelelő Alföldi fehérkeresztes Sósborszesz
a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszter, igen számos esetben kitünő szolgáltatot tesz, mert **erősítő! üdítő! edző!**

Barack-pálinka
közkedvelt ital.

Radial Elixir
különö gyomorkeserü páratlan hatásu!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár r.-társaság KECSKEMETEN.
Mindenütt kapható!
Tessék mindenütt csakis eredeti
Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

ÉVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL és ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBEN

POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPÉN

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 2000°RAJZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

Magyar kir. államasutak,
Igazgatóság.
249.164/908. CIII/a. sz.

Zónarendszerű személydijszabás életbeléptetése.

A magyar királyi államasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a Nagyikinda—Aradi h. é. vasúton a nagyikinda—nyerői vonal megnyitása napján zónarendszerű személydijszabás lép életbe.

A menetárak a kifüggesztett menetdíjtáblákból kivethetők.

Az új személydijszabás a magyar királyi államasutak dijszabás előírásai iródjában (Budapest Csengery-utca 33. sz.) 20 filléért kapható.

Budapest, 1908. évi október hó 3-án

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

BUTOR DUS VALASZTÉKBAN VAGY KÉSZPÉNZER MINT RÉSZLETFIZETÉSRE RENDHÍVÓI ÖLCSŐÁRON KAPHATÓ

EHRENTREU TESTVEREKNEK

BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SÁRKONYI ARJEGYZÉK) TELEFON B227

Porter Safety Seal Co. cég Chicago-ban a 25831. számú

»Ujtás ólomzárakon pénzes- vagy más zsákok, bőröndök, ládák, hordócskák stb. számára« című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres, szabadalmát esetleg el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgálunk:

Harsányi Jenő és dr. Messinger Károly, hítes szabadalmi ügyvivők.
Budapest, V., Váci-körút 78.

FODOR KÁROLY

vívó- és testedző-intézete
BUDAPEST, Fiók-intézeti:
IV., Koronaherceg-u.3. | **Andrássy-ut 88.**

Speciális tanács gyermek-tornában s gyermekvívásban

INGYEN. SÉRVKÖTŐ,
műlábak, műkezek, műfűzők, fűzőgépek, egyenestartók, haskötőkről

és az összes betegállási cikk-ekről szóló nagy képes árjegyzékünket bárkinek ingyen és bérmentve sárt borítékban küldjük.

Universális sérvkötők

páratlanok, kis gummi nyomlap-pal legnagyobb órv. is elvárható.

Sérvkötők
egyoldalu 4-14, kétoldalu 8-29 gummitölt 8-12 koroná.

Gummiharisnyák, haskötők
mérték szerint készíttetnek.

Magyar Orvosi Moszterár

Bpest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rókus-kórházzal szemben).
Pontos címre és a vöröskeresztre ügyölközz.

Titkos betegségek
biztos és lelkiismeretes meggyógyításra óriási tapasztalattalolytan legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvostudós specializistát.

Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a neml szervek, bevonny vagy látható humilit, véselőni nehézségeket, hólyag-bajt, fekélyeket, eyphilit, ideg- és hátsérinczajt és bármily női betegségeket.

Budapest, 10., Karoly-körút 10. I. emele.
Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.
Videókelet levél útján is biztos eredménytel gyógykozo! és gyógyszerrel is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem, külön kifizetés.

Fényképező-gépek és Látcsövek részletfizetésre

kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

optikai áruházában
Budapest, VII. Rákóczi-ut 26. szám.
Árjegyzék ingyen!

Izgalmas perczek.

Irta: Nemo.

Nincs érdekesebb tanulmány-tárgy az embernél. Különösen pedig a lelki élet hullámzásainak, az érzelmek és szenvedélyek nyilvánulásainak megfigyelése az egyéneken, valóban dús és hálás anyag a pszichiáterek és írók számára.

Az emberi szenvedélyek között, a szerelem mellett talán a játékszenvedély a leghatalmasabb, mert ez is oly általános és viharos, gyönyört és szenvedélyt egyképp nyújtó és sokszor szintoly rombolást visz végbe az életben, mint a szerelem.

A játékszenvedélynek az egyénekre gyakorolt különböző hatását megfigyelni legjobb alkalom a nyereménysorsolások izgalmas aktusa. A most folyó osztálysorsosiegy-huzásokon történt példái a következő eset:

A zsúrolásig telt sorsolási teremben javában

folyik a nyeremények huzása. Fortuna reményteljes imádóinak arca nagy belső háborgásokat tükröz. Szinte emberfeletti önuralom kell ahhoz, hogy a sóvár várakozás izgalmát annyira képesek legyenek visszafóitani, hogy az szilaj hangokban ne törjön ki, mint a lóversenyeken; mert a teremben esőndiek kell lennie. Csak a nyerőszámok kikiáltása után hallik a csalódás halk moraja.

A tömeg között egy fiatal mesterlegény-féle ember „drukkol”. Valamennyi közt legizgatottabb. Minden huzás után feltünőbben viselkedik. Már alig tudja türtőztetni magát. Az arca csupa veríték s tekintete ijesztő, mint a fébolyodotté. Micsoda álmokat és terveket szóhetett ez az ember esetleges nyereményéhez, hogy így kiforgatja valójából az izgalom?

A huzás folyik. A kikiáltó közömbösen kiált egy számot. Nyomban reá egy rekedt hang rikolt fel:

— Az enyém! . . .

A fiatal legény volt, akit most már a mel-

lette állók lefogva csitítanak, hogy legyen csendben, még nem tudhatja, mennyit nyert? A nyereményt most huzzák ki rá a másik szerencsekerékből.

Megérti ezt a legény és kidülledt szemekkel mered a forgó szerencsekerékre.

Most kihuzzák a kis tekeresét és kihirdetik a nyereményt:

— 10.000 korona!

— Megvan! — ordítja a legény — és életelenül összerogy. A szolgák egy mellékszobába cipelték és a mindig kéznél tartott Diana-sósborszeszszel dörzsölni kezdték a fejét, szívet. Rövid negyedóra multán föleszmélt a szerencsés legény és első szavával azt köszönte meg, hogy a gyors segítséggel megmentették életét; mert mit ért volna a nagy szerencse neki, ha meghal!

— Bizony a Diana-sósborszesznek köszönhetem, hogy a szerencsémnek örülhetek és megvethetem vele boldogságom alapját! — így hállkodott Fortuna irigyelt kegyenceze.

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 23

Gyakorlattal bíró
tótul tudó ügyvédjelöltet keresek november 1-én való belépésre. Dr. Vámos Béla ügyvéd Ipolyságon.

Meghülésből
származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ára gyógyszer-tárakban 60 fillér.

Eladó birtok
Hontmegyében 203 magyar hold szántó, 40 hold erdő és legelő, emeletes kastély, gazdasági épületekkel, őszi vetéssel együtt 126,000 koronáért eladó. Bővebb értesítést ad dr. Vámos Béla ügyvéd Ipolyságon.

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek. 7808

Kovácsszén,
koks, briket, antracit jutányosan kapható, Radnay Károlynál, Budapest. 29065

Magán építőiparos-
iskola előkészít építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vági József műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

«Fidelitas»
magánnyomozó iroda VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Házilag főzött
cukorédes szilvalekvárnak kilóját 1 korért, mézédess baracklekvárnak és birsalma sajtjának 2 korért különleges megylekvárnak 3 korért Szabó Csongrádról.

Cukorédes
szilvalekvárnak kilója 80 fill., mézédess baracklekvárnak és kiülő birsalmasajtjának 2 kor., különleges megylekvárnak 3 kor. Gyümölcskivétel Csongrádról.

Téli elrakásra
nemesfajú csemegeszőlő kiülő izü táblakörte 25 kilónként bármelyik 9 kor. elsőrendű tölte elrakható különleges fajalmák török-bálint, angolbvis, szercsika stb. márcsaként 24 kor., óriási borsalmák 20 kor., postakosarokként 240 kor. Szabó, Csongrádról.

Mézédess
csemegeszőlőt téli elrakásra, cukorédes tölkörtét 25 kilónként 10 korért, téli elálló nemes fajalmák, török-bálint, szercsika, baltul, stb. különleges fajok métermázsanként 24 és 28 kor., óriási borsalmák 20 kor., postakosarokként 240 kor Gyümölcskivétel Csongrádról.

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Gyümölcsfa
díszfa stb. őszi árjegyzékkel ingyen szolvál, kertáralakításokat elvállal Weber faskolája Békásme-gyeren. (Budapest mellett.)

Csemegeszőlő
kifünő fajok, postaláda (5 kgr.) börtmentve 2 K. 50 f. Kaszap Győző, Obecse.

Gépészeket
képzés idejére ugyiszintem gondatlanok és az összes gazdasági személyeket, szakértelm és jószágsá-ért teljes felelősséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költés és díjmentesen ajánl Krakauer Armin Budapest, Nagyme-ző-u. 25. Telefon 94-67.

Gépészet
című állandó rovata van a hetekint megjelent „Molnárak Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és ma'atrány-számok ingyen küldetnek azok-nak, akik levezetőlapon kerik. Minthogy ebben a rovatban a legjobb technikai utjásokon kívül mindaz előfordul, amire gépészeknek, művezetőik-nek, elektrotechnikusok-nak, motorkezelőknek, fűtő-ségűk van, ennélforva valódosan elragadtatással nyilatkoznak arról a rovatról azok, akik megismer-ték. A hetilap ára egész évre 8 kor., félve 4 kor. 28067a

Csemegeszőlő
nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylyal keverten és finom zamatu őszi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsanként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntes-ségre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára minde-ki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

SENZACIÓS KÖNYV!
IRODALMI CSEMEGE!
A nemi kérdés
és a társadalom.
Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitu-ció világa. VI. A jövő iránya — Pönycs László, a jeles ma-gyar publicista, ezt a kérdést gyönyörű realizmussal rajzolja meg, az igazságnak teljesen me-kezőlő őszinteséggel és bátorsá-gal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igrasi bizonyosá-g, mielőtt kiadottan gyönyörű ké-let az első kiadás 40,000 pél-dánya. Ez már a hatodik kiadás. A 114 sűrűn nyomott oldal-as könyv ára börtmenten küldéssel csak 90 fillér. Bélyegben is be-küldhető. Kapható a „Molnárak Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, ál-landó nagy raktár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizs-gákra, ugyszintén ál-lamszámveletlani állam-vizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón elő-készít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örök-ségből származó egyenként is potom áron eladó. Közöt-tük Toplewer-kulcs Lan-caster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 38 frt. Ejecto-ros Hammerles Drilling, valdódi Krupp acélsövekek-ke 05 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Branning Welodoghmerles, ugyanitt Görz Zeiss. Voigtländer és más finom fényképezőgép, egy perssa-zsonyeg és egy motorke-rékpár nagyon olcsón azon-nal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónál. 49082

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok
Részgy — — — 45.- frt
Vasgyő matracozsal 8.50 •
Gyermekegy — — 11.50 •
Sodronyágy-betét 3.50 •
Vas- és rézbutorok gyártás árban. 28048

WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. sz.ám.
TELEFON 57-01.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás in-gyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépe-ken. A „Stenográfia” Or-szágos Gabelsberger gyors-író és gépiró iskolában ha-vonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, keres-kelemi és sokszorosított tanfolyamok nyílnak. Leve-lező és vitairási tanfolya-mok. Oklevele gyorsíró és kereskedelmi iskolák rendszeres tanárok. Az in-ézet sokszorosított és másoló i-rodája elvállal mindennemű írás és diszmannok elké-sztését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” szepírásí-rosztályában fényesen be-vált gyakorlati módszer következtében minden en-ben sikeres szepírásokta-tás. Mersékelt tandíj. Be-íratások naponta kizárólag Rákóczy-ut 60 I. em. Hem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Ker-ken tájékoztatót.

Modern
urasági butorok
alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédli-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, teri-ték, csillárok, vas- és réz-butorokban.
GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
Telefon 14-08.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég el-vállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben leendő kutató-sokat, személyek, laká-sok ünlekek feltűnés ná-küül megfigyelését s el-tűnt egyének és névte-len levelek iróinak ki-nyomozását, bel és kül-földön. Barna Lóbor Já-nos, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 109-52. 28587

Parlament
gyorsírók által vezetett ma-gyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiata-nárok által oktatott szak-tantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Ala-pította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szak-iskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyáz-zunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépczektől s más hir-detésünket utánzó utabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Jogtudományi
és államtudományi szigor-latokra, alapvizsgákra, állam-vizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
Jogi szemináriuma.
Budapest,
Wesselényi-utca 18 szám.
Telt kebel.
Telt kebel két hónap alatta
Pilules Orientales

zongorát,
pianinót,
czim balmot,
hegedűt
kézpénzbeni áron a leg-ujabb rendszerű
bankhitel
utján kizárólag csekis
Reményi vagy magyar bank szertelepen.
Prospektus és árjegyzék in-gyen.
Budapest, Király-utca 58. sz.ám.

Villamos világitás
saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok ré-szére. Telefon és villa-mos czikkék árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gártner, elek-tromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Szaktanárok
vezelése alatt előkészítel-nek felelősséggel, legrovi-lebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis si-keres vizsga esetén, gyer-mek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi végezték, polgári iskolai magánvizs-gákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanuló, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágo-sítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajtószám.

Elsőrendű SINGER
varrógépeket
nagyban eredeti gyárt árban 75 koronától feljebb és minden ár-emelés nélkül havi 8-10 korona esztétizotóssal szállítunk 10 évi jótállással.

Láng Jakab és Fia
varrógép és kerékpár nagy-kereskedők
Budapest, VIII. József-körút 41. Fiók-üzlet: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és börtmenten. Üzletünkkel nem dolgozunk.

Soványoság.
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. Wil-liam Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Sovány-nak tartós, szép telt testidomokat nyerne. — Hölgyek remek koblet. Hat hét alatt 20 kiló avarapodásért jótállást. Verszegénység, gyenge-ség, idegesség ellen és gyo-morhajosoknak nélkülöz-hetetlen tápszer. Kitény-telve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozon-ként 1 frt 10 kr. Hasz-nálati utasítással. Főrak-tár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100,000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.ám.
Izabella-utcasarkán

30 forint.
Varrógépek
egy új valódi oas-ládi Singer varró-gép szerezkevény-nyel 3 évi jótállás-oni csakia
SINGER A.
müegépésznei Budapest, füzé-let Akácia-utca 55. Minden-nemü varrógépek javítását legjutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100,000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem.
SCHILLER ISZIDOR
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Sip utca 8. sz.

BUTOR
részletfizetésre
vagy meghatározott időre szolid árak és legkedvezőbb fi-zetési feltételek mellett. Felvilágosítással szolgál

Liszt István
Bpest, IV. Koronaherceg-u. 2 (Kigyó-tér sarkán)
butorraktárban.
Több mint 500 kőppel ellátott árjegyzék ingyen és börtmenten ellen franko kiküldjük

BUTOROK
háló-, ebédli-, szalonbe-rendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezéssel és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök calódi angol börtgarntúrás eladása és vétele.
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. sz.ám.
I. emelet 262
Kastély-utca sarkán.

INGYEN
DRÁGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYÍTÁSOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CM. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES
OLAJKÉP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐM MINDENNYIT PÉLVÉTBŐSÁG
SZAVATOSÁG
MINDEN IRÁNYBAN
RAFAEL FÉNYKÉPVITŐ ÉS KÉPÉSZETI MŰTEREM
BUDAPEST, VII. ROTTENHILLER-UTCA 10. KÉPÉSZETI MŰTEREM
NEHEZTÉZŐZI KIVÁLTÁSON DISZKONLEVÉL: KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.